

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

“పాలపాప”

భాయా చిత్రకారుడు, సి. హెచ్. కృష్ణన్.

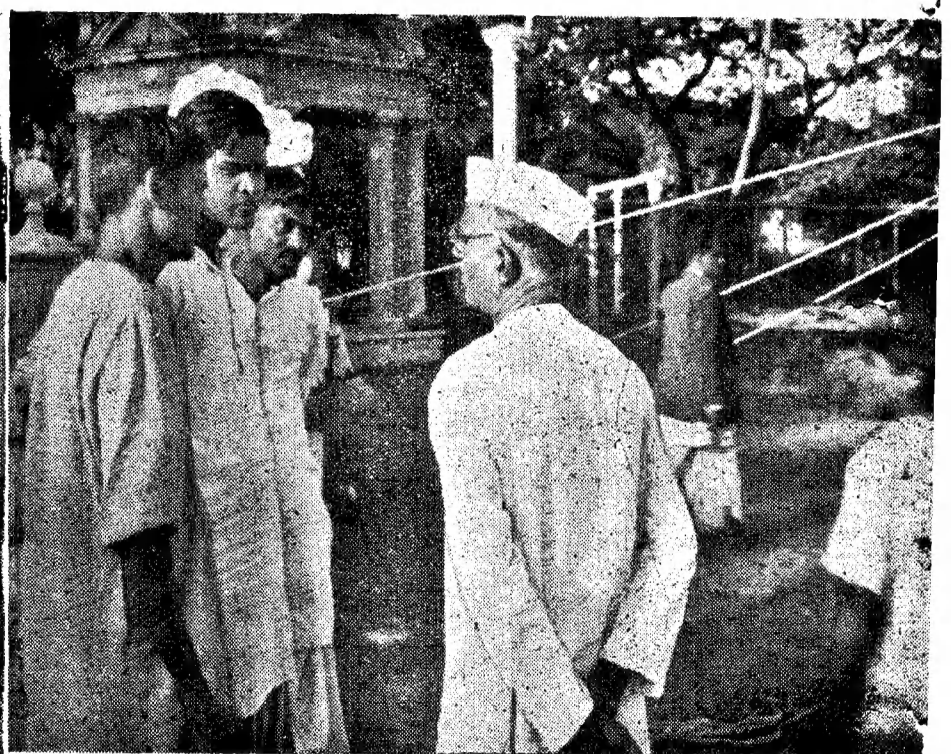
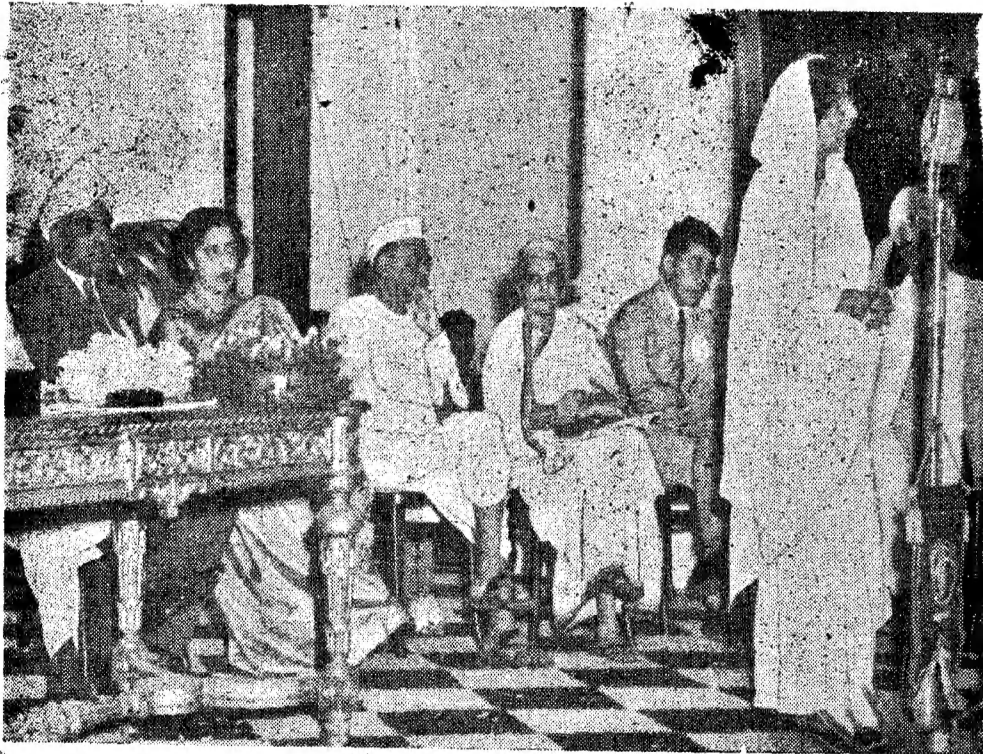

|| వార్తా చిత్రాలు ||

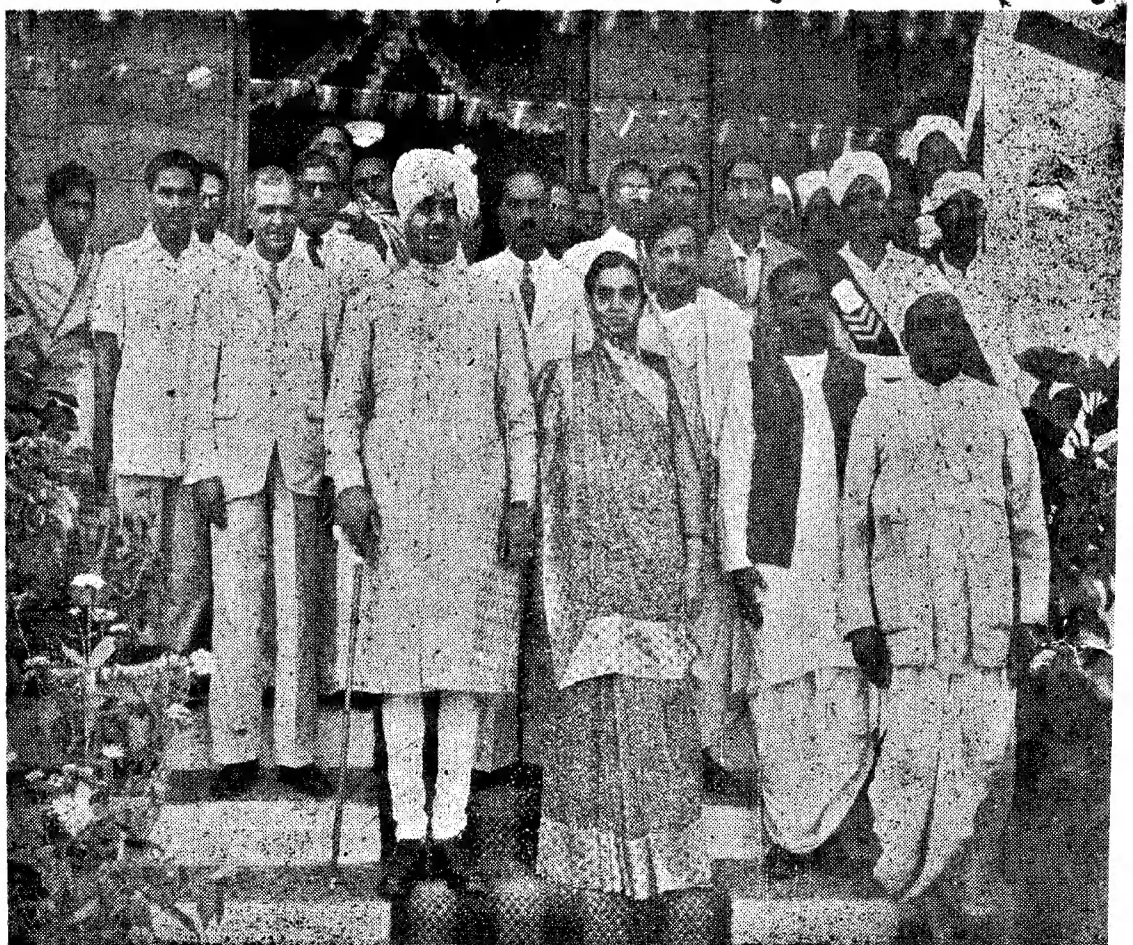
అఖిలభారత సంఘసేవకుల మహాసభ అధ్యక్షులు, ప్రతినిధుల గౌరవార్థం మదరాసు గవర్నరుగారు ప్రభుత్వభవనంలో జరిగిన విందులో మహారాజా, మహారాణి, రాజకుమారి అమృతకార్, సీతారామరెడ్డి, డా॥ టి. ఎన్. ఎస్. రాజకొగార్లు.

రాజమండ్రిలో మదరాసు గవర్నరు సతీమణి భావనగర్ మహారాణిగారు వారిజన బాలికా పాఠశాల ప్రారంభోత్సవం జరిపిరి.

భారత ప్రభుత్వ ఆరోగ్యశాఖామంత్రి రాజకుమారి అమృత్ కార్ గారు చెన్నైలో రాజాజీ హాల్ లో జరిగిన అఖిలభారత సంఘసేవకుల మహాసభలో ఉపన్యసించుచున్నారు.

మదరాబాద్ సంస్థానకాంగ్రెస్ కార్యకర్తలసభకు డి. జి. విందూగారు రాజలింగం, కె. వి. నరసింగరావు, చంద్రమూలీశ్వరరావుగార్లతో సంభాషించుచున్నారు.

బ్రిటన్ లో మంచుతో కప్పబడిన నేలను సాగుకై శుభ్రపరుస్తున్నారు

గవర్నరు భావనగర్ మహారాజాకు రాజమహేంద్రవరంలో పౌరసన్మానం జరిగినప్పుడు తీసిన ఫోటో

సంవత్సర చందా ర. 12-0-0

విడిపత్రిక అకాళు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యొనరించిన నరవర ! యస్మియము తన మనంబున కగు దా

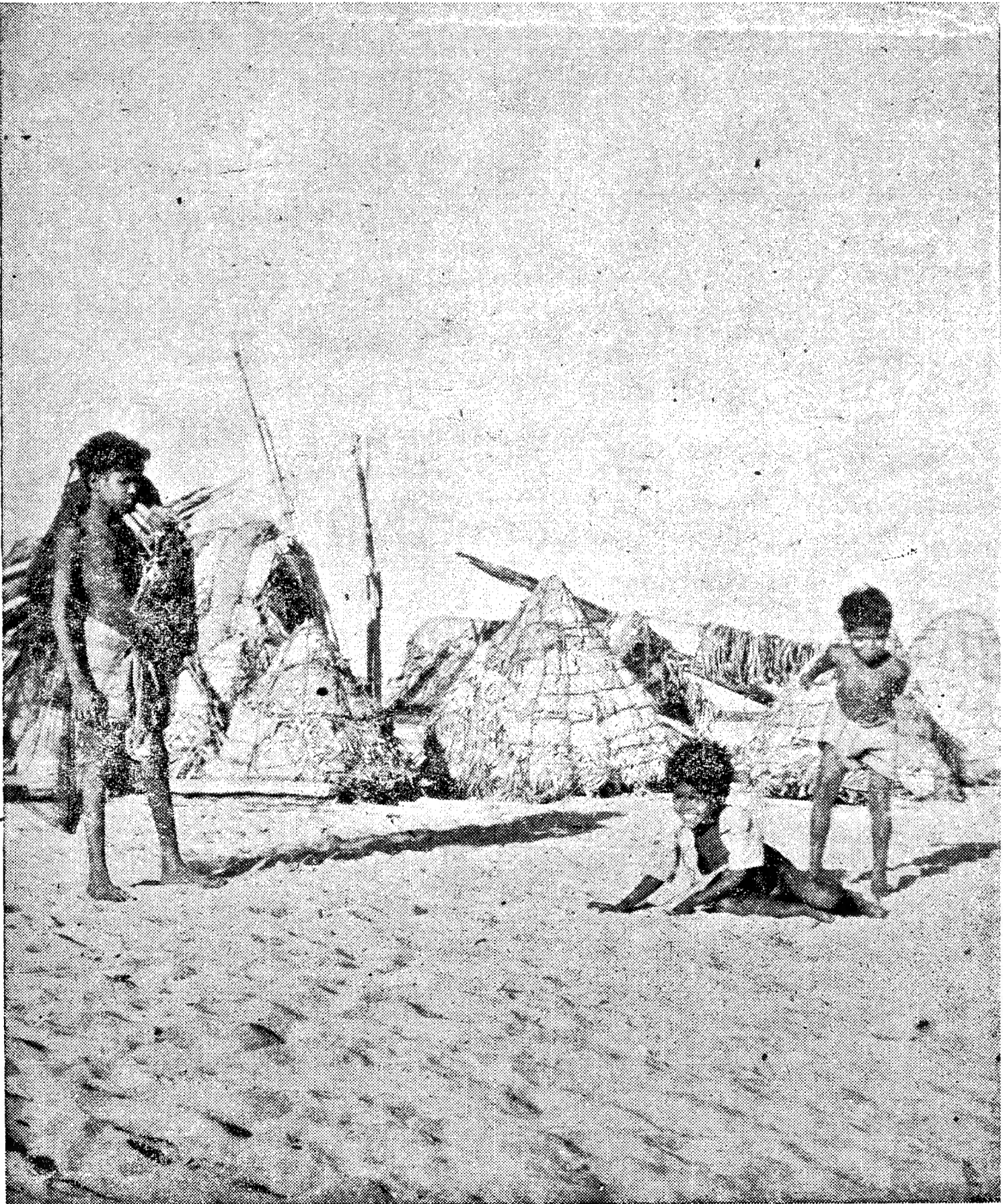
నొరులకు నవి నేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁ. (మహాభారతము)

సంపుటము 41

సంచిక 17

Founder : K. NAGESWARA RAO

సర్వదారి సంవత్సర మార్గశీర్ష బహుళ చతుర్దశి బుధవారము

‘బె న్న గూ డె’

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1948-వ సం॥ డిసెంబరు నెల 29-వ తేదీ బుధవారము

ఇండోసియా పై భద్రతామండలి నిర్ణయం

ఇండోసియాలో తిరిగి యుద్ధ ప్రజ్వరిల్లుటకు బాధ్యులైన వారో విస్తృతముగ భద్రతామండలి నిర్ణయించకపోవుట వలన మండలి సభ్యులకు యథార్థ పరిస్థితులు తెలియ వని భావించుటకు వీలు లేదు యుద్ధరంగమునందుండి అన్ని సంఘటనలను ప్రత్యక్షముగ గమనించు గుండెన విశ్వరాజ్యసమితి సామరస్య సంఘము పైనిక చర్యలు ప్రారంభమైన వెంటనే డచ్ ప్రభుత్వము రెన్నిల్లి ఒడంబడికను భంగపరచె నని భద్రతామండలికి బేరపెట్టెను. డిసెంబరు 12 వ తేదీ నుండి ఎప్పటికప్పుడు రిపబ్లిక్ లోని పరిస్థితులను తెలుపుచునే యుండెను. అయినప్పటికిని భద్రతామండలి అమెరికా తీర్మానమును నిరాకరించి, అమెరికా, కొలంబియా, సిరియాలు సాయుక్తముగ తయారుచేసిన తీర్మానమును, ఆస్ట్రేలియా సవరణతో అంగీకరించెను. యుద్ధచర్యలను తత్క్షణము విరమింపవలసినదిగ ఈ తీర్మానము ఇండోసియా, హాలెండులను సమముగ ఆదేశించెను. రిపబ్లికనులు సాగించుచున్న సైనిక చర్యలు కేవలము స్వరక్షణకొరకే నని, డచ్ దురాక్రమణ జరుగకున్న ఇండోసియా ఇట్టి చర్యలకు దిగియుండేదిగాదని సమితి సామరస్యసంఘ నివేదికలను పరిశీలించిన స్పష్టమగును. క్రిందటి శనివారము భద్రతామండలికి సమర్పించిన నివేదికలో రిపబ్లికనుల ప్రతిఘటనే లేదని సామరస్య సంఘము సూచించెను. వీలన్నిటికంటే హాలెండు దురాక్రమణ జరిగినట్లు ధృవపడినది.

భద్రతామండలి ఆ సత్యమును గుర్తించి, శాంతిని భంగపరచిన హాలెండుపై తగిన చర్య తీర్చికొనుటకు బదులు, ఇండోసియానుండి తత్క్షణము డచ్ సైనికుల ఉపసంహరణ జరుగవలెనని ఆదేశించుటకు బదులు రిపబ్లిక్ నాయకులను విడుదల చేయమని, సైనిక చర్యలను విరమింపమని మాత్రము కోరినది. ఈ తీర్మానము లోభాయిత్యమని, ఇందువలన ఎట్టి ప్రయోజనమూ ఉండదని సామరస్యసంఘ నివేదికే ప్రకటించినది. డచ్ దురాక్రమణ వలన ఒక నిర్దిష్ట సరిహద్దు అనునది లేకపోయె

నని, డచ్ యుద్ధ కార్యక్రమమునకు, శాంతిభద్రతల గతులకు తీసికొను చర్యలకు వ్యత్యాసము తెలియుట లేదని సామరస్య సంఘము నివేదించెను. ఇందువలన యుద్ధ విరమణతోబాటు డచ్ సేనలు 1948 జనవరి 1 వ తేదీ స్థావరములకు ఉపసంహరింపబడవలెనని రిపబ్లిక్ ప్రతినిధుల కోరికలు ఎంత సబబైనవో, న్యాయమైనవో స్పష్టమగుచున్నది.

డచ్ అధికారులు, భద్రతామండలి తీర్మానించి మూడురోజులైనప్పటికి, యుద్ధచర్యలను విరమించుట గాని, ఇండోసియా నాయకులను విడుదల చేయుటగాని, చేసియుండలేదు. నాయకులను జావానుండి ఒక రహస్యస్థానమునకు పంపివేసి రను వార్తను ఖండింపక, బటువియాలో నిర్భయమునందుండి రను వార్తను మాత్రము ఖండించుట వలన, సోకర్నో ప్రభుత్వము తమ ప్రతికూల భద్రతామండలి యాదేశమును పాలించునట్లు చేయుటకు సాధ్యమగునని స్థితియందున్నట్లు ఋజుపరచుచున్నది. వీరు విడుదలైన గాని తాము మండలి తీర్మానమును అమలు జరుపుట సాధ్యముగాదని సామరస్య సంఘమువారు భద్రతామండలికి స్పష్టముచేసిరి.

డచ్ విధానమునందు ఎట్టి మార్పు వచ్చియుండలేదని జూలియానారాణి క్రిస్టుమస్ సందేశము, తమ “పోలీసు” చర్యలను సహజించుకొనుచు డచ్ ప్రధాని గతవారము చేసిన ప్రకటనయు వెల్లడించుచున్నవి. ప్రస్తుతము మార్గాంతరము లేక వీరు భద్రతామండలి తీర్మానమును అమలుజరిపినను, అది ఇండోసియా సమస్యపరిష్కారమునకు ఏమాత్రము దోహదము చేయదు. సర్వప్రతిఘటనల పునఃప్రారంభమునకై నను అవకాశము ఉండదని సామరస్య సంఘము తెలిపెను. రిపబ్లిక్ తాత్కాలిక ప్రభుత్వ ప్రధాని పరీపుర్టీక్ ప్రకటించినట్లు జావా, సుమత్రా, మాడొరా పై రిపబ్లిక్ ప్రభుత్వ సర్వాధికారమును గుర్తింపవలెనని; ఇండోసియానుండి డచ్ సేనల ఉపసంహరణ జరుగవలెను.

ఈ పనులు విశ్వరాజ్యసమితి ద్వారా

గాని, భద్రతామండలి ద్వారాగాని సాధ్యమగునట్లు కచ్చితము. “యుద్ధ విరమణ ఒడంబడిక పరతులు పూర్తిగ అమలునందున్న సమయమున డచ్ సేనలు ‘సరిహద్దు’ను అతిక్రమించి సైనిక చర్యలు ప్రారంభించెను” అని సామరస్యసంఘము స్పష్టముచేసిన తరువాత, రాజీ సర్వప్రతిఘటన ప్రారంభమునకు గాని, భద్రతామండలి చర్యలకు గాని అవకాశము గాని, అవసరము గాని లేదు. హైదరాబాద్ లో భారత ప్రభుత్వము సాగించిన “పోలీసుచర్య” తో పోల్చుకొని తమ దురాక్రమణను సమర్థించుకొన యత్నించు డచ్ ప్రభుత్వము మంచిమాటలకు చెవియుగ్గునని ఆశించుటకు వీలు లేదు. ఇండోసియాపై దురాక్రమణ అఖిలాసియాను విశ్వమొనర్చెను విశ్వకాసియా ఈ దురాక్రమణను ఆరికట్టి సామాజ్యవాదమునకు స్వస్తి చెప్పగలదు. న్యూఢిల్లీలో జరుగనున్న ఆసియా రాజ్యముల సభ ఈ కార్యమును సాధించుటతోబాటు అఖిలాసియా స్వాంత్ర్య రక్షణకు, ఆర్థిక, సాంఘిక అభివృద్ధికి దోహదము చేయగల నిర్మాణాత్మక పథకమును గూడ తయారుచేయవలెను. ఆర్థికపరాధీనతను అంతరింపజేసిన గాని రాజకీయ, సాంఘిక స్వాంత్ర్య రక్షణ సాధ్యముగాదు.

సంగీత సభలు

మద్రాసులో సంగీత సభల వార్షికోత్సవములు జరిగినవి. శ్రీ ఆంధ్ర సాహితీవాదు, తమిళభాషా సంఘంవారు, మొదలయిన గాన కళాభిలాషులందరు ఉత్సవములలో పెద్దల చేత శాస్త్ర విషయము గురించిన సభలు, చర్యలు మొదలయిన వాటితో ప్రజలలో కొంత ప్రాచుర్యము కలిగించిరి.

ఈ సభలలో వెలువడిన విషయములలో రెండు అంశములు, గమనార్హములగుచున్నవి.

శాస్త్రజ్ఞుల సభలలో, భక్త గాయక విధానములలో, భక్తి పూరితమైన సంగీతము విలసిల్లినగాని, సంగీతమునకు ఉచ్చస్థితి యుండబోదను భావము ప్రబలినది. ఇంకా సభల ఆదర్శములలో తమిళ భాషావలంబితమైన సంగీతమును వృద్ధి పరచుకొనినగాని తమ జాతియత ప్రతిబింబించక లోగిపోవు నేమో అన్న భావములు గోచరించుచున్నవి.

ఒకవోట “భక్తిభావ” ప్రేరితమైనను, మరొకవో “భాషాభక్తిభావ” ప్రేరితమయినను, అంతర్నిగూఢముగా వీరిని అలయించు సమస్య వేరు. “సంగీత”-“సాహిత్యము”లను రెండు విశుద్ధకళలను సమ్మేళన మొనరించుకొన్న స్థితిలోని కళాస్వరూపము వైననే వీరి దృష్టి కేంద్రీకరింపబడుచున్నది. సాహిత్యమువినా, ప్రత్యేక లలితకళగా భాసించగల, విశుద్ధ సంగీతకళాస్వరూపము, ఉపాసనాదర్శముగా ఈ సంగీతరసజ్ఞులు భావించుకొనగల్గిన గాని వీరికి చిక్కులు వడ

లవు. ఈ విశుద్ధకళాస్వరూపములను పాపించ గల శక్తి సన్నగిల్లుటచేతనే, త్యాగ రాజు “కవిత్వమును”-“భాషలో వెలువడిన భక్తిభావములను,” ప్రశంసించుకొనుచు, ఆ దృష్ట్యా అతని నర్పించు ఉబలాటము పెరుగుచున్నది. గాయకుడు కానివాడు, సంగీతమును స్పృశించనివాడు, కవిగా, భక్తునిగా, త్యాగరాజుస్థాన మేదో నిర్ణయించవలసి వచ్చిన, వీరి స్తోత్రముల కవకాశమే యుండకపోయెడిది.

భాషాతీతమైన కళగా, నాడ ఆశ్రితమయిన విశుద్ధకళాస్వరూపముగా, సంగీతమును, ఉపాసించ గల్గినపుడు తప్ప, ఆ కళయొక్క స్వతస్సిద్ధమైన సత్యము గోచరించదు. సాహిత్యము వెలువరించు భావమే, సంగీతము వెలువరించగల భావమనుకొను పొరపాటు, ఈ కళాసమ్మేళనముతో రంజింపబూనుకొనుటచే కల్గుచున్నది. ఏకళ కాకళ తన పద్ధతిలో రసాద్వితములు కల్గించలేకున్నచో, ఆకళ బహుఅసంపూర్ణస్థితిలో నున్నదనియే భావించవలసియుండును.

పుణ్యవశాత్తు మన సంగీతమునకు, సంప్రదాయసిద్ధముగా, భావములను, రసములను, సాహిత్య సహాయము లేకుండా కల్గించుటకు వలయు శాస్త్ర విశిష్టత యంతయు నున్నది. సాహిత్య సంగీతములు పరస్పర విరుద్ధములు కాక పోవచ్చును. పరస్పర పోషకములే కావచ్చును. కాని ఆమైత్రివైననే దృష్టి కేంద్రీకరించుకొనుటలో, కేవలము గానములోని సాహిత్యస్వభావమును బట్టి మాత్రమే, గానము కల్గించగల భావాద్వితనలను నిర్ణయించు లోపమునకు సామాన్యులందరూ గురియగుచున్నారు. సాహిత్యమునకు ప్రాముఖ్యమొసగుకొనుటలో తమిళ గేయములు, తెలుగుకీర్తనలు, హిందూస్థానీ పాటలు - అన్న విభేదము లేర్పడుచుకొని, శుద్ధస్వరూపమైన కళకు, ప్రాంతీయ విభేదము లేర్పరచి, సంకుచితమనస్కులు కావలసి వచ్చుచున్నారు.

కళలు విశుద్ధస్వరూపముతో ఉపాసించి వృద్ధి పొందించుకొనిన గాని, మిత్రమస్వరూపములో పరస్పరపోషకములగుటకు వీలు లేదు. త్యాగరాజు భక్తితన్మతుత్వము, అతని సంగీత కళాభ్యసనములోనిదిగా గుర్తించవలసినది తప్ప, రామనిపై సాహిత్యము కట్టి పాడిరాడు గాననే భక్తి యనుకొనుట విశిష్టమగు కళారాధనకే దోషము.

సాహిత్యముతో మిత్రమైన స్వరూపమున సంగీతము, ఏకజాతిక మాత్రమే ఆనంద మొనగ గలదనియు, విశుద్ధకళాస్వరూపమున జాతి విభేదము లేని విశ్వజననమైన “రసజ్ఞత”కు శృష్టి నొసగగలదనియు, గుర్తించిన, సంగీతములో కల సర్వజాతులను సమ్మేళన మొనర్చి సామరస్య మొనగూర్చగల ఉత్కృష్ట కళా విశిష్టతను గుర్తించి, పోషించుకొన గల వాతమౌదుము.

నేటి ప్రపంచం :

ఇండోసివియాలో ఉచ్చి నేనల పునర్ని జ్వంభణ

“మానె అనేక క్లిష్ట సమస్యలను ఎదుర్కొన్న జాతి. అందుచేతనే మేము ఇతివృత్త సమస్యలను అనగావాన చేసుకో గలుగుతున్నాం. ప్రపంచాంతిస్థాపనకే ఇప్పటి రకు పనిచేస్తున్నాననీ, ఇకమీదకూడా పనిచేస్తాననీ ఘంటా పథంగా వెలుతున్నాను... శాంతి స్థాపనోద్యమానికి మన శీవితాలూ పునరంకితం చేస్తూ దీక్ష వహించిన పర్యవసానం ఇది... ఏనుక్రీస్తు అకతరించింది మొదలు ఇప్పటికి పంథోమ్మది శతాబ్దాల ప్రైవిలెజునుంచి కిరస్తానీమతం వర్ధిల్లుతున్నది... ఇకమీదకూడా వర్ధిల్లుతుంది.”—ఇది అమెరికా అధ్యక్షుడు ట్రూమన్ మొన్న క్రిస్మస్ పండుగ నాడు ప్రపంచ ప్రజలకు ఇచ్చిన శుభసందేశం. “ధర్మశాసనాధిక్రమణ చేసే జాతులను శాంతి నిచ్చేదకరాజ్యాలుగా పాటించి, నాగరిక మానవ సమాజం వాటిని బహిష్కరించాలి... సత్యాన్ని ముఖాముఖిగా ఓడించడానికి కావలసిన నైతిక బలమూ, మనోధైర్యమూ మనకు వున్నట్లయితే ఎంత బాధాకరమూ, లజ్జాకరమూ అయినప్పటికీ నేటి ప్రపంచ నిజపరిస్థితిని గురించి ఒక విషయం మాత్రం పుష్కలం తప్పదు. 1948 ఎంతో శుభ ప్రద మవుతుందని సంప్రదారంభంలో గంపెడు ఆశ పెట్టుకున్నాము. మనం నడిచిన దారి మన లను చిరకు ఒక మహా అగాధం అంచుకు మనలను చేర్చింది! ఈ అగాధం ఎంత ఘోరమైన విషమతలూ ముంచివేస్తుందోననే భయం దొరకడ ఉదారాశయము, విశాలహృదయులూ అయినవారందరినీ ఆవరించింది.. అయినా, భయం నాస్తి—ధైర్య సాహసే లక్ష్మీ—అన్న టిక్కి భగవంతు ఉన్నాడు” అని హెచ్చరిక చేస్తూ ఆభయం చెప్పాడు క్రిస్టియన్ మత పీఠాధిపతి పాప్.

ద్యోతీయ ప్రపంచ మహా సంగ్రామం సమాప్తమైన తర్వాత కిరస్తానీ మతస్థులు ఇప్పటికీ నాల్గు క్రిస్మస్ పండుగలు చేసకున్నారు. ఈ నాల్గు సంవత్సరాలలోనూ ఏవీటి కావీడు ప్రపంచ శాంతి స్థాపనపట్ల క్రిస్టియన్ పాలకులు తమ సత్య సంకల్పాన్ని ప్రకటిస్తూనే వున్నారు. కాని, ఆనాటి కానాడు గియోస్థానం దూరమవుతున్నది గాని దగ్గర పడడంలేదు. ప్రపంచ వ్యవహారాలను నడుపుతున్న అగ్రరాజ్యాలు మ్యూ విశేషాలు తీవ్రతరం అవుతున్నవిగాని, పరిష్కార మవుత వనే ఆశ కనుమార్చుమేరలో ఎక్కడా గోచరించడం లేదు.

చైనా అంతర్గత అతివిషమపరిణామంవల్లా, పాలస్తీనాలో యూదులరబ్ జాతుల భయంకర యుద్ధ విజృంభణవల్లా, జర్మనీ రాజధాని బర్లిన్ నగరంలో ఆక్రమణరాజ్యాధికారుల దుర గంకార ప్రాబల్యం వల్లా, ఇండోచైనా, ఇండోనేసియా లలో గ్రంచి సామ్రాజ్యాధిపతుల దారుణ సంగ్రామ కార్యకలాపాలవల్లా, బర్మా మలయాళ తీవ్ర అశాంతివల్లా నేడు ప్రపంచాన్ని గాఢాంధకారచ్ఛాయలు, యుద్ధమేఘాలు ఆవరించినవి.

ఈ వివిధ అశాంతిపరిస్థితులను, దేశదేశాలలో ఏర్పడిన వ్యవస్థాభివృద్ధి, పశుబలప్రాబల్యాన్ని ప్రతీపకముల విజృంభణల బట్టి మాస్తే ద్యోతీయ ప్రపంచ సంగ్రామం వాస్తవంగానికీ సమాప్తం కాలేదనీ, మరొక వ్యూహం లో ఇంకా ప్రచ్ఛన్నంగా సాగుతూనే వున్నదనీ భావించవలసివున్నది.

ద్యోతీయ ప్రపంచసంగ్రామం ఫలితంగా ఏ ఇతివృత్తానికైనా లభ్యమైనా లభ్యం గాక పోయినా ఆసియాఖండరాజ్యాలు, సోవియట్ రష్యా అత్యధికంగా పైకి వచ్చినవి. వీటిలో మహాద్భుతమైన చైతన్యశక్తి ఉద్భవించింది. 19-వ శతాబ్దపు పాత ప్రపంచ వ్యవస్థ కూలి పోయింది. సామ్రాజ్యవాదం పటాపంచలైంది. ఏగూడమైన జాతీయశక్తుల విజృంభణ ఫలితమే భారతదేశ, సింహళ, బర్మా, ఫిలిప్పీన్ల స్వాతంత్ర్య ప్రాప్తి. ఈ దృష్టిలో చూస్తే ద్యోతీయ ప్రపంచసంగ్రామాన్ని పాతప్రపంచ వ్యవస్థకు కూటికెక్కడోననే చెల్లగించివేసి,

సామ్రాజ్యవాదానికి స్వస్తి చెప్పిన ఒక మహావిప్లవంగా భావించవలసివుంటుంది. ఈ విప్లవ ఫలితం, గానీ నేటి ప్రపంచం నక్య వ్యూహానిర్మాణంలో ప్రస్థావేదనను అనుభవిస్తున్నది.

సుప్రసిద్ధ చైనా గ్రంథకర్త విన్ యుటాంగ్ చెప్పినట్లు శ్వేతజాతివారు ఒక చేతిలో బైబిల్ గ్రంథాన్ని, మరొక చేతిలో మారణాస్త్రాన్ని ధరించి వచ్చి ఆసియాఖండంలో సామ్రాజ్యాధి పత్యాన్ని స్థాపించుకొన్నారు. సింహబలసమానమైన బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యంలాంటిది ప్రజాచైతన్య ధాకు తాళలేక చేతులు జోడించి దాసోహ మన్నది. భారతదేశం, బర్మా, సింహళంలోని యాభైకోట్ల ప్రజలు స్వతంత్రులైనారు. ఉచ్చి, ఫ్రెంచి, పోర్చుగీసు సామ్రాజ్యాధికారులు బ్రిటిష్ ప్రవర్తనలైనా ఒక గుణపాఠంగా తీసుకొనక, అవసానదేశకు వచ్చిన సామ్రాజ్యవాదాన్నే ఇంకా పట్టుకొని వేర్పాడుతున్నారు. గాఢనిద్రాస్థిలోనుంచి ఆసియా ఖండం దనీ, ఇక తమ ఆటలు సాగవనీ గ్రహించలేక పోతున్నారు.

శాంతియుత సంప్రతింపులద్వారా పరిష్కార ముగాని అన్వేషించడానికి ఇండోనేసియాలో ఆయుధప్రయోగంవద్వారా దురక్రమణ విధానానికి దిగిన ఉచ్చి సామ్రాజ్యవాదుల కార్యమ ఆసియాఖండం వికళకరంలో ఖండిస్తున్నది. పాశ్చాత్య సామ్రాజ్యశక్తులకు ఆసియారాజ్యాలు ఇక ఆశ్రయాలు కాజాలవనీ, ఆశక్తుల విశ్వం పేల్చాన్నట్లు విజృంభణలు ఏమాత్రం సహించ వనీ సభ్యతా ప్రపంచం ఉద్ఘోషిస్తున్నది.

‘పోలీసు చర్య’ అనే పేరుతో ఇండోనేసియా రిపబ్లిక్ ఉచ్చివారు సమస్త బలసంపదతో యుద్ధ విజృంభణకు ఉపక్రమించారనీ, రిపబ్లిక్ రాజధాని జోగ్జకర్తాను వశపరచుకున్నారనీ తెలియగానే జయపూర్వకంగా మహాభవ వేదికపైనుండి భారత ప్రధాని నెహ్రూ, సామ్రాజ్యవాదశక్తి అంతరించిన దని గ్రహించాలి ఆసియాఖండంలో విచక్షణకులకు స్థానం వుండడం అసంభవం... ఉచ్చివారు ఈ చర్య ద్వారా తమ లక్ష్యాన్ని సాధించలేదు. రాజధానిని ఆక్రమించినంతమాత్రాన రిపబ్లికనులు ఓడించి నట్లు కాదు.. ఇండోనేసియాకు ప్రస్తుతానికి పలుకుతలైన సహాయ మేదీ ఇస్తేకపోయినప్పటికీ, భారతదేశం చేతులు ముడుచుకొని చూస్తూ మాత్రం వూరుకోదు... ఆసియా ఖండ ప్రజల స్వాతంత్ర్యశక్తుల ఎకరూ అడ్డుపడలేదు” అని గంభీరమైన హెచ్చరిక చేశాడు.

ఇండోనేసియాలో తిరిగి యుద్ధం ప్రారంభించి, రక్తపాతం సంభవంపజేస్తున్నందుకు చాలా విచారపడుచున్నానని ఆస్ట్రేలియా ప్రధాని ఫిల్లీ తన ఆందోళనను ప్రకటించాడు. ఉచ్చిదేశాలు తక్షణమే యుద్ధం విరమించి తమ యధాస్థానాలకు తిరలడం అవసర మనీకూడా ఫిల్లీ హెచ్చరిక చేశాడు.

దురక్రమణపరులైన ఉచ్చి సామ్రాజ్యవాదులపై ఇండోనేసియా రిపబ్లికనులు సాగిస్తున్న ధర్మయుద్ధంలో సహాయపడడం విషయమై ఆలోచించడానికి ఆసియారాజ్యాలన్నీ తక్షణమే సమావేశం కావాలని, భవిష్యత్ కార్యక్రమాన్ని నిర్ణయించాలనీ బర్మా ప్రధాని థాకిన్ నూ భారత ప్రధాని నెహ్రూకు ప్రత్యేక తంతివార్తలు పంపించాడు. ఇంతేగాక, ఈ సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేయడంలో భారతదేశం శ్రద్ధ వహించి పూనుకోవాలని కూడా విజ్ఞప్తిచేశాడు భద్రతా మండలి పారిస్ లో సమావేశమై ఇండోనేసియా సమస్యపై ఒక నిర్ణయానికి రాకపూర్వమే, రిపబ్లికనులతో యుద్ధం చేయడానికి ఆయుధ సామగ్రిని, నైరకదళాలనూ చేరవేసే ఉచ్చి విమానాలుగాని, ఉచ్చి నాకలుగాని తమతమ విమానాశ్రయాలకు గాని, రేవుస్థానాలకు గాని రావడానికి వీల్లేవని భారత ప్రభుత్వం, పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం, సింహళ ప్రభుత్వం అంతటా ప్రయోగించి ఇండోనేసియా స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంపట్ల తమ సాను

భూతిని ప్రదర్శించినవి. అవసరమైతే ఇంకా తీవ్రమైన చర్యలు తీసుకోవడానికి వైతం జంకేది లేదని కూడా భారత ప్రధానామాత్యుడు ఇండోనేసియా రిపబ్లిక్ కు ఆభయపాఠం ఇచ్చాడు.

తమ రేవు పట్టణాలకు వచ్చే ఉచ్చి నాకలకు సగురు ఎత్తవం నాకలనుంచి సగురు దించడం గాని జరగ వని, ఆస్ట్రేలియా రేవు కార్మికులు నిర్ణయించి తమ సాను భూతిని చూపారు. ఇండోనేసియాలో వెంటనే యుద్ధ విరమణకు ఆజ్ఞాపించవలసిందని ఆరబ్ రాజ్యసమితి భద్రతా మండలికి ప్రత్యేక విజ్ఞప్తి చేసింది.

పెద్దపెట్టున మెక్ ఫు యుద్ధంవ్యాగం ఉచ్చి వారు ప్రారంభించిన ఈ దురక్రమణచర్యపట్ల ఆసియాఖండ రాజ్యాలన్నీ తమ అపరిమిత అగ్రహాన్ని వెల్లబెచ్చినవి.

ఇండోనేసియా రిపబ్లిక్ పై మొన్న డిసెంబరు 18 వ తేదీ కనివారించాడు దండయాత్ర ప్రారంభించి, ఉచ్చి ప్రభుత్వం ఇప్పటికి సంరక్షణం క్రితం ఉభయపక్షాలను శ్వ రెన్స్ ల్లి నాకలో చేసుకున్న యుద్ధవిరమణ ఒడంబడికను ఉల్లంఘించిందని విక్టోరియా సమితి సామరస్య సంఘం భద్రతామండలికి బహిష్కరణనుంచి ఒక ఫిర్యాదు పంపించింది. ఉభయపక్షాలలో ఏదైనా ఈ రెన్స్ ల్లి ఒడంబడికను రద్దు చేయవలయుమంటే సమితి సామరస్య సంఘానికి, గండ ప ప తుం వారికికూడా ముంగుగా తెలితా చేయడం అవసరమనీ ఒక మరతులైతం ఒడంబడికలోనే వున్నది.

ముంగుగా తెలియజేయకుండా ఉచ్చివారు ఈ మరతును స్వప్నంగా ఉల్లంఘించారని కూడా సామరస్యసంఘం భద్రతామండలికి ఫిర్యాదులో తెలిపింది. యుద్ధచర్య ప్రారంభమై రాజధాని ఆక్రమణ, రిపబ్లిక్ ప్రభుత్వ శక్తులు డాల్ మరీసు తదితర మంత్రులను, రిపబ్లిక్ సర్వసేనాని జనరల్ సోదిర్కూను నిర్బంధించే వరకూ ఉచ్చివారి వర్తమానం సామరస్య సంఘానికి అందనే లేదనికూడా ఈ ఫిర్యాదులో వివరించారు.

గత బుధవారంనాడు పారిస్ లో భద్రతా మండలి సమావేశమైనప్పటికీ, ఉచ్చివారు తక్షణమే యుద్ధం విరమించేట్లు ఆజ్ఞాపించవలసిందని ఇండోనేసియా రిపబ్లిక్ ప్రతినిధి హార్ రిపబ్లిక్ ప్రభుత్వం తలచిన విజ్ఞప్తి చేశాడు. పారామూర్తదళాలద్వారా ఉచ్చివారు రిపబ్లిక్ రాజధాని జోగ్జకర్తాపై ఫెళ్ ఫెళ్ సాగించిన నైనిక చర్య గండప ప్రపంచయుద్ధంలో జపాన్ వారు వెరల్ హార్బర్ పై సాగించిన దండయాత్రవలె వున్నదనీ, ఉచ్చిదేశాలు యధాస్థానాలకు వెంటనే తిరిగిపోయేట్లు ఆజ్ఞాపించవలసిందనీ కూడా రిపబ్లిక్ ప్రతినిధి కోరాడు. ఉచ్చి వారు ప్రారంభించిన యుద్ధ జ్వాలలు ఆగ్నేయాసియా అంతటా వ్యాపించే ప్రమాదం వున్నదనీ, రిపబ్లిక్ యోధులు ఎన్ని సంవత్సరాలవరకైనా గొరిల్లా యుద్ధాన్ని భూదిగ విధానాన్ని సాగించడానికి సిద్ధపడుతున్నారనీ కూడా పలార్ హెచ్చరిక చేశాడు. ఇండోనేసియా రిపబ్లిక్ భవిష్యత్తే గాక, ఆగ్నేయాసియా శాంతి, సుస్థిరత భవిష్యత్తుకూడా ఈ భద్రతామండలి సమావేశం చేసే నిర్ణయంపై ఆధారపడివుంటుందని ఉద్ఘోషించాడు. రిపబ్లిక్ ప్రభుత్వాన్ని సర్వనాశం చేసి, ఇండోనేసియా అంతటినైనా తమ కీటుబొమ్మ ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి ఉచ్చివారు బహు జాగ్రత్తగా పెద్ద వ్యూహం పన్ని, తమపై ఈ ఆఖరు దెబ్బ కొడుతున్నారని పలార్ హెచ్చరిక చేశాడు.

ఇండోనేసియాలో యుద్ధప్రజ్వలన అంతర్గత య శాంతికి సహాయపడవరకరైనదనీ, ఉచ్చి నైనికచర్య ఫలితంగా ఏర్పడిన విషమపరిస్థితిని తుదకుట్టించడానికి భద్రతామండలి సత్యంమే ఉపక్రమించాలనీ అమెరికా ప్రతినిధి డా. ఫిలిప్ జీసప్ మండలికి హెచ్చరికేశాడు. రెన్స్ ల్లి ఒడంబడిక రద్దయిందా, కాలేదా అని మండలి మినమేషాలు లెక్కపెడుతూ

కూర్చోడానికి ఇది సమయం. కాదని కూడా జీసప్ ఉద్ఘోషించాడు.

ఈ యుద్ధచర్యద్వారా ఆక్రమించిన స్థానాలన్నిటినుంచి ఉచ్చి సేనలు ఖాళీచేసి పోయేట్లు కూడా చేయాలని ఇత ఉద్ఘాటించాడు.

ఉచ్చివారు సాగిస్తున్న దుశ్చర్య 1940 లో హాలెండుపై హిట్లర్ జరిపిన దండయాత్రకంటే కూడా నీచాతిరీదంగావున్నదనీ సమితి పవిత్ర నూత్రాలను భంగపరచడమేన మంలి సమావేశంలో ఆస్ట్రేలియా ప్రతినిధి కర్నల్ హాజ్జీసెన్ ఖండించాడు.

రిపబ్లిక్ నాయకులతో రానుబారాలు విఫలమైతే ఉచ్చి ప్రభుత్వం విక్టోరియా సమితి నియమించిన సామరస్య సంఘ సహాయాన్ని తీసుకోవలసిందనీ, విగానాలతో, టాంకులతో, పాహూట్ దళాలతో రిపబ్లిక్ పై దండయాత్ర జరిపే అధికారం హాలెండుకు లేదనీ, జోగ్జకర్తాపై ముట్టడి, దాని ఆక్రమణ యుద్ధ విరమణ ఒడంబడికను సంతకం చేయవలసి మరీ భారత ప్రతినిధి ధీరమల్ దేశాయి వాదించారు.

ఇండోనేసియాలో ఆయుధ బలప్రయోగం చేయబోమని హాలెండు విక్టోరియా సమితికి ఎఫుద్దా గ్రాని ఇచ్చి పూచీ పడలేదని ఉచ్చి ప్రతినిధులు వింతవాదన చేస్తున్నారు.

ఉభయపక్షాలు తక్షణమే యుద్ధం విరమించాలనీ, సామురబలాలను తమతమ యధాస్థానాలకు ఉపసంహరించేట్లు చేయాలనీ యుద్ధచర్యల పునర్విజృంభణకు బ్యాధి వీపక్షంపై వున్నదో ఎప్పటికప్పుడు తంతివార్తల ద్వారా తెలియజేయ లసిందిగా సామరస్య సంఘానికికూడా ఆజ్ఞాపించాలనీ అమెరికా, కొలంబియా, సిరియాదేశాలు ప్రతిపాదించిన తీర్మానపాఠాన్ని ప్రధానమైన భాగాలను సరరణచేస్తూ భద్రతామండలి ఆమోదించింది. తక్షణ యుద్ధవిరమణ అవసరమనీ, సోకోర్నో, వాట్సా, మెర్కో ప్రభుత్వల వెంటనే విడుదలచేయాలనీ, మాత్రమే ఈ తీర్మానం ఆజ్ఞాపించింది; డిసెంబరు 12-వ తేదీ మొదలు ఇండోనేసియా సంఘటనలపై సమగ్రనివేదికను పంపవలసిందని సామరస్య సంఘాన్ని మంలి కోరింది. తీర్మానంలో వీధిమైన తీవ్ర లేకపోవడం, ఉచ్చిదేశాలు యధాస్థానాలకు తరలాలనే ఆజ్ఞాపన లేక పోవడం ఇండోనేసియా రిపబ్లిక్ వర్గాలకు తీవ్ర ఆశాభంగం కలిగిస్తున్నది. రిపబ్లిక్ నాయకులను విడుదలచేసినట్లు వార్తలు వస్తున్నప్పటికీ యుద్ధవిరమణ ఆజ్ఞాపన ఉచ్చి ప్రభుత్వం ఎంత తగ్గ జరచామోమో, రిపబ్లిక్ స్వాతంత్ర్యాన్ని ఎంత వరకు పాటిస్తుందో చూడాలి.

మంలి చర్యలో రిపబ్లిక్ ప్రతినిధి చెప్పినట్లు ఉచ్చి సామ్రాజ్యం ఇండోనేసియాపై సాగిస్తున్న దండయాత్రద్వారా తన పరువుప్రతిష్ఠలకే బుగ్గిపాలు చేసుకుంటున్నది.

ఒకానొకప్పుడు ఉన్నతిస్థాయిని అందుకున్న గ్రీకు, సామ్రాజ్యశక్తికి, స్వాతంత్ర్య కాంక్షకువున్న తారతమ్యాన్ని గ్రహించలేకనే పతనమైంది. ఉచ్చి సామ్రాజ్యానికి పర్యవసానంగా అదే గతి సంప్రాప్తిస్తుంది.

“ధార్ కమిటీ నివేదిక”

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం

రాజ్యాంగ ముసాయిదాలో ఆంధ్రరాష్ట్రం రాష్ట్రముల జాబితాలో మొదట కలిపి తర్వాత వదిలిపెట్టిన సందర్భమునందు, ఆ కమిటీ వారు ఆంధ్రరాష్ట్రము పేరు జాబితాలో చేర్చి వంత మాత్రము చేత ప్రయోజనములేదనినను, పూర్వము సింధు, ఒరిస్సా రాష్ట్రముల నిర్మాణమునకు చేసిన మోస్తరుగానే కొన్ని చర్యముందుగా తీసుకొనవలెనని, దానికి సంబంధించిన విషయములను చర్చచేయుటకున్నా, ఆంధ్ర రాష్ట్రమేకాక మిగిలిన ఏకభాషాప్రాంతముల విషయమై చర్చచేయుటకున్నా చర్చ ఫలితంగా వారు సిఫార్సు రాష్ట్రమును ప్రస్తుతి 1985 భారత ప్రభుత్వచట్టం 290 నెక్కున ప్రకారంగా నిర్మాణంచేసి, తదుపరి రాజ్యాంగ ముసాయిదాలో చేర్చటానికి ఒక ఉపసంఘమును ఏర్పాటు చేయవలెనని ముసాయిదా సంఘం వారన్నార.

దీని ననుసరించి రాజ్యాంగపరిషత్తులు ధార్ కమిటీని నిగామకం చేస్తున్న సమయంలో వారు చర్చించవలసిన విషయముల నీ విధంగా మూచించారు.

(1) ఆంధ్ర, కర్నాటక, కేరళ, మహారాష్ట్ర ములందు ఏ కొత్త రాష్ట్రములు నిర్మాణం కావలెను. వాటి సరిహద్దులు ఏమైయుండాలెను? (సరియైన సరిహద్దులు కొల్పివేయుటకు వేరే సరిహద్దు సంఘం నియామకమునను.)

(2) కొత్తగా నిర్మించే రాష్ట్రములందు పరిపాలన, అధికారి ఫలితములు ఏమిగును?

(3) ఈ రాష్ట్రములకు సరిహద్దునున్న రాష్ట్రములలో అధిక పరిపాలనాది ఫలితములు ఏమియును?

ఈ విధముగా పుట్టిన కమిటీవారు తమ నివేదికను రాజ్యాంగపరిషత్తు అధ్యక్షునికి సమర్పించుచూ, “ఆంధ్ర, కర్నాటక, కేరళ, మహారాష్ట్రములు అను రాష్ట్రముల నిర్మాణము వాంఛనీయమా, కాదా? (Desirability or otherwise) అని చర్చించుటకు నియామకమైన మేము.. ఈ నివేదికను సమర్పించుచున్నాము” అని వ్రాశారు. ఈ వాక్యమునుబట్టి కమిషను వారు తమ ఉపసంఘము ఎందుకు పుట్టినది, ఏమిచెయ్యవలసినది అర్థం చేసుకోకపోవడమే గాక, పెడఅర్థంగా చేసుకున్నట్లుగా కోరిక మాతోంది.

ఇటువంటి తప్పుడు ఉద్దేశ్యముతో సాక్ష్య సంపదకు సేకరించిన మీరు సరియైన పంథాను పోలే దనినను, దేశమందు పరిపాలనా రాష్ట్రములను ఏర్పాటుచేయుటకు కావలసిన సమర్థత వివేకములు వీరికి దైవం ఇవ్వలేదనినను వేరే చెప్ప వలసరములేదు. నాలుగు రాష్ట్రములలో ఏ రాష్ట్రము నిర్మాణము చెయ్యవలసినది, దాని సంబంధించిన విషయములు ఆలోచించవలసినదని వీరికి జ్యాంగ పరిషత్తు అధ్యక్షులు ఇచ్చిన ఉత్తర్వు. ఈ రాష్ట్రములు వాంఛనీయమా, కాదా?—అన్ని సంగతిలి రాలోచించారు వారు చెప్పిన పనికి, మీరుచేసిన పనికి ఉత్తర దక్షిణ భూవాంతు ఉన్నంతవరకు ఉన్నది. ఇది మన దురదృష్టము.

అయితే మొన్న జయపురం కాంగ్రెసులో ఈ పెట్రోలం అలోచనాకుండా దేశంలో ఉన్న ముఖ్యతముఖ్యులు అయిన కాంగ్రెసు అభ్యుపాలు పట్టాచి, నెహ్రూ, పోలగార్లతో కూడిన ఈ పంఘం ఏక భాషా రాష్ట్ర నిర్మాణము విషయమై పూర్వపరాలు విచరించి నిర్ణయమునకు వచ్చుటకు ఏర్పాటు కాబడినది. దీనితో ఈ భారీ సంఘంయొక్క నివేదికకు స్పష్టిత చెప్పడమెందలి అనకోవచ్చు. కాని, రాజ్యాంగ పరిషత్తులో ఈ విషయం వచ్చినప్పుడు భారీ సంఘ నివేదిక మరెయ్యకమారు తల ఎత్తుటకు యత్నిస్తుంది. ఆ సమయంలో ఏర్పరదృష్టిలేని వారంతమంది దీన్ని ఆధారంచేసుకొని వాదించటానికి కొంత అవకాశం వస్తుంది కనుక, ఈ నివేదికలో ఉన్న తప్పులను కొన్ని చూపించవలసిన అవశ్యకత ఉన్నది.

కాంగ్రెసువారు ఏక భాషానూత్రముపై రాష్ట్రనిర్మాణము చేస్తామన్నమాట నిజమేకాని, అలా చేయుటకు కొత్తపరిధితులు కొన్ని అవసరమనినను, అట్టిపరిధితు లిప్పుడు దేశంలో లేదనినను భారీ కమిటీవారి నిర్వచనము. దీన్ని విపులీకరించుతూ మన జాతీయత ఇప్పుడే ఉధృఢమైన జ్ఞరవదళలో ఉన్నదనినను, ఒక పెద్ద చికిత్సా మంత్రం పునరాలోగ్య ప్రాక్టికేషం కృషి చేస్తున్న సమయమనినను ‘యద్ధం’ అని చెప్పక పోయినా, పాకీస్తానా కూ మనకున్నా యద్ధము వంటి పరిధితి ఏర్పడిఉన్న క్లిష్టసమయమనినను,

కాందిశీకుల సమస్య తీరంగా ఉందనినను దేశంలో కొట్టకొలది ఉన్న ప్రజల ఆహార సమస్య తలలేదనినను, బ్రిటిష్ పరిపాలకులు నిర్మించిన తర్వాత పరిపాలనా యంత్రమునకు నడిచే భారం అపరిమితమైనదనినను, ఇంతేకాక స్వాతంత్ర్యయుతమైన, ప్రయోజన ఓటింగుపైన ఆధారపడి రాష్ట్రపరిపాలన సమస్య వీటికి తోడు అన్ని రాష్ట్రములు ఏకపరచగల ఏకజాతీయ భాషా నిర్ణయం లేకపోవటము, మొదలుగాగల మహా సమస్యలు దేశనాయకులను బాధించు తూర్పు సమయమిది అని ఈ సంఘంవారు విచరించారు. ఇంతేకాక తిరుగ్గ సాక్ష్యం ఇవ్వడానికి వచ్చినవా రంతా కొద్దిగానే గొప్పగా ఈ పరిధితులను గుర్తించేవాళ్ళు అని కూడా నివేదికమందు చెప్పారు. ఈ సంగతులు పూర్వ చెప్పట్లు గుర్తించినను, ఏమిరాష్ట్ర నిర్మాణము తప్పక కావలెను అని సాక్షులు ప్రివప్పడు ఈ సంఘంవారు సమస్యభారమునకే ప్రాముఖ్యత ఇచ్చి, వీరి సాక్ష్యమును నిర్మిస్తున్నచేయుట కోదనీయమైన కష్టపరము ఇంతేకాక ఒక నూత్నిమైన నూత్రాన్ని భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు కావాలన్ననా గన్నదూ నిర్వచన చెయ్యవల వంటిదాన్ని కనుక నివేదిక నట్లు వ్రాశారు.

ఏకభాష ప్రాంతీయులు ఒక ఉపజాతికి చెందినటువంటివారనినను, ఈ ఉపజాతులు ఒక ఒడంబడిక ఏర్పాటుచేసుకుంటున్నారనినను, ఆ ఒడంబడికే దేశీయప్రజాశక్తి అనినను, ఆ ఒడంబడిక ప్రకారము కేంద్రమైన ఫెడరేషను పుకుతుందనీ, ఈ ఉపజాతులనుంచి వారికి అధికారం ఈ ఒడంబడిక గాగా దఖలుపడుతుందనీ, అంగ చేతను ఏకభాషాప్రాంతీయులు ఏర్పాటుచేయుట అవసరమనినను ఈ ఏకభాషా రాష్ట్రవాదులు చెప్పినట్లు ఈ సంఘంవారు చెబుతున్నాగు ఇది కేలము విపరీతమైన వాదము. దేశంలో ఉన్న జాతీయత నాశనం చెయ్యవలెనంటే భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాల నిర్మాణమే ముఖ్య సాధనమనినను కూడా మీరు ఉపదేశం చేశారు. వీరివాదమే నిజమైనట్లయితే వేరు వేరు భాషలే దేశంలో ఉండటానికి కలులేదు. ఒక భాష గల వారు ఆ భాషలో మాట్లాడుకునేందుకు గూడా

వీలులేదు. ప్రాంతీయ భాషలలో ఏ వ్యవహారం గూడా ప్రాంతీయతలో ఉండుకూడదు. దీనికి ఫలితంగా రాష్ట్రములు అన్నపూర్ణమే పోవాలి. అనగా రాష్ట్రములు, రాష్ట్ర శాసనసభలుగూడా ఉండకూడదు. కాని దీనికి ఎన్నైనా దేశంలో ఒప్పుకుంటాగా? ఒప్పుకున్నప్పటికీ ఆచరించేయమైనదా? ఆచరించుతేనా? పరిపాలనా సౌకర్యం కొరకున్నా, ప్రాంతీయ సంస్కృతి అభివృద్ధి అభ్యుదయములకునూ భాష ననుసరించి రాష్ట్రములు ఉండవలె నమచున్నామికాని, వేరే ఉపజాతులను ఏన్నదూ అనుకోలేదు. ఇటువంటి రాష్ట్ర నిర్మాణ ఆధారముచేసుకొని జాతీయతకు భంగమైన ఆశయములను పూర్వయులందు పెంపుచేయుట యుద్దేశ్యము కాదు. అటువంటి దురుద్దేశ్యములకు ఆకాశం ఉంటుందన్న సంగతి మీరు చెప్పిన వాదం. అనుభవజ్ఞులైనవారిని, ఇది కరకు ఎన్నదూ, ఎవ్వరికి పూర్వయంత్రము మాట చెడకనా లేదు.

ఏకభాష ప్రాంతాల్లో రాష్ట్ర పరిపాలన జరుగుతూ ఉన్న రాష్ట్రాలనుంచి వచ్చినటువంటివారికి అనేక భాషలతో కూడుకున్న పరిపాలనా ఉన్న చిక్కులు అర్థంకావు. ఈ సంఘంవారు అభ్యుత్పన్నమైన భారీ, పన్నాలలో, జగత్ నాయకులలోగారలు ముగ్ధులమై అటువంటి రాష్ట్రములనుండే ఎచ్చుట చేశారానికి ఈ నూత్ని రాష్ట్ర నిర్మాణము సత్కృతిమైన భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రనిర్మాణము ఒక వికృతమైన ఉపజాతీయతా విజృంభణవలె కన్పించివది. 28 సం॥ములై కాంగ్రెసు వారు తమ అంగనిర్మాణముతో ఈ భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర సిద్ధాంతమైన నడిపించిన కార్యక్రమము, ఆ కార్యక్రమ ఫలితంగా దేశంలో విజృంభణమైన అధిష్టిత జాతీయతకి శక్తియొక్క బోన్మత్తము, దాని ఫలితముగా సంప్రాప్తమైన నేటి స్వాతంత్ర్య స్వరూపమా ఈ భారీ సంఘమువారు అర్థము చేసుకోలేక పోయారు ఆ కారణం చేత జాతీయత కిది భంగమని నిర్వచనం చేశారు. ఆ విధంగా భంగమనే వారికి తోచిన ఎవల స్వదేశీ సంస్థానాలన్నీ దేశంలో కలిసిన తర్వాత రాష్ట్రనిర్మాణం కావచ్చునని 182 శేరాలో తిరిగి ఎల్లా వ్రాయగలిగారు? ఈ సంస్థానాలు వీరి అభిప్రాయప్రకారం ఏ రాష్ట్రంలో చేరగలవు? ఒక్కొక్క రాష్ట్రంలో పరిపాలనా నిమిత్తమై ఎన్నెన్ని భాషలు ఉండవలసివస్తుందో, ఎన్ని భాషల్లో కాగితాలు వ్రాసుకోవలసి వస్తుందో, వీరేమైన గుర్తించారా? పరిపాలనాభాగ్యతి యావత్తు ఒకరి భాష నొకరు అర్థం చేసుకోవడంతోనే వీరిపూర్తి అయితే ఈ రాష్ట్రాల్లో మిగిలిన సమస్యలను పరిపాలకులు సాధించడం ఎలాగు? ఎన్ని సంవత్సరములు ఈ విధంగా ఒకరినొకరు అర్థంకాకుండా శాసనసభల్లో కార్యం నడుస్తూ ఉండాలి? రాజగోపాలాచారిగారు ప్రధానిగా ఉండగా ‘ఆంగ్లము కోరికెట్లు ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణం కాకపోతే బలమైన రాష్ట్రప్రభుత్వం బలంగా సరళంగా జరుగనేరదు’ అని ‘ఇండియా కార్యదర్శి’ వ్రాసిన లేఖాంశం అర్థం ఈ సంఘంవారేమన్నా గ్రహించారా? ఇల్లాఅయితే దేశీయ రక్షణ, ఆహారసమస్య, కాందిశీకసమస్య ఉత్పత్తి సమస్య మొదలుగాగల సమస్యలు ఒకరినొకరు అర్థంచేసుకొనని రాష్ట్రప్రభుత్వాలు ఏవిధంగా సాధించగలవు? అదిగాక ఒకరినొకరు చూసి అనుమానంతో కూడుకున్న ప్రాంతాలు ఒక పరిపాలనాక్రింద ఈ సమస్యలనేమి సాధించగలవు? అనే విషయాలు మీరు ఆలోచించినటుల లేదు. దేశం ఒత్తిఉంటేకదా ఈ సమస్యలు సాధించవచ్చును అని మీరంటారు. దేశం శీలించుటేగాక, దేశమయొక్క అంగములన్నీ సంతృప్తిగానూ, పుష్టివంతముగానూ, శక్తివంతముగాను ఉండవలెనది ఈ సమస్యలు ఏవిధంగా సాధించడమని మీరు ఉహా? మీరు చెప్పిన హేతువులు ఈ కారణంచేత చాలా నిర్విర్యమైనయి.

Dinrakshak Aushadhalaya,
No. 214 P. O. Rajdhanavar (Hazaribagh,)

పరమానందాయ్

మూలం : 'గుడ్ సోల్టర్ స్ప్రీక్'

'కాట్టు పరమాయిని పణంగా
బడ్డి ఓడిపోవడం.'

రచన :

జ రోస్టా వ హ స క్

అనుకరణ :

'అప్లవాన్'

మర్నాడు ప్రాగ్నన్న కాట్టు విపరీతమైన
తలనొప్పి చికాకుతో నిద్రలేచి చిరాకుగా
చుట్టూ చూసుకొన్నాడు. తా నీ సోఫాలోకి
ఎల్లా వచ్చాడో కాట్టుకి దోహదపడలేదు. పరమా
యిని పిలిచి అడిగాడు

"ఏరా! నేను ప్రక్కమీదికించి ఈ సోఫా
లోకి ఎల్లా వచ్చాను నా కేమీ ఎక్కడో ఉన్నా?"

"తమరు ప్రక్కమీద పక్కానేలేదంటే...
మిమ్మల్ని... తెచ్చి సోఫామీదకి చేర్చే
టప్పటికి మాపని అయిందండీ. అంతకు మించి
చల్లదేకపోయానండీ."

"ఏంచేశానా ఏమిటా నేను? ఏదన్నా అల్లరి
చేశానా! బాగా తప్పు తగ్గి ఉన్నానా ఏమిటి?"

"అబ్బే! "తప్పు తగ్గటం" ఎక్కడిదండీ-
కానీ నాలుక తడవుకొన్నా రేయేమా, అంత
కంటే ఏమీ లేదండీ-కొద్దిగా పైత్యం చేసి సంత
కారము తగిలికంటానండీ- తమరు నెమ్మదిగా
కాస్త స్నానం చేసి బట్టలు మార్చుకొన్నా
కంటే కొంత తేలిగా ఉంటుందండీ."

"అబ్బబ్బ! ఎవల్లో చావచిత్తగొట్టినట్లు
ఒక్కంతా నెప్పులుగా ఉందిరా-అబ్బ దాహం
కూడా ఎక్కువగానే ఉంది-ఒరేయి, మరీ అల్లరి
చేశానా ఏమిటా?"

"ఆ, ఏమంత అల్లరి చేయలేదండీ. ఆదాహం,
మిన్నటిదాహంవల్లే వచ్చిఉంటుందండీ. అది
అంతేనండీ, మునుపు నేను 91 రిజిమెంటులో
ఉన్నప్పుడు..."

పరమాయి మళ్ళీ జ్ఞాపకాలు ఏకరువు పెట్ట
తోతున్నాడు.

కాట్టు, వికారమా, తలనొప్పి, ఏమిటో
తెలుసుకోలేని అయోమయస్థితిలో ఉన్నాడు.

"ఈ బ్రాండ్ ఇంతేరా - వధ వదిలివం
టాంటిడి - సరియైనది దొరికితే తప్ప రోగం కుద
రదు - కాస్త ఛాత్రీబ్రాండ్ దొరికితేనా, ఇప్పుటి
కప్పుడు రెండుడోసులు పుచ్చుకొని ఇట్టే నేరు
కాందును" అనుకుంటూ కాట్టు డబ్బు కొనమని
ద్రావర్లు, పెట్టెలు, బట్టలు వెదకడం మొదలు
పెట్టాడు. అంతా కలకరించి, ఏర్పకార్చినా
మాడు ఆరణాలకు మించి దొరకలేదు

"అరే బాప్! ఇకేమిటిరా వారిదగ్గర నున్న
బొమ్మంతా మాడూ అరణాలేనా! ఒరేయి ఈ
సోఫా ఆమ్మే! ఎవళ్ళన్నా కొంటారంటావా?
ఇంటివాళ్ళు అడిగితే, ఎవరికో అరు విచ్చా
మందా? లేకపోతే ఎల్లాపోయిందో మాకు
తెలియనే తెలియదు అందాం! ఉహూ! లాభం
లేదులే - ఒరేయి స్ప్రీక్ - పోయి కట్టెను
పూజే! దగ్గర కల్లి నేనడిగానని ఓ పెంద
అనులు తీసుకురా - మొన్న గాడిద మన దగ్గర
అటలో నెగ్గాడులే - వాడియ్యకపోతే - లెట్టి
పెంటు మేర్ దగ్గరకు వెళ్ళు - వాడూ ఇక్కడ
పోతే, కేప్టెన్ ఫీమర్ ను వెళ్ళి అడుగు - గుట్టా
విడి దాణాకి కూడా డబ్బు అయిపోయిందని గడ్డి
వార్లకే ఇయ్యాలన్న వచ్చిందని చెప్ప - ఏదో
ఒకటి చెప్ప - ఏం చెప్పినాసరే - ఎల్లాగో వంద
తీసుకురా, తెలిసిందా - లేకపోయావా - వెధవా
పెంటు సరాసరి యుద్ధం ప్రంబోలైనులోకి పంపి
స్తాను నిన్ను, తెలిసిందా-మరి పోయి తీసుకురా-
వచ్చేటప్పడే కాట్టే కాట్టు బెర్ ఛాత్రీ
బ్రాండ్ ఎక్కడ కొంటాడో కనుక్కొని త్వరగా
రెండు బుడ్లు కొనుక్కురా-ఓ పోయి, త్వరగా
చేసుకురా-పోయిందా!"

పరమాయి కాట్టుచెప్పిన పనిఅంతా మహా
జ్వలంగా పరిసమాప్తి చేసుకొన్నాడు. పర
మాయి చెప్పినకథ అతని ఆ అమాయకపు పని
మొగమా చూచి అడ్డగానే వాళ్ళు డబ్బు రాస్తే
పారు. కాట్టే కాట్టు బెర్ ఇస్తే అంతలో ఆగక,
డెప్టి పెంటు మేల్, కాట్టే ఫీమర్ దగ్గరకు

కూడా పోయి, ముగ్గురిదగ్గర పోవడా
తెచ్చాడు. గుట్టందాణాకి కొవాలన్న కాకమ్మ
కథ లేమీ లాభం లేదనుకొన్నాడు పరమాయి.
అందుచేత ఆ కథలేని చెప్పక అతిరహస్యంగా
చెప్పుకున్నట్లు, ఆచార్య కాట్టు, ఆడమనిషికి
వారంవారం కొంత డబ్బు మనోహరంగా ఇచ్చుతో
వలసి వచ్చిందని. అల్లా యియ్యకపోతే, ఆ
మనిషి, తన పసిబిడ్డ కాట్టువారసు డిని వార
సల్లం దానా వేస్తానని బెదిరించింది-ఇప్పుడు
ఆ బెదిరి తప్పించుకొనేందుకు ఆచార్య కాట్టు
వందా దర్శించుకో-లసి వచ్చిందని చెప్పాడు.
తన కథలో నమ్మక ముండేలందుకు తన నేరీపున్న
ఒక మునిలి మంగలి కన్య ఇంటికి అడ్రెసుకూడా
ఇచ్చిరన్నాడు.

పరమాయి వచ్చేటప్పటికి కాట్టు స్నానం
గీనం చేసి, చిలుకమొదలలు వాల్చి పరమాయి
కోసం నిక్షిప్తా కూర్చున్నాడు పరమాయి
నండి కూడుండలు తెచ్చేటప్పటికి కాట్టు
ఆశ్చర్య నిమగ్నుడయిపోయాడు.

"మళ్ళీమళ్ళీ వెళ్ళటం ఎందుకని ముగ్గురి దగ్గర
ఒకేసారి తెచ్చానండీ. ముగ్గురి కొంచెం డబ్బు
ఇయ్యటానికి వెళ్ళు చేసానుగానీండీ, మన మనో
వర్తి దానా విషయం చెప్పేటప్పటికి..."

కాట్టు మొగంలో సంతోషాతికంతో
వచ్చిన ఆశ్చర్యం సభయవిధ్రమంగా మార్పు
చెందింది. నాలిక తడబడుతూ-

"మన మనోవర్తి నానా ఏమిటిరా!" అని
కేకపెట్టాడు.

"మనోవర్తి దానా అండి-మనోవర్తి దానా
తెలియదూ, ఈమూరిన అడది, ఓ పసిబిడ్డాని
చంకపెట్టుకొని వచ్చి "నీకుపుట్టిన అబ్బాయి.
మా పోషణ కేమైనా ఇస్తావా, దానా చెయ్య
మంటావా?" అని బెదిరించి తడవ తడవకూ
డబ్బు గుంజుకుపోదండీ-మరి గుట్టుమట్టుగా
వాళ్ళకు డబ్బు ఇచ్చుకో-ద్దండీ..."

"ఓరీ! ఎంత కీటకం తెచ్చిపెట్టావురా!
ఇక వాళ్ళమధ్య నే బలికనలే! ఛీ! ఛీ! ఛీ!"
అనుకొంటూ కాట్టు తల రెండుచేతులా పట్టు
కొని కూలబడిపోయాడు.

"పరమాయి అతి సాఫీగా చెప్పకుపోతూనే
ఉన్నాడు.

"ఏరా అమ్మాయి? అని అడ్రసు అడిగా
రండీ. మాయింటి దగ్గరో ఒక మంగలిఆవిడి పెల్లి
కొనిది ఉందిలెండి ఒక అబ్బాయిని పెంచు
కొంటోంది ఆవిడ అడ్రసు ఇచ్చానండీ. అంత
వరకూ డబ్బు ఇచ్చారుకాదండీ - మీరు ఎల్లా
గై నా పని పూర్తిచేసుకురమ్మన్నారాయన- పని
మొదలుపెట్టక ఇంక ఎన్నో తీస్తానండీ-ఆతర్వాత
దాహలో నేనెగ్గిన పాతసామానల పావు ఉంటే,
అక్కడికి పోయి పియానో బేరం పెట్టానండీ.
వాడు తాకట్టు పెట్టుకొంటానన్నాడండీ-ఆ
పియానో ఇచ్చేశామంటే మనకు ఇంకొంచెం
డబ్బు రావటమే కాకుండా, ఇల్లుకూడా కాస్త
విశాలంగా ఉంటుందండీ-ఇంటి ఆయన పియానో
ఏదంటే "తీగలు తెగిపోయాయి; రిపేరు పావుకు
పంపిచ్చామని" చెప్తానంటే. సోఫాకూడా
బేరం కుదిరితే కొంటా నన్నాడండీ. వస్తాడండీ.
పియానో తీసుకెళ్ళటానికి కూలివాళ్ళు తీసు
కొచ్చాను. దోహలో వస్తూ ఛాత్రీబ్రాండ్ వజను
సీసాలు తెచ్చానండీ- మళ్ళీ మాటిమాటికి మనం
ఇబ్బంది పడకుండా కాస్త చేతులు డబ్బున్న
ప్పుడే, చూసుకోటం మంచిదని అల్లా చేశా
నండీ..."

కాట్టుకి నోట మాట రాలేదు. ఇంక బ్రాండ్
తాగడం తప్ప లేరుపోయాయం కనబడలేదు.

"ఓ సీసా యిల్లా యియ్యి" అని గొణిగాడు

కూలిల వచ్చి పియానో తీసుకెస్తాంటే కాట్టు
కమ్మ ఎత్తేనా చూడలేదు.

సోఫాలోనేందుకు మినిషి వచ్చేటప్పటికి
కాట్టు అమృతపథంగా లేలిపోతూ ఉన్నాడు.
అసలు సోఫా ఇచ్చి ఎగురు డబ్బు ఇచ్చే స్థితిలో
ఉన్నాడు. పాపతనం కరుగద్యుకొన్నాక
ఇక ఆగితే ఆపదపానా నుకొన్నాడో ఏమో,
కాట్టు అంత ఉల్లంకపు బ్రాండ్ తో సరిగ్గం
ఇయ్యబోతున్నా స్వీడించుకుండా జేం ముగి
యటపే చూసుకొని అదావుకిగా సోఫాతో
బైటపడ్డాడు

కాట్టు పరమాయిరో నాయి - వాయిగాగా
సంభాషణ మొదలు పెట్టాడు. ప్రాగ్న గూకింది
అరగా త్రపుతోంది. కాట్టు కదలకు, పరమాయిని
కదలనియ్యకు. చిరకీ పరమాయి నిన్నటివన్నె
అవలంబించి, కాట్టుని నిబ్రుచ్చాడు.

ముగ్గురికి రెండుకోసం కాట్టు దూర్చి మీద
పోలసిచ్చింది. అంటే మైసలకు ప్రారస
సమావేశాలు జరపగానికి.

ప్రపంచంలో, నరమేధ యజ్ఞాలు ఎప్పుడు
జరిగినా, దైవం పేరిట, లేక తత్వమానంగా
మానవులు నిర్మించుకొన్న ఏ అతీత స్వరూపం
పేరిటనో జరగటమే సంభవిస్తుంది నేరమగుని
ఉరితీయబోతున్నా, లేక వైస్యాలకు యుద్ధం
పేరిటి బారతక పంపుతున్నా, దైక ప్రారసలతో
దీకవ్రాయల్లి తిడంగమంతా నడిపే యుద్ధం
సాగిస్తారు. పూజారల ప్రారస సమావేశాలు,
ఆ శిర్యత నా లే లేకపోలే గత ప్రపంచ
సంగ్రామసంరంధం అంతా అసంపూర్ణంగానే
ఉండిపోయేది. తను ఏ పక్షంవారి ఉప్పుపులుసు
తీస్తాడో, ఆ పక్షంవారి విజయం కోసం,
పూజారలు దైవానికి నిత్యశివేకాలు దీపా
రాసలు సాగిస్తార. ప్రభుత్వం సాగించే నర
మేధాలన్నిటికీ పూజారి లేకపోతే లోపమే కల్గి
తీరుతుంది.

కాట్టు ఆ పూజారితోపు సర్వమీదే, పని
లోకి వెళ్ళవలసి వచ్చింది. ఆనాటిదాకా పూజా
రిత్యంలో కాట్టు పెంట ఉండి, సహకరించే చర్చి
నాకరు, ఆవేళ పనిలోకి రాలేదు. కాట్టు ఎల్లాగా
అని అందోళన పడుతూంటే, పరమాయి ఆ
పనికికూడా తన్ను అర్పించుకున్నాడు.

"మీ కేం ఫరవాలేదండీయ్యో, కానీయండి-
నేను అఫ్ మేకపాత్ర పుచ్చుకొని మీ ప్రక్కనే
వస్తాను. నేను మునుపు చూశానుగాదండీ, మీరు
మంత్రాలు చదివేటప్పుడు - నేను "నమః నమః"
అని అందుకొంటూ, కుడినుంచి ఎవమకూ, ఎవమ
నంచి కుడికి-మారుతూ రావాలి - మీకెందుకూ,
నేను మారాల్సినప్పుడల్లా ఓ చిన్న యాలవేస్తూ
వచ్చారంటే నే నీటే తవంగం అంతా పూర్తి
చేస్తాగా..."

కాట్టు పరమాయిని పెంటపెట్టుకొని వెళ్ళాడు.
కాట్టు ఉపన్యాసంకే సంతోషంతో ఎదురు

చూచే సైంకులకు, పరమాయి నృత్యం మధ్య
మధ్య తలబాకూడా తోచేటట్లుపట్టికీ, చిన్న
పిల్లవాడు గారడీ చూపినంత ఆనందంతో - పర
మానంద భరింపలేపోయాడు.

మర్నాడు సాయంత్రం కాట్టు పరమాయిని
ఇంటిదగ్గర దిగబెడిచి, లెట్టి పెంటు లూకావ్
ఇంటికి విందుకు వెళ్ళాడు. విందు ఆనంతరం
పంజపలానుఆట మొదలు పెట్టాడు. ఆటలో
కావ్ కాట్టువస్త్రమే మిగిలారు.

కాట్టు తన దగ్గర ఉన్న పెంటతో లూకావ్ కు
ఓడిపోయాడు.

చి రిగి కాట్టుకు చేతిలో ఒకమాదిరి జోడు
కలిపిందని పండం ఒడ్డునోనే చేతిలో దమ్మి
లేకపోయింది.

కాట్టుకు మెరుపులాగా ఒక ఊహ తోచింది.

"లూకావ్! నాదగ్గర స్ప్రీక్ అనే ఒక
నీ కరు ఉన్నాడు. అంతకన్నా సుధమెద్దు
స్వరూపము నీకు ప్రపంచంలో దొరకదు-వాడిని
పణంగా పెట్టే ఎన్నిరూపాయలదాకా ఒక్క
కొంటావా?" అన్నాడు.

లూకావ్ నవ్వి "అంత పెద్ద ముగ్గురు అవతార
వైలే చూ-వలసిందే-వాడిని ఒడ్డితే నూరు
రూపాయలదాకా ఒరలు ఇస్తాను" అన్నాడు.

గుగ్గురూపాయిలకు ఒరలు పరమాయిని
పణంగా పెట్టాడు కాట్టు. లూకావ్ నూరు
రూపాయలూ ఇచ్చి ఆట సాగించాడు.

కాట్టు ఆ నూరు రూపాయలూ ఓడిపోయాడు.
అల్లా పరమాయిని పణంగా ఒడ్డి, లూకావ్
ఓడిపోయి కాట్టు ఇంటికి తిరిగివచ్చాడు.

కానీ తీగా ఇంటికి వచ్చి పరమాయి అమాయ
కపు మొగం చూచేటప్పటికి కాట్టుకు తను చేసిన
పనికి పశ్చాత్తాపం పుట్టుకొచ్చింది. పరమాయి
మొగం చూడలేకపోయాడు. సుధనీళ్ళు కుక్కు
కుంటూ కూర్చున్నాడు చిరకీ పరమాయిని
పిలిచి కూర్చో పెట్టుకొన్నాడు

"స్ప్రీక్! నేను మహాపానినీ!" అంటూ
వలల ఏడ్చాడు.

"చి త్రిమండయ్య!" అన్నాడు చలింప.
కుండా పరమాయి.

"స్ప్రీక్ నూరురూపాయిలకు కక్కురిపడి
నిల్చి లూకావ్ కు ఓడిపోయానురా? షేక
అటో సంకూ పోయాను"

"చి త్రిమండయ్య! పానీ రిమ కంత విచా
రంగా ఉంటే నాదగ్గర నూరురూపాయిలున్నా
యండి ఇస్తానండీ-పోయి నన్ను విడిపించుకొని
తెచ్చుకోండి" అన్నాడు పరమాయి.

కాట్టు పరమాయిని కాగరించుకొని, నూరు
రూపాయలూ పెట్టుకొని లెట్టి పెంటు లూకావ్
దగ్గరకు వెళ్ళాడు. లూకావ్ మళ్ళీ షేక తీగాడు-
ఆ నూరురూపాయిలూ పరమాయికి బదులుగా
పణంగాపెట్టి ఒక్కటే పండంతో తేల్చుకొందా
మని మళ్ళీ ఆటకు సాగారు. కాట్టు పరమాయితో
పాటు పరమాయి నూరురూపాయిలను కూడ
ఓడిపోయాడు

దానితో కాట్టుకి భగవంతుడిదగ్గరనుంచి ఒక
మహాసందేశం వచ్చినట్లుపించింది. "పరమాయి
లూకావ్ కు అముడుపోవలసిన విధి పరమాయి
నాదుట వ్రాసిపెట్టిఉంది కర్మను తప్పించటానికి
ఎవడివేళమా కాదు-భగవదుదేశానికి ఎదురు వడి
వటం ఎవడితరం?" అనకొంటూ పరమాయి
"కర్మను" ఈ ఘటనకు "కర్త"ను చేసి మన
శ్వాంతితో ఇంటికి వచ్చాడు. పరమాయి లెట్టి
పెంటు లూకావ్ కు నాకరుగా ఉండేందుకు
బయలుదేరాడు.

తా జే మ హ ల్ బీ డి లు
న న క టి క రు ప్ర ఖ్యా తు లు క రి గి న వి

No 1, Strong Jadh Beedi

దాజ్ మల్లాల్
రాజ్ మహ్మద్

మాగ్గక్కు బీడి
మార్క బీడి

Syed Kader, Pensioned Havildar, Beedi Merchant
Pension Line, Washermenpet, Madras

అవలతూర్, బీడి, మాగ్గక్కు బీడి
గిరీష్ ఇంద్ర లాల్, లాల్, లాల్, లాల్, లాల్, లాల్, లాల్, లాల్

సి. 1, తాజ్ మల్లాల్

ఇంకను సాటిలేనిగాను శ్రేష్ఠ మైనవిగాను పున్నవి. కనికరాలైన నకలు బీడిలకు
కూపభోగం. వివరములకు: మాన్యుఫాక్చరరు:

మె న ర్సు న య్య ద్ బా ద ర్,
వామర్ మూపేట, : : మద్రాసు 21

హైదరాబాదు సంస్థానంలో మిలిటరీ ప్రభుత్వ పాలన సమీక్ష

ఇండియా సైన్యములు సికందరాబాదులో 1948 సెప్టెంబరు 18 వ తేదీ నాయం కాలం ప్రవేశించునప్పటికి, ప్రజలు భయం దోరితులుగా నున్నారు. సంస్థానపరిషత్ చాల అధ్యాన్నంగా వున్నది. కాని యీ రోజు, అనగా మూడు నెలలు అనంతరం హైదరాబాద్ సంస్థానం నూతన జీవితంతో తొణికిసలాడుచున్నది. సంస్థానంలోని 175 లక్షలమంది ప్రజలు సహృద్య స్నేహంతో స్వతంత్ర వాయువులను పిల్చుచు శాంతిజీవితం గడుపుచున్నారు.

సికందరాబాద్ లో భారత సైన్యములు ప్రవేశించునరీతి భారత ప్రభుత్వాధికారులకు సంస్థాన పరిపాలన పూర్తిగా స్తంభించిపోయినట్లు కనుపించినది. ప్రభుత్వమంటూ ఏమీ లేదు. ఫాసిస్టు రజాకార్లు తమను కృత్రిమం చేసినవారి నందరినీ హింసించుచు వీధుల్లో చేయుచున్నారు. వారి అస్త్రము దోపిడీ చేయుచున్నారు. ముఖ్యంగా జిల్లా ప్రాంతాలలో పూర్తి అరాచకం వ్యాపించియున్నది. అనేకవేల కుటుంబాలు ప్రాణములను కాపాడుకొనుటకు ఇళ్లను, ఆస్తులను, కదలి యూనియన్ ప్రాంతాలకు పారిపోవలసివచ్చినది. ఈవిధంగా అనేక గ్రామాలు నిర్వాస వ్యయ పోయినవి. అనేకవేల యకరాలు సాగు చేసే నాగుడు లేక చుట్టడై తీరిపోయినవి.

కాని యీనాటి పరిస్థితి వేరు. మిలిటరీ ప్రభుత్వం రజాకార్ ఉపద్రవమును పూర్తిగా అణచివేసినది. యూనియన్ ప్రాంతాలకు పారి పోయినవారందరు తిరిగి తమ స్వస్థలాలకు చేరుకొంటున్నారు. పొలములలో తిరిగి నాగళ్లు పనిచేయుచున్నవి. కిరసనాయకులు, వస్త్రము, నూలు మొదలగు అవసరసరకులను సక్రమంగా పంపకం చేయుటకు, బాధితులకు సహాయం చేయుటకు, తమ చర్యలు గైకొనబడియున్నవి. పోలీసు చర్యలకాలంలో ఉద్యోగములు కదలి పారిపోయిన స్థానికోద్యోగులందరు ఉద్యోగములను స్వీకరించి పనిచేయుచున్నారు. మిలిటరీ ప్రభుత్వ కృషి ఫలితంగా హిందువులు, ముస్లింలు అన్నదమ్ములవలె కట్టడిగా ఉంటున్నారు. నల్లగొండజిల్లాలోను, పరంగల్లు జిల్లాలో కొన్ని ప్రాంతాలలోను మినహాగా సంస్థానమంతటా ప్రశాంత పరిస్థితులు నెలకొనియున్నవి. ప్రైవేట్ ప్రాంతాలలో కూడా కమ్యూనిస్టు ఉపద్రవం క్రమ క్రమంగా తగ్గిపోచున్నది.

దోపిడీదార్లపై చర్యలు

హైదరాబాద్ నగరంలోను, సికందరాబాద్ లోనూ దోపిడీదార్లపైన, గూండాలపైన మరణింపు తీర్మానం కఠిన చర్యలు గైకొనబడినవి. ఈ చర్యల ఫలితంగా మిలిటరీ ప్రభుత్వం ప్రారంభమైన నెలరోజులలోగానే ప్రైవేట్ ప్రాంతాలలో కర్ఫ్యూ ఉపసంహరించుటకు అవకాశం కలిగినది. దోమకొనబడిన ఆస్తిలో చాలభాగం వాటి వాస్తవ యజమానులకు అందించబడినది. ఇంతేగాక, దోపిడీ, గృహదహనం మొదలైన వాటిని గురించి విచారించుటకుగాను ఎక్కువ మంది అసభికారులతో కూడిన ఒక విచారణ సంఘం ఏర్పాటుచేయబడినది. కొంతకే భంగ కరంగా ప్రవర్తించుచున్న కేసుల నిర్మూలించుటలో ప్రభుత్వం రజాకార్లకు, యితరులకు వీరివేరైన భేదం చూపలేదు. రజాకార్ నాయకులమాత్రమే అరెస్టు చేయబడిరి. నిర్దిష్టమైన కేరము లేని ఋజువు కానివారందరు విడుదల చేయబడిరి.

సెక్రటేరియట్ పునర్నిర్మాణం

ఒకరక భారత సైన్యములు శాంతిభద్రతలను కాపాడుచుండగా, రెండవరక సివిల్ పరిపాలనకు సంబంధించిన సెక్రటేరియట్ యూనియన్ రాష్ట్ర సెక్రటేరియట్లో సరిసమానంగా నుండునట్లు పునర్నిర్మాణం చేయబడుచున్నది. లాయకాల్ ప్రభుత్వంచే తయారు చేయబడిన లోటుబడ్డెట్టు పూర్తిగా సరిపడజుచున్నది. అనేక అనవసరపుష్కలను

చాలవరకు తగ్గించి వేముటగాని, లేక ఆసలు రద్దుచేయుటగాని జరుగుచున్నది.

కార్యకుల జీవన పరిస్థితుల చక్కబరచుటకై నూతనంగా ప్రభుత్వంలో కార్యకర్తల సృష్టింపబడినది. ఈ కార్మికుల అవ్వడే, బొంబాయిలోని పారిశ్రామిక సంబంధముల చట్టం పద్ధతిని, చట్టం తయారుచేసినది.

మిలిటరీ ప్రభుత్వమును ఎదుర్కొనుచున్న తక్షణ సమస్యలలో ముఖ్యమైనది కాండిక్ పునరావాస సమస్య. హైదరాబాద్ లో కల్లోల సమయంలో అనేకమంది ప్రాణరక్షణార్థం యూనియన్ ప్రాంతాలకు పారిపోయిరి. వీరింద రికీ పునరావాసం కల్పించవలసియున్నది. భృంసంచేయబడిన యిండ్లను పునర్నిర్మించుటకు, కృతసాయపరికరములు, పశువులు, విత్తనములు అవసర మున్నవారికి అపల్చించుటకు, ప్రభుత్వం సహాయం చేయుచున్నది. ఎందుకు తక్కువ ఋణపద్ధతిని అవసర మున్నవారికి ధన సహాయం చేయుటకు ప్రభుత్వం 40 లక్షల రూపాయలను ప్రత్యేకంగా ఉంచినది. ఇంతే గాక, అసహాయుల సహాయార్థం ప్రతి జిల్లా సివిల్ పరిపాలనాధికారికి 10 వేల రూపాయలు ఉంచబడినవి.

సంస్థానంలో ప్రశాంత పరిస్థితులు పునరుద్ధరించుటలో మిలిటరీ ప్రభుత్వం ఒక్క నిమిషమి కూడా కృతాచేయకుండా కృషిచేయుచున్నది. పెట్రోలు విరివిగా సరఫరా చేయబడుచున్నది. ప్రయాణీకుల బస్సులు యథా ప్రకారంగా తిరిగి నడుచుచున్నవి. సంస్థాన రైల్వే బస్సులలో నవంబరు మాసాంతమునకు రోజుకి 85,814 మంది ప్రయాణం చేయుచున్నారు. మిలిటరీ ప్రభుత్వం ప్రారంభమైన మొదటి రోజుల్లో ప్రయాణం చేసినవారి సంఖ్య 11,445 మాత్రమే. పోలీసు చర్యలు జరుగుటకు ముందు, అనగా సెప్టెంబరు మొదటిరోజుల్లో ప్రయాణం చేసినవారి సంఖ్య 21165.

ప్రతి ఎగుమతి

వ్యాపారమును మామూలుపంథాలో ప్రవేశ పెట్టుటకు మిలిటరీ ప్రభుత్వం తీసుకొన్న చర్యలలో ఒకటి, ప్రత్తి, నూనెగింజలను ఎగుమతి చేయరాదని లాయకాల్ ప్రభుత్వం అమలుజరిపిన నిర్బంధమును తొలగించుట. సంస్థానం నడి ఎగుమతి అను సరుకులలో ప్రత్తి నూనెగింజలే ముఖ్యమైనవి. కాబట్టి, వీటి ఎగుమతిపై నిర్బంధం ప్రవేశ పెట్టుటతో సంస్థాన ఆర్థికస్థితి ఛిన్నా క్షిన్నమై పోయినది. ఇప్పుడు ఎగుమతి, దిగుమతి వ్యాపారం తిరిగి ప్రారంభమైనది.

గత కొన్ని వారములలో దినచూకు 200 వాగ్గుల చొప్పున హైదరాబాదుకు ఆహార పదార్థాలు, మిల్లుసామగ్రి, సిమెంట్లు, యితర వినియోగ సరకులు సరఫరా చేయబడుచున్నవి. అందరికీ ఆహారధాన్యాలు సక్రమంగా పంపకం కావలె నను ఉద్దేశ్యంతో, రేషనింగును యితర చోట్లకూడ ప్రవేశపెట్టుటకును, భారత ప్రభుత్వ విధానానుసరణంగా యితరకంట్రిల్లను ప్రవేశ పెట్టుటకును, తలపెట్టబడినది. నిజాంసాగర్ రిజర్వాయరు కింద 275,000 యకరాలను సాగు కిందకు తీసుకొని రావలెనను ఉద్దేశ్యంతో తయారుచేయబడిన ప్రణాళిక ఎందుకు విఫలమైనదో విచారణ ప్రారంభించబడినది. నిజాం సాగర్ కింద కొత్త భూములను మాగాణి ప్రాంతాలుగా మార్చుటకును, మాగాణి పంటలకు లాయకీగా ఉన్న భూములలో పెట్ట పంటలను పండించుచున్న వ్యవసాయదార్లను పరిగాని, తోటపంటలుగాని పండించవలసిందిగా వత్తిడి చేయుటకును కూడ తలపెట్టబడినది.

వ్యవసాయదారునికి ఉపయోగకరంగా ప్రస్తుత నిర్బంధ ధాన్య సేకరణ విధానాన్ని సవరించుటకును, అతని నండి సేకరింపబడిన ధాన్యమునకు త్వరిత గతిని రొక్కము చెల్లించుటకును కూడ తలపెట్టబడినది. ప్రసిద్ధ డక్కా మస్జిద్

తయారుచేయబడు ప్రత్తి నాణ్యమును కాపాడుటకుగాను వ్యవసాయకాళువారు నాండే జిల్లాలో 40 వేల యకరాలను తమ అధ్యవ్యంకిండుకు తీసుకొన్నారు.

సంస్థానంలో ప్రశాంత పరిస్థితులు పునరుద్ధరించుటలో రైళ్లు పూర్తిగా ఉపయోగించబడుచున్నవి. పోలీసు చర్యలకు ముందు సంస్థాన రైళ్లు దినమునకు 6240 ప్రయాణీకులను, 154,850 మణులను బరువులను సరుకులను మోసుకొనిపోవుచుండెడివి. మిలిటరీ ప్రభుత్వం ప్రారంభమైనప్పడు ప్రయాణీకుల సంఖ్య 85,500 లకు, మణుల సంఖ్య 55,762 లకు తగ్గిపోయినది. కాని నవంబరు మాసాంతములకు ప్రయాణీకుల సంఖ్య 60,858 లకు, మణుల సంఖ్య 245,230 లకు పెరిగినది. తంతి తపాలా కార్యాలయాలు సెప్టెంబరు 13న హైదరాబాద్ అధికారులచే పనిచేయకుండా నిలిపివేయబడినవి సెప్టెంబరు 19 న భారత సివిల్ పరిపాలనా సిబ్బంది సికందరాబాద్ లో కాలు పెట్టెను. అక్టోబరు 11 నాటికి తంతి, తపాలా, టెలిఫోన్ సౌకర్యాలు సంపూర్ణంగా పునరుద్ధరింపబడినవి. ప్రతి జిల్లా కేంద్రంలోను భారత తపాలా కార్యాలయం ఒకటి ఏర్పాటు చేయబడినది. ప్రతి జిల్లా కేంద్రంలోను ఒక తంతి కార్యాలయమునకూడ ఏర్పాటుచేయుట జరుగగలదు. ఇదేవిధంగా రాజ్యాంగ పరిషత్తు ఎన్నికల సందర్భంలో ఉపయోగంకొరకు ప్రతి తాలూకా కేంద్రంలోను, తాత్కాలికంగా ఒక తపాలా కార్యాలయమును ఏర్పాటుచేయుటకు ప్రణాళికలు తయారుచేయబడినవి.

ఓటర్ల జాబితాల తయారీ

నమోజన ఎన్నికపద్ధతిని సాక్ష్యమైనంత త్వరలో రాజ్యాంగ పరిషత్తును ఎన్నుకొనటకుగాను ఓటర్ల జాబితాలు తయారుచేయుటకు ఏర్పాటు జరుగుచున్నవి. ఓటర్ల జాబితాలు తయారుచేయబడిన తయారుచేయులోపల ఎవరైనా ఆక్షేపణ చెప్పకొనగలే ఎడల అందుకు అవకాశ మివ్వబడును.

ప్రభుత్వోద్యోగులపై మత పక్ష పాతం చూపించబడుటలేదు. అత్యాచారములను జరుపుటలో పాల్గొన్నారని అనుమానింపబడిన చాల కొద్దిమందిమాత్రం ఉద్యోగాల నండి సస్పెండు చేయబడిరి. వారివిడ యింకా ఏమైనా చర్య తీసుకోబడలేదు. ముందుగా వారు తమ విషయమునుగురించి ఇందుకొరకు నియమించబడిన ప్రత్యేకోద్యోగికి కష్టకొనుటకు అవకాశ మివ్వబడును. ఈ ప్రత్యేకోద్యోగి హైదరాబాద్ పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషన్ అధ్యక్షులు కల్లోల్ ఎం. ఎ. రహమాన్.

గత రెండు నెలలలోను హిందువులు, ముస్లింలు తమ పండుగలను ప్రశాంతంగా జరుపుకొన్నారు. పూజారి, ముల్లా, ఓషన్ మొదలగు మతాధికారుల నిర్భయంగా తమ ఉత్సవములను జరుపుకొనుచున్నారు. మసీదు, చర్చి, మొద

చౌదరి

లగు ప్రార్థనామండలములకు యివ్వబడుచున్న ధనసహాయం కొనసాగింపబడుచున్నది.

నిజాం ఫ్యూజన్

నిజాం నవాబు యింకా సంస్థానాధీశుడుగా నుండెను. తాను నిర్బంధంలో నుండి వరించుచుండెనని చేయబడిన ఆరోపణను ఖండించుచు నవాబు అక్టోబరు 8 న ఒక పర్యానా బారి చేసెను.

ఇండియా మతంపర్కంబేని రాజ్యముని భారత ప్రధానమంత్రి పదేపదే చెప్పియుండెను. హైదరాబాద్ మిలిటరీ గవర్నరు కూడ సంస్థానంలోని అన్ని మతములవారిపట్ల సమానభావంతో వర్తించెదనని హామీ నిచ్చియుండెను. ప్రభుత్వోద్యోగులందరు స్వాస్థ్యపరత్వమును, రాజకీయాలను కదలి నిష్పక్షపాతంగా నుండవలసిందని సివిల్ పరిపాలనాధికారి ఉద్బోధించి యుండెను. వీటిని అమలుజరుపుటలో మిలిటరీ ప్రభుత్వం నిమగ్నమైయున్నది.

ఉత్తమవైవ మత గ్రంథము

పండితారాధ్య

చరిత్ర

పాల్కురికి సోమనాథకవి

రచించిన ఉత్తమ ద్వీపద కావ్యము. డా॥ చిలుకూరి నారాయణరావుగారిచే పరిష్కరింపబడినది. దీక్షా, పురాతన, వాద, మహిమ, పర్వతములను అయిదు ప్రకరణముగాను ఒకే సంపుటమున గలవు. ఇంత కద్దుప్రముగ ఈ గ్రంథము నిదివర కెవ్వరును ప్రచురించి యుడలేదు. నారాయణరావుగారు రచించిన అమూల్యమైన పీఠికకూడ కలదు.

వెల రూ. 5-0-0

వ్యాకింగు, పోస్ట్ జ రూ. 1-4-0

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మాస,

పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మదరాసు 1.

నేర్చుకు అవకాశము - విశ్రాంతికి వినోదము.

ఇండియా-పాకిస్తాన్, సింగ్ నులలోని పురుషులు, స్త్రీలు, బాలురు, బాలికలు యావస్థండికి.

మంచి కులాసాకు-కొద్ది ఖర్చుతో మంచిరాబడి సంపాదించుటకు ఇదిగో అవకాశము. దానికి పెద్ద సారస్వత విజ్ఞానముగాని నిఘంటువుగాని అవసరంలేదు. వివరములు ఉచితంగా పంపబడును. నేడే ఒక కాగ్డ వ్రాయండి.

LUCK & Co; } Firm No 1564 Govt Regd. } Mambalam
43-4, Ishvaran Street. } Madras-17.

అగస్త్యమహాకవి - భట్టమూర్తి - ముక్కువర్ణన

'అగస్త్యమహాకవి' అగస్త్యమహాకవి "విద్యానిధి" గ్రంథం జనుడు, చరిత్రకృతపాదగుడు, లోపామిత్రా సహచరుడు" నను అగస్త్య మహా కవి జ్ఞాపికి వచ్చుచుండునుగాని దేబ్బది నాలుగు సంస్కృత మహాగ్రంథములను రచించి మన యాంధ్రదేశము మహాత్మ్య ప్రతినిధియగుచున్నాడని చెప్పవచ్చును. (చిరుగంటి) (చిరుగంటి లేక వరంగల్లు) సమ్రాట్ల ద్వితీయ ప్రతాప రుద్రుని కడ పండితుడు, విద్యాంగ మంత్రియగు నను 'అగస్త్యమహాకవి' జ్ఞాపికిగానుండుట విచారమును, విచిత్ర పరిస్థితిని గల్గించును. కాని యీ యగస్త్యమహాకవి విద్యానిధి మహాకవి, ప్రతాపరుద్రుని కడ విద్యాంగ మంత్రి (విద్యా శాఖాధికారి) యగుటచే 'విద్యానిధి' అను పేరుగలవాడయ్యెను. ఇట్లు చాతక 'ప్రతాపరుద్ర యము' అని పిల్వబడు 'ప్రతాపరుద్రయశో భూషణ' నను అలంకార శాస్త్రగ్రంథ పాఠకు లకు సువిదతుడు. 'విద్యానిధి'గాను తాను ప్రతాప రుద్రయమునందే "జాతీయస్మృతిగ్రంథ" అని చెప్పినా, అయ్యది గుర్తుగా ముందుట చే దానిని ఔక్కు శతాబ్దముల కరకు నెవరును గుర్తింపలేదు. విద్యానిధిగాను తాను గుర్తించున యిట్లు ప్రతాపరుద్రయమునందు కావ్య ప్రకరణమున జెప్పినది యున్నాడు.

"జాన్మత్యం యది పర్యవేక్షి శిఖరిణ
కృత్యంతి రీచైకృతాః
గాంధీర్యం యది కీర్త్యనే జల, యః
తుభ్యంతి గాధీకృతాః
తత్త్వం వర్ణయతుం విధేయి యదీవా
జాతీయస్మృతిగ్రంథస్థిత
త్యత్పర్యవేక్షి నురత్యురహిణి
శ్రీ వీరరుద్రప్రభా"

(కావ్యప్రకరణము 61 పం.)

గురత్తుములకు రోహిణిపర్వతమైన యో ప్రతాపరుద్రప్రభువా! నీయొక్క జాన్మత్యము వర్ణించునెడల పర్యవేక్షి నీచిముగా జేయబడి తోపగించును. నీ గాంధీర్యము క్రిందిపడునెడల సమద్రములు మెరకలై తీరించును. అందులకు విష్ణు వర్ణించుటకు భీతి నొందుచున్నాను. అయి నను నేను 'అగస్త్యమహాకవి' నీ పార్శ్వమునందే యుంటిని చెప్పాను. అనగా ప్రతాపరుద్రుని యాన్మత్యము పర్యవేక్షింపబడు మించినదనియు, నాతని గాంధీర్యము సమద్రములకంటె లోతైన దనియు, అగస్త్యుడైన తా నాతని కడనే యుంటి ననియు జెప్పక పు డాత్మర్యము.

ఇది కొందఱు విద్యానిధి అగస్త్యుడనుటకు వగిన దృశ్యము నాధారము కాదనవచ్చును. విద్యానిధి అగస్త్యుడే కానిచో జెప్పకమున "జాతీయస్మృతిగ్రంథ" అని యుత్తము పురుష క్రియ నేల చెప్పవచ్చు; అగస్త్యుడను నాక మహా కవి 'ప్రతాపరుద్ర' కడ ఉండినయెడల నా యగస్త్యుడే యిటు సూచించె నన్నచో అప్పుడు 'జాతీయస్మృతిగ్రంథ' అని ప్రభువులకు చెప్పవచ్చును. ఇటు నట్లు చెప్పక "జాతీయస్మృతిగ్రంథ" అనుటచే విద్యానిధి అగస్త్య మహాకవి యని నా దృఢాప్రాయము.

పూర్వకాలమున మహాకవులు, పండితులే విద్యానిధిగా మంత్రిలుగా, ప్రభువులకడ ఉండు వారు. ప్రసిద్ధి కెక్కిన శ్రీ నామహాకవి 'కొండ పిట్టి' ప్రభువును కోమటి వేమారెడ్డి కడ (క్రీ. శ. 1400-1420 సం.) విద్యాంగ మంత్రిగా ఉండి నట్లు శ్రీ నామహాకవి యొక కావ్యమున వ్రాసి యున్నాడు. అట్లే యీ యగస్త్యుడును ప్రతాప రుద్రునికడ విద్యానిధిగా ఉండి యగుటచే 'విద్యానిధి' డయ్యెను.

ఈ యగస్త్య మహాకవి 'విద్యానిధి' మహా కవి యని యిరువదేండ్లనాడు నే చూపించి 'రెడ్డిరాణిపత్రిక'లో వ్రాయుకాలముననే మహా పరిశోధకులు, పండితులను బ్ర. శ్రీ. వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు 'మత్స్య' (కృష్ణా జిల్లా)లో బ్రకటింపబడు 'సరస్వతీ పత్రిక'లో సవిదర్శనముగా నొక వ్యాసమును వ్రాసినట్లును, అంగమున సంస్కృత వాఙ్మయ చరిత్రము వ్రాసిన శ్రీమాన్ డాక్టర్ మాధుని కృష్ణమా చార్యులుగారు తమ వాఙ్మయచరిత్రలో 'అగ

శ్రీ పెండ్యాల వేంకటసుబ్బాస్వామిశాస్త్రి

స్వామి విద్యానిధిగాను వ్రాసినట్లును, మ మువ్వర యజ్ఞప్రాయము నొక్క పే యనియు, అగస్త్యుని బాలభారతము నాంధ్రీకరించిన శ్రీ కొత్తపల్లి సూర్యారావుగారు గ్రంథమునకు వీరి కను వ్రాసిన శ్రీమాన్ ఈయజ్ఞ పీఠరాఘవా చార్యులు ఎం. వి. గారు తమ పీఠికలో విశేషి కరించినది.

ప్రభాకరశాస్త్రిగారియొక్క వ్యాసముగాని, కృష్ణమాచార్యులవారి గ్రంథముగాని నాకు లభింపలేదు. కాన నా స్వంతమున పరిశ్రమ మనే వ్రాసినది. అగస్త్యుడు దేబ్బది నాలుగు గ్రంథములను రచించినది దాక్షిణాత్య కవయిత్ర మత్రీయను "గంగాదేవి" యా క్రింది రీతిని జెప్పియున్నది :

చతుస్సప్తతి కావ్యశక్తి
స్వస్వరూపమునందే
అగస్త్యుడు జగత్స్థితి
స్వరూపే తోక నోవెను."

(చిరకంపరాయచరిత్రపదనామక మధురా విజయం—పర్వ 7-18.)

ఈ మె శ్రీ శ్రీ 1897 సం॥ ప్రాంతమున రాంచీపురము నేలిన 'కంపరాయనకు' రాణియై యుండెను. ఈ మె 'అగస్త్యమహాకవి' మేనల్లు డును, 'సాంధికాపూర్ణా'నును సంస్కృతి నాటకమును - చించిన నాడును, ద్వితీయ ప్రతాపరుద్రుని కడ శ్రీ మతుడు నను 'విశ్వనాథమహాకవి' కి శిష్యురాల నని తన 'మధురావిజయ' కావ్యమున నిట్లు చెప్పి యున్నాడు

"చిరం స విజయా భూయాత్
విశ్వనాథ కన్యకా
యస్య ప్రసాదా వ్యావృజ్యం
మనో మాధుర్యేషు"

(మధురావిజయం—పర్వ 1-16)

ఈ విశ్వనాథ కవి 'అగస్త్యుని' మేనల్లుడని తన సాంధికాపూర్ణ నాటకమున నిట్లు వ్రాసి యున్నాడు

"నాచ స్వస్య కనే గురవమధురా
ఇతిత్ర చిత్రిం కి
ప్రభావిత స్వలూసు దత్తు నుజ్జి
శ్రేయా సోత్త్య స్వస్థ
వేద స్వంద్రుభి కర్తా శిష్యా
స్వస్వరూపమునందే
నాచోయత్తి సహాత్తి దర్శిత మధా
జన్మాదేన యన్మాతుల"

ఈ విశ్వనాథకవి సాధారణుడు కాదు. "సాహిత్య దర్శి" అను నలంకారశాస్త్ర గ్రంథమును రచించిన "విశ్వనాథ కవిరాజు" (క్రీ. శ్రీ 1944) అను మహాపండితునిచే దిన గ్రంథమున పరిపబడి యున్నాడు. ఈతడు ప్రతాపరుద్రు నాసానమున ఉండునట్టితని "సాంధికాపూర్ణ" నాటక ప్రస్తావనలో నిట్లు వ్రాయబడెను

"నూత్రధారః స్వద్యులు నిఖిలరాజులొక
హామణీకృమంబరిపుంజకంజల్మిత చరణార వింధన... రాజా ప్రతాపరుద్రుడే సంభా విత్తై ర్శేషవిద్యావిశేషసాంసార్యజ్ఞాభారము మత్స్య భూమిని రాజులయ నెవరూను మాదిష్టాదెన్ని."

కాన క్రీ. శ. 1294-1823 సం॥రముల వఱకు కోరుగంటి నేలిన ప్రతాపరుద్రునికడ 'విశ్వ నాథ'కవి యుండుట నిశ్చయము. అతని మేన మాయయ 'అగస్త్యమహాకవి' 'విద్యానిధి' (విద్యానిధిగామంత్రియై) త న్నా మ మతో ప్రతాపరుద్రునికడ ఉండె ననుటలో విరుద్ధ మేమి కలదు? కాన సర్వవిధముల 'అగస్త్యుడే' విద్యా నిధిగాను నేను దృఢముగా జెప్పగలిగితిని. విద్యా నిధిగాను కాలమున యువకుడుగా ఉండిన యాతని మేనల్లుడను విశ్వనాథకవి, చిరుగంటి రాజ్యమును మహమ్మదీయు లాక్రమించిన, "కాంచీపురి" కేగి, యట రాజ్యమేలు కంపరాయని యాసాన మున బండితుడై, యాతని రాణికి గురువైనట్లు కాన్పించుచున్నది. తీని నట్లించి యగస్త్యుని గూర్చి విచారించును. ఈతని గ్రంథములు

దేబ్బది నాల్గంటిలో వీ క్రింది గ్రంథములు నుత్రము కాన్పించుచున్నవి.

* 1. ప్రతాపరుద్రయము.
2. బాలభారతము (వ్యాఖ్యతో దీని వ్రాత ప్రతి మద్రాసు ఓరియంటల్ లైబ్రరీలో గలదు.)
3. నలకీర్తికాముది.
ఈ క్రింది గ్రంథముల నామములు విరచిం చున్నవి:

1. శ్రీకృష్ణచరితము (గద్యకావ్యము.)
2. ఓక్కినోత్తము.
3. శివ పురము.
4. శివసంహిత.
5. సకలాధికారము.
6. మణిపరిత.
7. అగస్త్యనిఘంటువు.
నాకు లభించిన 'నలకీర్తికాముది' పోని 2, 4 సర్గల యంత్యగద్యలో నిట్లు గలదు:

ఇతి శ్రీ నలకీర్తికామునివ్యాఖ్య లక్ష్మీపద లంఘనే అగస్త్యకృత మహాకావ్యే ద్వితీయ సర్గః.

ఈ మహాకవి భారతమహాకవివలె 'లక్ష్మీ' పదునూ సర్గలంత్యకములలో గూర్చు ండును. అందు దినకావ్యము 'లక్ష్మీ కదంబంధ' మనినది. 'బాఘుడు, శ్రీహ న్తుడు' కూడ తమకావ్యములను వేద్యము సంపన్నుల గూర్చి ఆరీతినే యగస్త్యమహా కవియు జేసియున్నాడు. అగస్త్యుని కవితా మాధుర్యము అమృతలహరివంటిది. ఈతడు శిశువులములలో కాళిదాసమహావికయొక్క 'భావరేఖ, కుమారసంహిత' కావ్యముల ననుకరించి యున్నాడు. చూడుడు

"అవాకిరీ వయోవృద్ధా
స్థం బాజైః వాచామితి,
స్వమతై ర్విగదహర్మ్యతైః
క్షిరోర్మయ ఇవాద్యుతం"

(గ్రంథం 4 ప.)

"జారాః పురిం ప్రోలిక నలం సలాజై
ంవాకిరీ వయోవృద్ధాః ప్రసూనైః
ఓంమాత్మై ర్విగదహర్మ్యతైః
మంధానసం విభేతగుగ్ధిం"

(నలకీర్తికాముది 4 ప.)

* గద్యఖ్యాతి గల యలంకార శాస్త్ర గ్రంథము ప్రసిద్ధికెక్కి, 'మహామహాపాధ్యాయ కోణచల మల్లి నాథగారి' పుత్రుడగు 'మహాద స్వామి సోమయాజి'యొక్క 'రత్నావళి' వ్యాఖ్యతో ఔక్కుసారలు ముద్రితమై యాంధ్ర సేవకున బ్రచారమున నున్నది.

† ఇరువది సం॥ల యీ మహాకావ్యమునకు విజయనగర సామ్రాట్ల శ్రీకృష్ణదేవరాయల మంత్రి సాశ్వ తిమ్మనామాత్యుడు 'మనోహర' మను వ్యాఖ్యను రచించెను ఆ వ్యాఖ్యను గద్య యిట్లు గలదు 'ఇతి శ్రీమద్రాజరాజేశ్వర కర్ణ శేర్వర శ్రీకృష్ణరాయాజ్ఞాప్రధాన సకలాగమ వారానారాపారిణి శాస్త్ర తిమ్మయ్యదండనాన్త విరచితాయాం, బాలభారత వ్యాఖ్యానం - మనోహరాఖ్యానం—పర్వ 1.

ఈ బాలభారతము విభులమున విరికతో అంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తునకు మేనేజర్ కే. శ్రీ. కొత్తపల్లి సూర్యారావుగారు గద్యగా నాంధ్రీ కరించినది.

† 'నలకీర్తికాముది' పోని 2, 4 సర్గల మాత్రము నాకు పిర్రాపురమునందలి యొక శిఖిల గృహమున పడిన గోడలక్రింద మణికొన్ని తాళ పత్ర గ్రంథములతో లభించినది. అది ఆం. సా. ప. పత్రికలో 1930 సం॥రమున బ్రకటించితిని. దాని విశేషములు ముంగు వ్రాయబడును.

‡ మణిపరిత—దీనినుండి మల్లి నాథుడు కిరాతాగృహీయవ్యాఖ్యలో మదాహరణముల జూపియున్నాడు.

అదృష్ట గ్రంథాంశములు
లలితాసహస్రనామములు - లోకమున దుర్గాదేవీపూజ చేయుట కి లలితాసహస్రనామ ములనే నెప్పెదలో, అవి యవ్యయములో పరిశో ధింపవలెను.

శ్రీ పెండ్యాల వేంకటసుబ్బాస్వామిశాస్త్రి

ఇట్టివి పెక్కులు గలవు. కాళిదాసు-అజమహా గాన, పురుషోత్తేజి బోవునపుడు 'పురసుందరి గావల' చేష్టితల నింపుక కల్పించియున్నాడు. ఆతనికంటె బూర్గుడుగా వలంపబడు 'అశ్వ భూషణుడు' తన పుస్తకమున నట్లే చేసినాడట. కాళిదాసు యనంతరగు బుద్ధులొకడు తన 'సద్యమాదాహి' మహాకావ్యము గాళిదాసు ననుకరించుచు కలకంఠువు చందరే చేష్టితలను కల్పించియున్నాడు. శిరహస్య భండమున పార్వతీవాహనునకు దివి బోవు నీశ్వరుని జూ నేతెంచు పురుషందీర్ఘములు బహు శపై అల్లసూయములై యెప్పుచున్నవి. అట్లుగాక మన యగస్త్యమహాకవి కాళిదాసు ననుకరించి, యింపుగా, నలుడు మమయంతి లో స్వనగరుని బ్రకేంచు సందర్భమున వర్ణించి యున్నాడు. యిచ్చుట గండు మూడు స్లోకాలను ముప్పై వ్రాయుచున్నాను

"అలోకమాగ్గం సహసా గ్రంత్య
కియాచి రుద్యేషునవాంతిమాల్యా,
బంగుం సంభావిత ఏక తావ
తిగ్ధేణ గుహిత కళపాశం"

(రఘువంశ. 7 ప.)

"పా ప్రజన్త్య త్వయా కయాచి
ద్వితీయంబత్ కళకేళిపాశః,
అగ్రాహి పద్మనవోత్కయా వ్రా
గ్గుడుం కృతానాదరయా కదేణ"

"ప్రసాధికాలంబిత మగ్రపాది
మాక్షిణ్య కాచి ద్రవరాగ మే
ఉత్పిష్టవీరగతి రాగవా
దలకాంకాం పదవీం తిత న

(రఘువంశము)

"ప్రసాధికా మగ్రపాల్వ కాచిత్
పింజీరపంకాంతి పాదపద్మా
జతుద్రవే తారవితంకరాగా
వినిర్వ్యాసాం సంభ్రమతోంఽయజాక్షి."

(నలకీర్తికాముది)

"విలోచనం దక్షిణ మంజనేన
సంభావ్య తద్వంచితవామనేత్రా,
గద్దెవతాయానసన్నికర్షం
యయా శలాకా మపరాం వహంతి"

(రఘువంశము)

(16 వ పేజీ చూడుడు)

నెరసిన వెంట్రుకల బెడదము

రంగుపూయనక్కరలేదు. ఆయుర్వేదవిశ్వా తెల్లని రంగును మార్చి శాశ్వతముగా వెంట్రు కలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కానిచో, శబ్ద వాసమచేయబడును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన దా 3.0.0 మధ్యరకమై యుండిన దా 8.0.0 పూర్తిగాయుండిన దా 5.0.0.

గమనింపు:—ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు బెడదము.

Kesh Ranjan Aushadhalaya,
M. 63, P. O. Raniganj (Burdwan).

కథానిక:

శృంగభంగం

“అమరేంద్ర”

“ఎక్కడికండోయ్ ఈ ముస్తాబు?” అంటూ ఆశ్చర్యంగా అడిగింది భార్య.

“ఎక్కడికే నీ కందుకు?” అని దులుపు కొని వెళ్లిపోయాడు ప్రాణేశ్వరుగారు. ఎన్నడూ లేనిది పెట్టు దినుకూ ఈలపాట పాడుతూ చక్క చక్కా పోయాడు. భార్యని ఒక పురుగుని విడిచిపెట్టు దులుపుకుని తూనీగలాగా వెళ్లి పోయాడు. రోషంతో భార్యను కంది పోయింది. ఆ చేతతో ఆందోళనతో మనస్సు చిందులు తొక్కుతోంది. అప్రయత్నంగా కళ్ల నీళ్లు ఉడికివచ్చినయ్యే.

ఇంతకాలమూ భర్త తనని ఎంతో ఆదరంగా చూసేవాడు. భర్త పెద్దపెద్ద డిగ్రీలు సంపాదించాడు. తన చదువు చాకలిపడ్డలు రాసేందుకు మాత్రమే సరిపోతుంది. అయినా తనని భర్త ఎప్పుడూ చులకనగా చూడలేదు. తమ రానని ఎంత మొండిపట్టుపట్టినా బతికూలి, బలంతో చేసి కాలేజీలో జరిగి ఉత్సవానికి, టిపాస్ట్రీకి, వెంట తిసుకుపోయేవాడు. చదువురాని దాన్ని గదా, నలుగురిలో ఎలా మెలుగుతానా అని సిగ్గుతో తనే ముగ్ధుడయ్యేది. కాని భర్త మాత్రం తనని ఎన్నడూ చిన్నచూపు చూడలేదు. ఇంత కాలమూ తమ కాపురం అనోళ్ళింకా గుట్టగా సాగిపోయింది.

కాని ఈ మధ్య భర్తగారి ధోరణి చాలా వింతగా మారిపోయింది. చీటికి మాటికి తనని విడిచిపెట్టి కొడుకున్నాడు. మాట మాటలో నూతన మనసుని గాయపరుస్తున్నాడు. తనని ఒకమనిషిలాగా జమకట్టటం లేదు. అంత నిరాదరణ, నిర్లక్ష్యం, నిరసనా లేసు ఎన్నడూ భరించలేదు. ఒక్కొక్క సమయంలో పట్టలేని ఆక్రోశం వస్తుంది. చెప్పకుండా పుట్టింటికి వెళ్లిపోవా లనకుంటుంది. భర్త వచ్చి బతిమాలు కూలి ప్రాణేశ్వరుడేదాకా ఇంటిముఖం తిరిగి చూడకూడ దనిపిస్తుంది.

అయినా పడేళ్లపాటు పరువుగా కాపురం చేసింది. ఇప్పుడు తొందరపడి వైటపడితే ఏం గొధనగా వుంటుంది? తమ సంగతి నలుగురూ చెప్పకోటం, చిలవకి పలవలు అల్లటం తప్ప లాభమేముంది?

అందుకే పుట్టింటికి పోదామనే ఆశ్రితప్రాయం గాల్గిపోయింది. ముప్పలాగా లేలిపోయింది. ఏమైనానో ఇక్కడే వుంటాను. భర్తసంగతి ఏమిటో అంతు కనుక్కుంటాను. ఇంతలో ఇంత మాన్యు రాటానికి కారణమేమిటో గాల్గింది తీరుతాను. అని మనస్సుని గట్టిచేసుకుని అక్కడే వుంది.

కాని రోజురోజుకీ భర్త ధోరణి అయోమయ మైపోతోంది. ఆయన ఇదివర కప్పుడూ పరధ్యా సంగా వుండేవాడుకాదు. దుస్తులమీదకా పై నా శ్రద్ధమాపే వాడు కాదు. చీకటిబాకిరావున్న క్రొత్తతో, మాసిపోయి నలిగిపోయిన నూటుతో చొక్కాకి సుండిలు పెట్టుకోటం కూడా మరిచి పోయి కాలేజీకి వెళ్ళేవాడు. ఒకరోజున ఒక కాలికి నలబూటా ఇంకోకాలికి రంగుబూటా తొడుక్కుని కాలేజీకి వెళ్లి అందరి పేళ్లనలకి గురిఅయ్యాడు. అప్పటినుంచి ఆయన మీద జాలితో తనే ఆయన వేషభాషల విషయం శ్రద్ధ వహించేది.

అటువంటి భర్తకి ఒక్కసారిగా వేషభాషల మీద చెప్ప శక్యంకాని శ్రద్ధ పుట్టుకొచ్చింది. రోజు కొక నూటు. మరొక నలగూడదు. బూటు నిగనిగలాడాలి. ముఖం నిరంతరం స్నో పాడర్ల లేపనంతో ఘుమాయించాలి. మునుపు చక్కటి నల్లటి వొంకల జుట్టువుండేది. అప్పుడొక్కనా డ్రైనా వాసన నూనెరాని పువ్వుగా దువ్వుకున్న పాపాన పోలేరు. ఇప్పుడు జుట్టుంతా రాలిపోయి

బట్ట తల అయింది. అక్కడక్కడా నాలుగు పెంట్లుకలు. గడ్డిపరకలాగా మిగిలి వున్నయ్యే. వాటి నే అత్తతో మనాసన నూనె లతో ఊపిరిసలపకుండా దువ్వేస్తున్నాడు. వేష భాషల్లో నయనాననంతులకి కూడా అంత మోజు వుండదు. మనిషి వయస్సు చూడ బోదామా? పిల్లా పాపా లేరు కాని సగంకాలం తీరిపోయింది. నలభ మ్యాపడిలో పడి నాలుకేళ్లు కావచ్చింది.

అటువంటి మనిషిలో అమాంతంగా ఇంతటి వింత మార్పు ఎందు కొచ్చిందో ఎవరికీ అర్థంకాలేదు. ఇందిదగ్గర ఇల్లాలూ, కాలేజీలో ఏ టి ప్రాఫె సర్లూ ఈ సమస్యని పరిష్కరించలేక ముప్ప తిప్పలు పడి మాడు వెలుపుల నీళ్లు తాగు తున్నాడు.

“హలో మై డియర్ ప్రాఫెసర్ సాబ్” అని ఒక సీతాకోకచిలుక కోకిలకంఠంతో పలకరిం చింది.

“హలో మై డార్లింగ్” అని ప్రాణేశ్వరుగారు అమందానంద కందలిత హృదయారవించు లై బదులు పలికారు.

“రండి సార్, సినిమాకి పోదాం” అని కాసు తలుపు తెరిచి, ఆ కలకంఠ ప్రాణేశ్వరుగారిని ఆహ్వానించింది. ఆహ్వానించిన తరువాత అంగీక రించి ఆయన కారులో ఎక్కేశాడు.

దారిలో హోటలుకి, షి కారుకి లీచికి తిరిగి చివరికి కారు సినిమా హాలు దారి పట్టింది. హాలు దగ్గర డకౌతుకంగా సమీకృతంగా శల్యపరిక్ష చేసే విద్యార్థుల మాపులనుంచి ఎల్లాగో తప్పు కంటూ ప్రాణేశ్వరుగారి రిజల్యూషన్ టీచూర్ వెళ్లి కూచున్నారు. పక్కన కూచున్న సుందరి దడ వాసాలతోనూ, మధురభాషలతోనూ ఎడారి లాగా వున్న ప్రాణేశ్వరుగారి జీవితం ఒక్క సారిగా నందనన మైపోయింది. నెలయ్యే కిలకిల తోనూ, కుమ్మెదల ఝంకారంతోనూ, కోకిలల కుచూర్లులతోనూ ఆయన జీవిత మొక సుందర స్వప్నంగా మారిపోయింది. ఆ యువ తిలో ఏమి లేమిటో మాట్లాడేస్తున్నాడు. ఆమె కూడా సంభాషణని తెగిపోకుండా, మధుర రాగాన్ని నిపుణత గల గాయకి ఎడతెగకుండా ఆలాపన చేసినట్లుగా కొనసాగిపోయింది.

ఆట ముగిసినాక ఇంటిదగ్గర కారులో దిగి విడిచి రావటానికి ఆయన తి నిద్దపడింది. కాని ప్రాణేశ్వరుగారు ముట్టుకు నివా దిగిపోయిన తాగు బోసులాగా “నో, ఫాన్స్, వొగ్గు, నేను వెళ్లిస్తా గ్లాస్ లైట్” అని ఇంటిదారి పట్టాడు.

“నుడై నైట్ మై డియర్” అని ఆ యువతి సవినయంగా శలవు తీసుకుంది.

“నుడై నైట్ మై డార్లింగ్, నీమాట నిల బెట్టుకోవాలి” అని ప్రాణేశ్వరుగారు ఆత్రంగా జవాబుకోసం ఎదురుచూశారు.

“నుండు మీమాట నిలిబెట్టుకోవాలి, డియర్” అని సుందరాంగి మందహాసం చేసింది.

“అ దంతపసి? మనచేతుల వున్నదేగా!” అని బదులుగా నవ్వాడు. బ్రతుమని కౌరుకదిలి పోయింది.

ఇంతసేపూ ఏవో స్వప్న సీమల్లో విహరించి తనని తాను మరిచిపోయాడు. ఒక్క తుణు త న ని వి స్మ రి చి నా జీ వి తం సహించలేదు. అనూయతో ఆ గ్రహం తో స్వప్న విహారిచెంప ఛెడేలు మనిపించి మేలు కొలుపుతుంది. ఇల్లా, ఇంటిదగ్గర తనకోసం ఎదురుతెప్పులు చూసే ఇల్లాలూ గుర్తి రాగానే ప్రాణేశ్వరుగారు ఇందాకటినుంచి ఎక్కి తాండ వించిన ఆనందశిఖరాలమీదనుంచి ఒక్కసారిగా కిందికి దిగజారిపోయారు. తడబడుతున్న అడుగు

లతో ఇంట్లోకి వెళుతున్నాడు. తలుపు కొట్టాను. ఎంతో పటికే లోపల్నుంచి సమాధానం లేదు. పసి గెల్లిపోయి దువ్వేలా తలుపు బాదాడు.

“ఎందు?” అని లోపలినుంచి ప్రశ్న విని పించింది.

“నేనా, తలుపుతీయ్యి”

“నే నంటే?”

“పచ్చి వేపలు వెయ్యక తలుపు తీయ్యి” అని ముంకంపారు ప్రాణేశ్వరుగారు.

“ఎవరిని పిచ్చి వేపలో ఈశ్వరుడికి తెలుసు”

“నుండు తలుపుతీయ్యి. తరవాత సావ కాశంగా తిక్కించుకోవచ్చు.”

“నుండు తమ రింట్ నేపు ఎక్కడున్నారో నెలవియ్యాలి.”

“ప్రాణేశ్వరు రోజూ ఏదో మీటింగు పెట్టి ప్రాణం తీస్తున్నారు. లెక్కర్ ఇచ్చి వచ్చేసరికి ఈవేళయింది.”

“ఎందుకండీ. ఇంత చదువూ చదివి ఊరికే అబద్ధాండాడతారు. మీరు కాలేజీలో లేరని మీకోసం జనాను ఏదో ఉత్తరం తెచ్చి ఇచ్చాడు.”

ఇక తన ఆట కట్టుబడింది. ఏం చెయ్యాలో టోచక అక్కడే మానం గా నిలబడతాడు. ఎంతోనేపటికి తలుపు తీసి భార్య మెగుపులాగా చూస్తున్నట్లుగా గదిలోకి వెళ్లి రక్కున తలుపు వేసుకుంది.

“దామిట్” అని కోపంగా కేకవేసి ప్రాణె స్వరుగారు కుర్చీలో చుతికిలపడి నరకకూపంలాగా వున్న ఈ కొంపలోంచి ఎల్లా వైటపడటమా అని రకరకాలుగా ఆలోచించ సాగారు.

కోపగ్రహం ప్రవేశించి తలుపు గిడాయించు కున్న ప్రాణేశ్వరుగారి భార్య ఎంతసేపటికీ భర్త వచ్చి బతిమాలుకోవటం మాసి నిరాశ చెంది పోయింది. కేళించి లాభం లేదని చివరికి తనంతట తనే గొతిలుపు తీసుకుని భర్తపాదాలదగ్గర కూచుని బూట్లు విప్పమా—

“ఒక్కొక్కే ఇంట్లో ఎంత భయంగా వుంటుంది చెప్పండి. ఇంత పొద్దుపోయి వస్తే ఎల్లా మరి? అయినా ఈమధ్య నన్ను దులప రించుకుని తిరుగుతున్నాను. నేనేం పాపం చేశాను చెప్పండి” అని అబలల శత్రుయ్యుడైన అప్రధారలని ప్రశ్నాగించింది.

కాని భర్త కిక్కురుమనకుండా తన మాటలు ఈ చెవితో విని ఆ చెవితో వొడిచేసేసరికి గోపావేళాలని పట్టలేక అక్కడినుంచి వెళ్లి పోయింది. ఈ దుర్మర్యాదనీ ఎల్లా తలంచి వైటపడతాలో తెలియక తికమిక్ పడుతూ చీకట్లో కన్నీళ్లు కారుస్తూ కూచుంది. ఇక తన చేతులూ ఒకే ఆయుధ ముంది. చెప్పకుండా పుట్టింటికి వెళ్లిపోవటం. కాని ఆ ఆయుధాన్ని ప్రయోగిస్తే కథ అనలే ఎదుగు తిరిగిపోవచ్చు. భర్త పూర్తిగా తన చెయ్యి జారిపోవచ్చు. ఆ తరవాత తమ చేసే చేముంది? అందుకే తట పటాయిస్తోంది. అయినా తమ కూడా ఇంట్లో లేకపోనే ఆయనకి పట్ట ప గ్గాలుండవు. ద రి తె న్నూ లే ని అ యా మ యం లో పడిపోయి ఆమె గడిచిపోయిన సంగతులని సుగించి ఆలోచించసాగింది. భర్త తనని ఏరి కోరి ఎందుకు పెలిచేసుకోవాలి? చేసుకున్న వాడు ఇటువంటి కష్టాలకి తనని ఎందుకు సురి చెయ్యాలి? తన తల్లిదండ్రులు బీదవాని ఆయ నకి తెలుసు. తనకి చుక్కపు రాదనికూడా ముందే తెలుసు. తెలిసికూడా మోజుపడి చేసుకున్న మనిషి, పడేళ్లు వాయిగా కాపరంచేసిన మనిషి. ఒక్కసారిగా ఇల్లా ఎందుకు మారిపోయాడో అర్థం కావటంలేదు. ఎంత పసిపట్టాలన్నా కారణం దొరకటంలేదు. అల్లాగే ఆలోచిస్తూ గోడ కానకుని నిద్రపోయింది.

3
“హలో మై డార్లింగ్! నాకు ఇండియా గవర్న మెంటు స్కాలర్ షిప్ వచ్చింది. అమె రికా వెళ్తున్నాను. నవ్వుకూడా ఘట్టుకొను సంపాదన ఇదరం కలిసి అమెరికా వెళ్లి ఉన్నత విద్య అభ్యసించవచ్చును” అంటూ అతని దగ్గరి నుంచి పుత్తరం వచ్చింది. ఉత్తరాన్ని చదివి శకుంతల తత్తరణింది. తమ ఇంతరకూ ప్యాసు మార్కులు సంపాదించుటతోనే తృప్తిపడి పూరుకుంటోంది. ఇప్పుడు క్లాసు అమాంతంగా ఎల్లా వస్తుంది? రొకపోతే తమ అమెరికా ఎల్లా వెళ్తుంది? వెళ్లక మెరికాలో మనస్సు,

భారతదేశంలో తిరుగు వుంటే కాలం ఎలా వుంటుంది? కావగనీతి తనసంగతి బిల్లాడి; నెచ్చకోదా, నెచ్చకోదం. అంబు త్రాసు తనకి ఘట్టు కావగనీతి వుంటుంది? రకనాతే వీలేదు. వచ్చితీరి

తెలివోటి దిద్దితాలకి అసంతోషోటి ఉపా యాలు శకుంతల ఆలోచించి చివరికి ప్రాణె స్వరు మార్గాంశంగా రి దగ్గర ట్యూషన్ చదవటం మొదలుపెట్టింది. మార్గాంశంగారు ప్రచండ మైన తెలివితేటలుగలవా డని పేరు పొందాడు. నలభ మ్యాపడిలో పెద్దకునిషి. నివ్వలాటి కిల గలవా డని పేరు తెచ్చుకున్నాడు. అందుకల్ల శకుంతల తల్లిదండ్రులు ఆయనదగ్గర ట్యూషను చదవటానికి ఏర్పడ మైన అభ్యంతరియా చెప్ప లేదు.

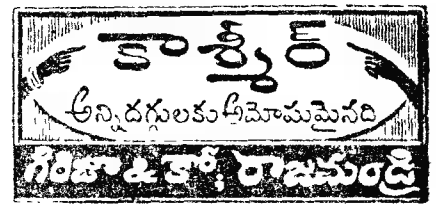
ప్రాణేశ్వరు మార్గాం శం గా రు మ టు కు ఈసంతి భార్యకి చెప్పలేదు. చెపితే అవిడ సుతరానూ వొప్పకో దని ఆయనకి ముంజే తెలుసు. ఏ సీతాకోకచిలుక తగుకు వెగుకులకి దాసుడై తనభర్త చెయ్యిజారిపోతాడో అశే భయం ఆమెని అ సమానం పీడిస్తుంది. అందుకే భర్తని అనుక్షణమూ వెయ్యకల్లతో కనిపెట్టి వుంటుంది.

కొన్నాళ్లు ట్యూషను మామూలుగా సాగి పోయింది. శకుంతల అంద చందాల ని చూసి ప్రాణేశ్వరు మార్గాంశంగారి అంతరంగంలో ఒక వృద్ధువ్యంగ్యం కుడు దోబూ దు లాడటం సాగించాడు. ఈ సంగతి తరుణప్రాయంలో వున్న శకుంతల ఇట్టే పసికట్టింది. ప్రాణె స్వరు మార్గాంశంగారి హృదయమీదని ఎక్కడ మీటితే సంగీతం పలుకుకుండా వెంటనే గ్రహించింది. ఇంకేముంది? తన రొట్టె నేతిలో పడిందన్న మాటే; తను అమెరికా వెళ్లిందన్నమాటే!

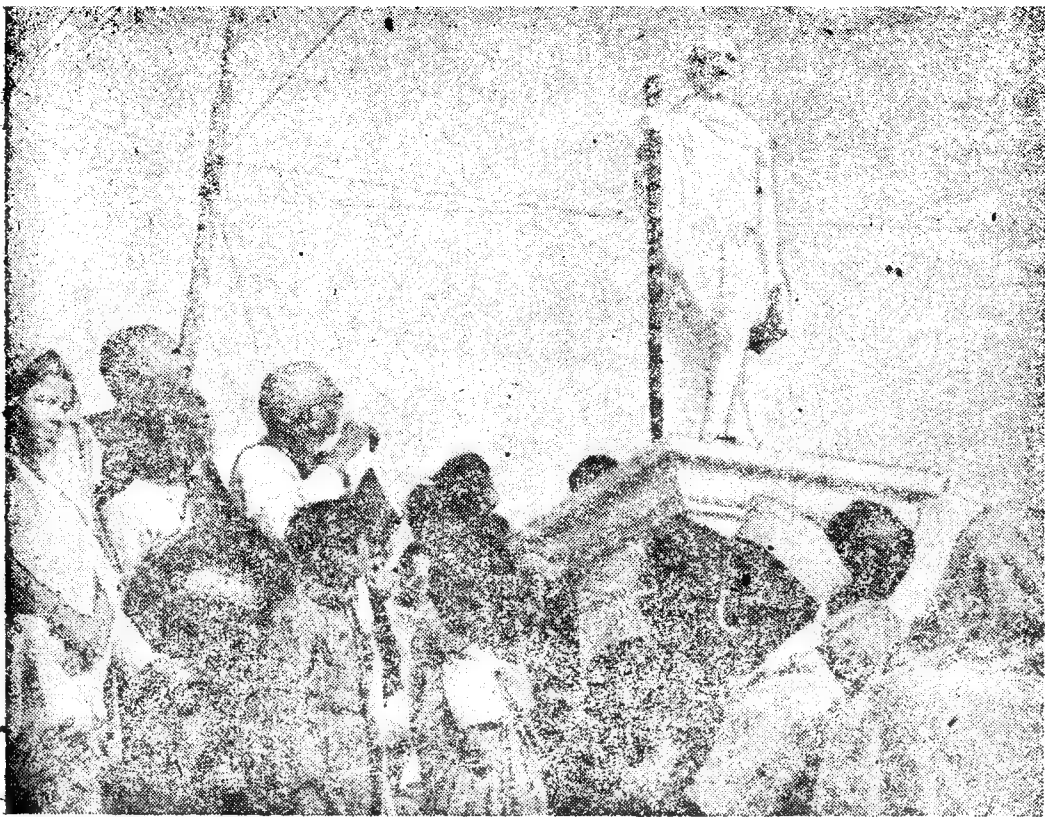
వృద్ధువ్యంగ్యం తనకోసం నవమన్మ ధుకిలాగా అలంకరించుకోవటం శకుంతల కని పెట్టింది. ఆయన ప్రయత్నాలన్నిటికీ బట్టతల అడుపటం చూసి లోలోపల నవ్వు కు నేడి. కొంతకాలం గడిచేసరికి ప్రాణేశ్వరు మార్గాంశం గారు పగువుమర్యాదలూ, కుమన్నా, అన్నీ మరిచిపోయి శకుంతలచేతిలో కిలుబొమ్మలాగా తయారయ్యాడు. కొం ద గు విచ్చ X టైలు కోతులని తెచ్చి ఇల్లముందు ఎంత సులభంగా ఆడిస్తారో అంతి లేటికగా శకుంతల ప్రాణేశ్వరు మార్గాంశంగారిని ఎన్నో అటలాడించగలిగింది. అదృష్టవశాన ఆ సంవత్సరం ప రి ష్ థి కారి ప్రాణేశ్వరు మార్గాంశంగారే కావటం శకుంతల భాగ్యం. ఇంకేముంది? ఇంత కాలం గగజ కుసుమంగావున్న ఘట్టుకొను ఒక్కసారిగా కర తలామలకం అయి పోయినట్లే! శకుంతల పట్ట లేని సంతోషంతో “మీటుణ్ణం ఎల్లా తీర్చు కోగలను?” అని అడిగింది. ప్రాణేశ్వరు మార్గాంశంగారు “ఆ దానికే మురిదిలే?” అని లేలొట్టేశారు. మనస్సులో మాత్రం కొం డం తి ఆశ పెట్టుకున్నాడు. పరిక్ష లైపోగానే తన విద్యాభిని శకుంతల అమాంతంగా తన్ను పించి తన కిచ్చి కిచ్చి జీవితంలో నవ వసంతాన్ని పెరిగిస్తుం దని సుక్తిగా ఆశిపడ్డాడు. చదువుతో సంగం సుక్తికి దిక్కున అడ్డాలని ఛరించిన ప్రాణేశ్వరు మార్గాంశంగారి కళ్లు ఇప్పుడు పూర్తిగా సుక్తివై పొయినయ్యే. అందుకేగా అను భవంతలవాళ్లు ప్రేమ సుక్తి దన్నారు!

ముగిసి పోతున్న మనిషి చేతికి గడ్డిపోవ దొరికినా చాలును, గట్టిగా పట్టుకుని వొడిచి పెట్టు. “పరిక్షలు కాగానే మీటుణ భారాన్ని తీర్చుకునే వుపాయం కోసం వెదుకుతాను” అన్న శకుంతల మాటలకి మార్గాంశంగా మనస్సు తీరు తీరుల వ్యాఖ్యానాలు చేసుకోసాగింది. రకరకాల కాంతులతో మెరిసే రంగుల అడ్డాల మేడలాగా ఆయన జీవితం వింత వింత భ్రాంతులతో, వా చలతో, ఆశలతో, ధగధగ వెలిగిపోసాగింది.

లోకంలో నీడలేని నెలుకే లేదు. మార్గాంశం గారి మనస్సులో వండు వెన్నెల. పది సంవత్స (16 వ పేజీ చూడుడు)

చలువరాతిలో తయారుచేసిన మహామృతి శిలావిగ్రహం: దీనిని మృతదేహాన్ని పోలికగా రాష్ట్రపతి పంపిణీ చేశాడు.

జయపూర్ నగరవీధులలో

అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీ సమావేశానికి పూర్వం 16-వ తేదీన త్రివర్ణపతాక ప్రతిష్ఠాపనోత్సవం జరుపుచున్న రాష్ట్రపతి డా॥ పట్టాభి.

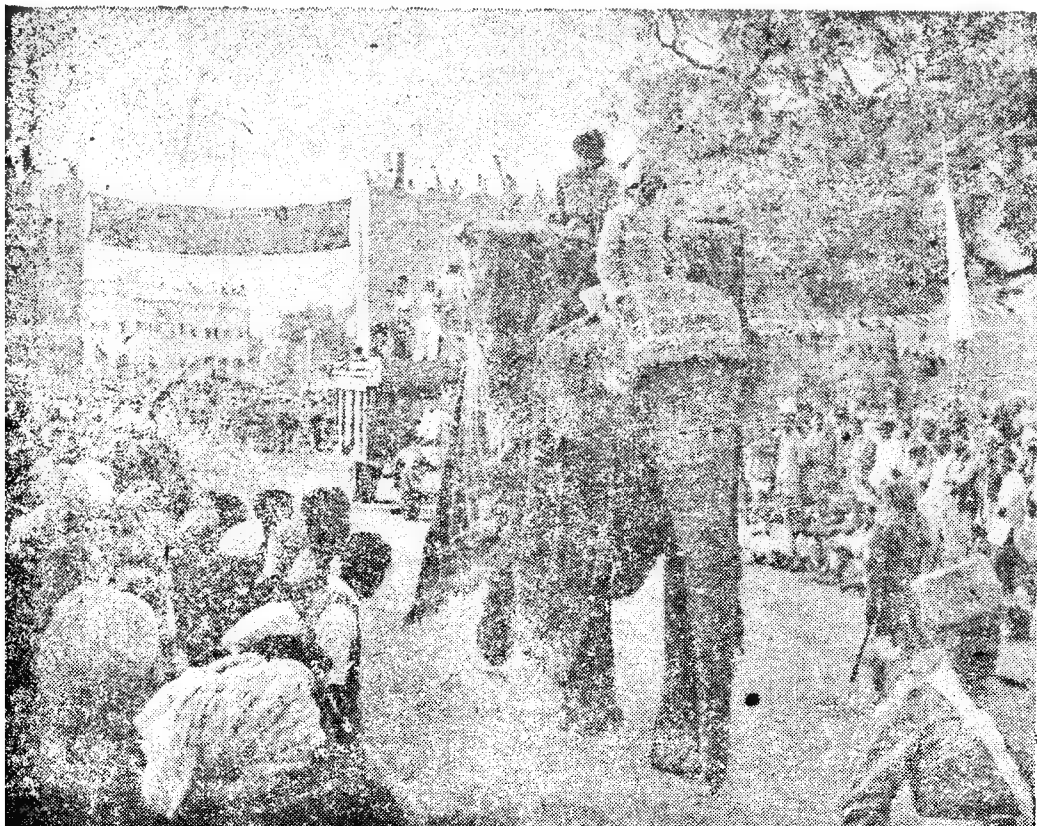
జయపూర్
కాంగ్రెస్

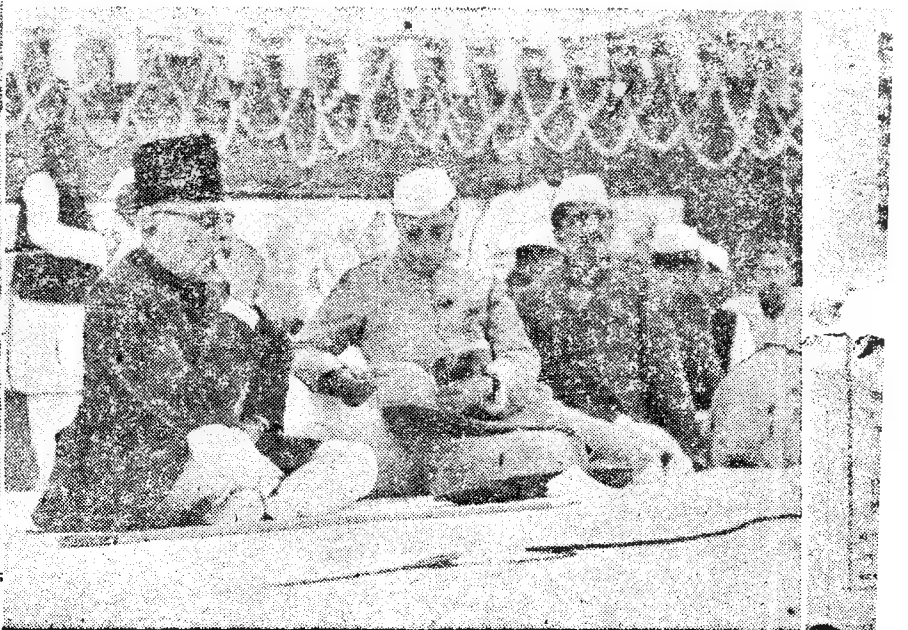
కాంగ్రెస్

కాంగ్రెసు విమలనిగ్లయ సభా వేదికపై ఆజాద్, నెహ్రూ

రాష్ట్రపతి ఊరగింపుకు ముందునడచుచున్న జయపూర్ సంస్థాన భద్రగజం. ఏనుగుపై తామరార్పణ అమర్చిరి.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీ 16-వ తేదీన సమావేశమయినప్పుడు వేదికపై ఆసీనలైన వండిట్ నెహ్రూ, మాలానా ఆజాద్, ఆచార్య రంగా.

గాంధీనగర్ లో డిసెంబరు 16-న రాష్ట్రపతి పట్టాభిషేకం జరిపిన త్రినర్ణపతాక ప్రతిష్ఠాపనోత్సవంలో పాల్గొన్న జే.బి.కె.లు.

(55 వ)
మహాసభ
సందర్భ
చిత్రాలు

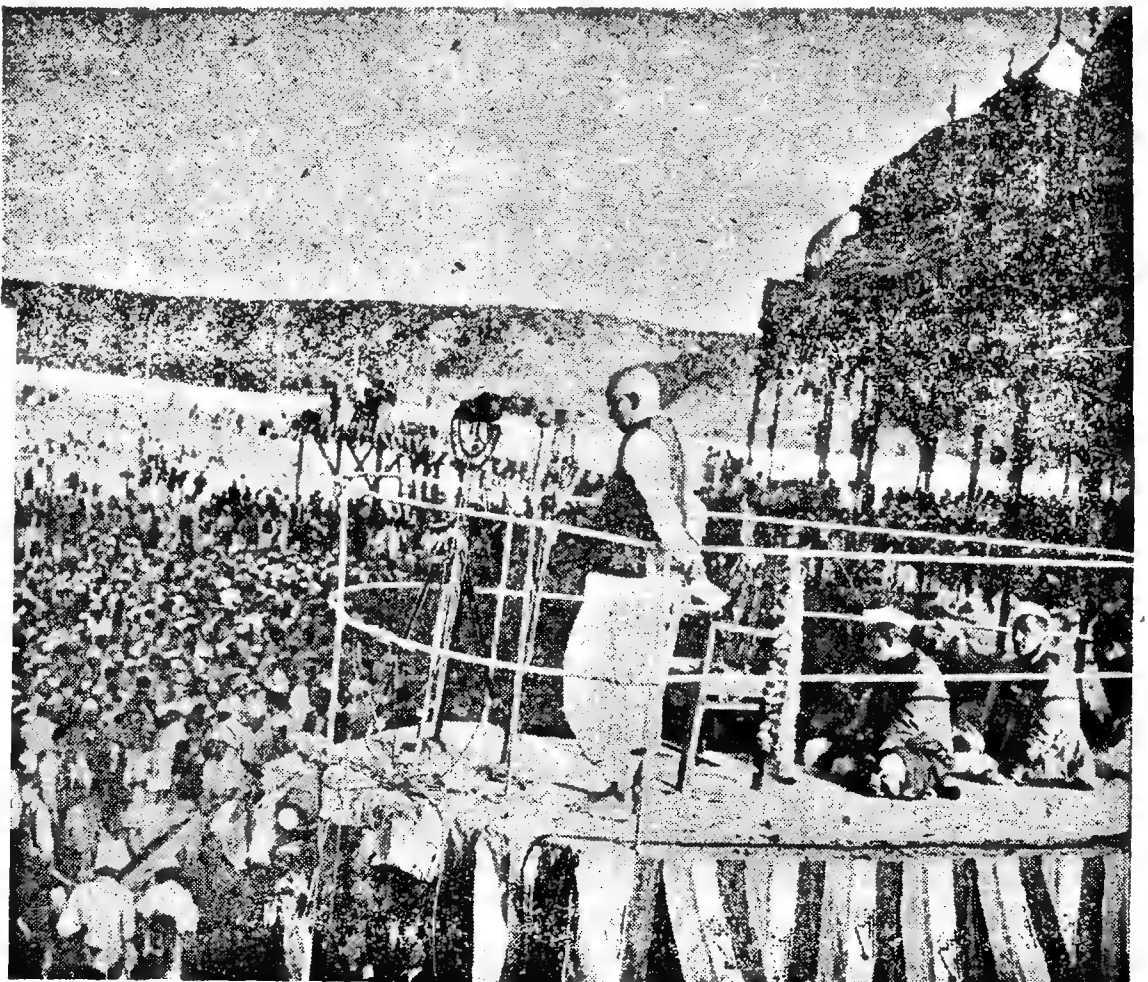
శ్రీశతి డి.కె.ఎం. దృశ్యం.

దృశ్యాలు

జయపూర్ కాంగ్రెసు బహిరంగసభలో వేదికపై
డా|| పట్టాభి, భారతి ప్రధాని శ్రీమూర్తిగారు →

రాష్ట్రపతి డా|| పట్టాభి, సర్కార్ పతేజ్ గారలు.

జయపూర్ కాంగ్రెస్ బహిరంగసభలో డా|| పట్టాభిగారు అధ్యక్షోపన్యాసం చేయించుకున్నారు.

జయపూర్ కాంగ్రెస్ టెక్నిక్ల సమూహాలు

బాలానందం

‘పాప పరిహారం’

ఆధారం : శ్రీమతి పోవనాదేవి వ్రాసిన “The Wages of Sin”

అనుకరణ : శ్రీ ఓగేటి శివరామకృష్ణ

అనేక సంవత్సరాల క్రితం ఒక చోట ఒక వర్తకుడుండేవాడు. అతనికి ఏడుగురు కొడుకులూ, ఒక కుమార్తె యుండేవారు. బాలిక పేరు బీజ. బీజ యింటి అందలి అందరిచేత యెక్కువ గౌరవంతోనూ గౌరవం తోనూ చూడబడుతూ యుండేది.

కొన్ని సంవత్సరముల అనంతరం బీజ తల్లి దండ్రు లిరువురినీ కోలు పోయింది. అన్నలంతా పెండ్లిండ్లు చేసుకొని, భార్యలను కాపురానికి తెచ్చుకొన్నారు. బీజ తమతో కలిసి యుండటం వారి కిష్టము లేకపోయింది. కాని తమ ఉద్దేశం బహిర్గతపరుస్తే భర్తలు శిక్షించుతారనే భయంతో (అన్నలు చెల్లిని ఎంతో ఆపేక్షతో చూచేవారు) మాటలాడకుండా యూరకుండేవారు.

ఇట్టి యందలి కష్టకార్యములన్నీ వీలయినప్పుడు... బీజ చేత చేయించి ఆమెను బాధించేవారు.

బీజ ఇసుకలన్నీ ఎంతో ఒక్కతో...చేస్తూలోనున్న దుఃఖమును బయటకు కన్నుర్రకుండా...తన అన్నల కోసం... తన జీవితం గడిపేది.

బీజ దురదృష్టము కొద్దీ, ఆమె అన్నలంతా వ్యాపారరీత్యా దూరా దేశాలకు యేగవలసిన సమయం వచ్చింది. వదలలేక వదలలేక తమ చెల్లిని... భార్యలకు వప్ప చెప్పి అన్నలు ఒడవక్కారు.

తమ ఉద్దేశాలు నెరవేరేం కాలం వచ్చినందుకు ఆదుర్మార్గు మరదండ్రు యెంతో సంతోషాన్ని చూపారు. తాడులేని చేదను ఆమె చేతికిచ్చి, దానితో నూతిలోని నీరు తీసుకొని రావలసిందని ఆమెను పంపారు. ఒకవేళ నీరు తీసుకొని రాలేక పోయినట్లయితే కఠినమయిన శిక్ష యివ్వబడుతుందని తెలియచేశారు.

తాడు లేకుండా చేదతో నీళ్లు తోడుకొని తీసుకొని రావటం అసాధ్యమయిన పని. పాపం బీజ యేం చేస్తుంది?— బోరున... ఆనూతిగట్టు ప్రక్కన కూర్చుని యీలా ఏడ్వసాగింది. “అయ్యో! అన్నల్లారా... మీ రెక్కడ ఉన్నారు... మీరు బ్రతికే ఉన్నారో? చనిపోయారా? ఒడినలు పెట్టే బాధలు భరించుతూ యింకా బీజ జీవించి యుండటం యెందుకూ?”

ఈలా ఏడుస్తూ అంటున్న ఆమె మాటలు, ఆకాశము క్రింద భాగం

లోంచి పోతున్న కాకిదంపతులు విన్నాయి. వాటికి జాలికలిగి... బీజ దగ్గర కొచ్చి—

“ఎందు కేమస్తున్నావ్? అని ప్రశ్నించాయి. బీజ ఏడుస్తూ... కథ అంతా చెప్పింది. వాటికి జాలి కలిగి తమ ముక్కుకొనలకు చేద తగిలించుకొని...నూతిలోని నీరు తీసుకొనివచ్చి బీజ ముందు పెట్టి పెల్లిపొయ్యాయి...

బీజ చేదనిండా ఉన్న నీళ్లతో ఒడిపలవద్దకు వెళ్లింది.

మరుసటి రాదుర్మార్గు పుత్రోడి కోడళ్లంతా కలసి మరొక దూరాలోచన సాగించారు...

ఆమెను పిలిచి... ఒక భాగ్యపు రాసి చూపి, రోలు, రోకలి సహాయం లేకుండా వాటిని... బియ్యం క్రిందా, పొట్టుక్రిందా ఒలిచి చూపించమని చెప్పారు.

బీజ... భాగ్యమున్న చోటికి వెళ్లి అవి చూచి బాపురుమని యేడ్వసాగింది. దానికి దగ్గరగానే ఒక పెద్ద చెట్టు ఉంది. ఆ చెట్టు మీద... మైన పక్షులు వానం చేస్తున్నాయి. రాత్రి అవి తమ నివాసంచేరి పగలు... ఆహారంకోసం అవి బయట ప్రదేశానికి పోతూ యుంటాయి.

క్రిందనున్న భాగ్యమును చూచి అవి తిందామని బయలుదేరి వచ్చాయి. కాని బీజ తనలో తాను యీలాగు అనుకొంటోంది.

“అయ్యో! అన్నల్లారా, మీ రెక్కడ ఉన్నారు? మీరు బ్రతికున్నారా? చచ్చి పోయారా? ఒడినలు నన్ను బాధ పెడుతోంటే యింకా జీవించి ఉండటం యెందుకూ?”

ఆ పక్షులకు ఆమె మాటలు జాలి కలిగిందాయి. అందువల్ల ఆమె దగ్గరకు వెళ్లి, విచారించుతున్నందుకు కారణ మేమని ప్రశ్నించాయి. బీజ... తన కథనూ, ఒడినగారి ప్రతిజ్ఞ చెప్పి తిరిగి కన్నీళ్లు కార్చింది.

జాలికలిగి ఆమెనపడులు... తమ ముక్కుల సహాయంతో... పొట్టుకు పొట్టు, బియ్యపు గింజకు బియ్యపు గింజను విడదీసి ముందు పడవేసాయి.

తిరిగి బీజ... తన ఒడిన గార్ల వద్దకు విడిగా ఉన్న పొట్టు, భాగ్యములతో వెళ్లింది.

తిరిగి ఆ తోడికోడండ్రు ఆలోచన చేశారు. అన్నిటికంటే కష్టతరమైన దా ఆలోచన!— ఈ ఆలోచనాఫలితం

ఆమె తప్పక సనిహతుడనే వారి యుద్దేశం.

తిరిగి బీజను పిలిచి ఆమెతో ఆకండ చెట్టు * పాలు తీసుకొని రావల్సిందనీ, తీసుకొని రాలేకపోతే కఠినమయిన శిక్ష యివ్వబడుతుందనీ చెప్పారు...

ఈ ఆకండచెట్టు మహారణ్యాలలో ఉంటుంది. అరణ్యము చాలా దూరంలో కదివడ్డన... భయంకరమైన మృగములతో నిండియుంటుంది. ఆ ప్రాంతాలకు వెళ్లడానికి యెవ్వరూ సాహసించరు.

ఆ దురదృష్ట వంతురాలు, నది వడ్డన పడి, అడవిని సమీపించేసరికి, క్రింద పడి... గోలున యీలా గయేడ్వసాగింది :

“అయ్యో అన్నల్లారా! మీరు బ్రతికున్నారా... చచ్చి పోయారా? వదినలు బాధపెడుతుంటే యింకా యీ బీజ బ్రతికి యుండటం యెందుకూ?”

అదే సమయంలో ఆమె అన్నలు తమ గ్రామానికి మరలి వస్తున్నారు. ఇడవ... నది వొడ్డునకు చేర్చబడుతోంది... తమ చెల్లెలు మేదో ఆపదలో చిక్కుకొందనుకొన్నారు...

*ఇది ఇకమైన చెట్టు... దీని పాలు కండలో పిండి కండ వ్యాధి ఉన్న వారికి మంచి ఔషధమూ, వ్యాధిలేని వారిని గుడ్డిగానూ చేస్తుంది.

తమ చెల్లెలు ‘బీజ’ వద్దకు వచ్చి ఆమె అక్కడకు రావడానికి కారణ మేమిటని అడిగారు. ఆమె తొందరలో వచ్చుతూ వున్న కన్నీళ్లు తుడుపుకొంటూ... ఏదో ఆలోచన ఆలోచించి యీలా చెప్పింది: “నా ఒడినలు... కండ జబ్బుతో బాధపడుతున్నారు. అందువల్ల వాళ్లు అకండాచెట్టు పాలు తీసుకొని రావలసిందని నన్ను పంపించారు”

అన్న దమ్ములంతా ఒక మారుగా కావలసినంత అంకడాచెట్టు పాలు ఒక ఆకు దొన్నెలోనికి సంపాదించి, బీజతో యింటి వయపు బయలుదేరారు.

బీజతో తిరిగి తమ భర్తలు వచ్చుతున్నారన్న సంగతి, వారి భార్యలు చూచి... బీజ తాము చేసిన విషయాలు అన్నీ చెప్పి ఉంటుందనీ, తమ భర్తలు తమ్ము బంధించుతారనీ, వారు వణకసాగారు... కాళ్లు దడదడలాడసాగాయి.

“మీరు కండకు... జబ్బుతో బాధపడుతున్నారా?” వారు తమ భార్యలతో అన్నారు.

“బీజ... మాతోను వ్వు, ఆమెను... ఆ కొండచెట్టుపాలు తీసుకొని రమ్మన్నారని చెప్పింది... అందువల్ల యిదిగో కొండచెట్టు పాలు తీసుకవచ్చాం”.

ఇప్పుడు వారి భార్యలు బీజ నిజం

సంగతి చెప్పక కప్పిపుచ్చినందుకు సంతోషించారు. ఏది ఏమయినా... తమమీద భర్తలకు ఏవిధమైన అనుమానమూ కలుగకండా యుండటానికి వారు భర్తలతో యీలా గన్నారు. “ఆ... అవును... మీ కోసం... ఎంతో విచారింకే... మా కళ్లు యీ విధమైన జబ్బు గలిగింది.”

ఈలా చెపుతున్న వారి కండపై కొన్ని చుక్కల అంకండా చెట్టు పాలను వారి కండ మీద పోశారు— అయ్యో! వెంటనే వాళ్లు గుడ్డి వారయి పోయారు. తరువాత వారు తమ తల్లి దండ్రులచేత చికిత్స చేయించుకొనుటకు తీసుకొని వెళ్ల బడ్డారు కాని— కండ్లు మరింత హీనస్థితికి వచ్చాయి... తమ సాఖ్యం కొరకు వారు చిరకాలం తమ తల్లి దండ్రుల వద్దనే జీవితం గడపసాగారు. బీజ అంతటినూచి, అన్నలచేత మరింత గౌరవంతో చూడబడుతోంది.

పిల్లల కథ :

కుంటిలైమూరు

శ్రీ.పి. యన్. అసంతాచార్యులు

కొన్ని వందల ఏండ్ల క్రిందట మహా హిందూ దేశంమీదికి, తైమూరు అనే తురక రాజు దండెత్తి వచ్చేడు. అప్పుడు మన దేశంలో ఉండే దేవాలయాల్లో దేవుని విగ్రహాన్నిటికీ బంగారపు తోడుగు లుండేవి. సవరత్నాలు ఎందరో కానుక లభిస్తుండే వారు దేవునికి. అష్టైశ్వర్యములతో తులతూగుతున్న భారతిదేశం మీద పడ్డాడు హఠాత్తుగా తైమూరు.

యుద్ధాల్లో ఎప్పుడైనా దేశం యుక్తముఖ్యులన్నీ జయించి ఆక్రమించుకుంట, తక్కిన దేశమంతా జయించి నట్టు తలుస్తారు. అందుకే ప్రతిదేశం యొక్క ముఖ్యకట్టణం చాల కట్టుదిట్టంగా ఉంచుతారు. కోటలు కట్టి, వాటిలో హెచ్చు పైన్యాల్ని కాపలా ఉంచుతారు.

అప్పుడు మన దేశానికి ఇప్పటిలాగే ఢిల్లీ ముఖ్య పట్నంగా ఉండేది.

డబ్బుదోచుకుందా మన్న ఉద్దేశంతో దండెత్తి వచ్చిన తైమూరు ముఖ్య పట్టణాన్ని జయించి వేస్తే తక్కిన దేశమంతా తన స్వాధీనమే అవుతుందికాదా అని, తనకున్న సైన్యం అంతటితో, ఢిల్లీ నగరం మీద పడ్డాడు. ఎల్లప్పుడూ అప్రమత్తతతో కాపలాకాస్తుండే ఢిల్లీ సైన్యం, అంతా కలిసి తైమూరుని తైమూరుగా చేసి పంపించి వేసేయి. (తైమూరు అంటే కుంటివాడని అర్థము.)

పాపం! తైమూరు మారువేషంతో, అడవుల వెంట తలదాచుకోవలసి వచ్చింది. అడవుల వెంట అలా మూడు రోజులు తిరగగా, చీకటి పడేసరికి, హిల్లెబూరు చేరుకొన్నాడు.

తాళ్ళపాకవారి పదములు

(2) రాజ్యపతి అనంతకృష్ణశర్మ

5

[వల్లవి]

[చరణం]

న్నది. “రక్షించడానికి వచ్చిన పైన్యాన్ని, పరరాజు ఓడించినే, పైన్యం ఆటే లేని ముఖ్యనగరాన్ని జయించడం సుళువు అవుతుంది.” అని యింకా చెప్ప బోతుంటే, షైమూరు తన కాళ్ళమీద పడడం చూచింది. “నాకు మంచి పాఠం నేర్చేవు. నాకు గురుతుల్యురాలివి నువ్వు. యుద్ధక్రమం, గలిచే విధం నాకు విపులంగా తెలియ పరచేవు. నీకు ఏమిచ్చినా ఋణం తీరదు,” అంటూ, తన మెడలోనున్న ముత్యాలహారం తీసి అవ్వకి ఇచ్చేడు. “నీవు మంచి సమయానికి పెట్టిన అట్టు కంటే, అవసరానికి ఇచ్చిన సలహా పెయ్యిరెట్లు ఖరీదు అయినది. అందు చేత యీ హారం ఇస్తున్నాను. యీ స్వల్పకానుక గ్రహించి అనుగ్రహించు, శలవు” అంటూ నిలిచి, అవ్వ, మ రెండు అట్లు తినమంటున్నా విన కుండా, కుంటు కుంటూ, గుడిశ దాటి, చీకటిలో పడి అదృశ్యుడయి పోయేడు. అవ్వ, యిదేమీ బోధపడకుండా, నిద్రాంత పడి అలా నోట మాట రాకుండా ఉండి పోయింది.

ప్రాచీనచిత్రలేఖనము - ఐరోపా

శ్రీ పోతుకూచి సుబ్రహ్మణ్యకృత్రి

నేటి పారిస్ నగర ప్రాంతమున, దాదాపు ముప్పదివేల వర్షముల క్రితము నివసించిన జనులు అనేక నాగరక నివాసముల శేర్పరచు కొనినారు. ఇచ్చటి గుర్రాలలో, వన్యమృగాలతో వసించిన వీరి ఆచారములు కొన్ని వివేచనార్హములు. ఇవట దొరకైన మృగముల ఎముకలు, మానవుల పుర్రెలు, అగ్నిని తయారుచేసిన చిహ్నములు, రాతితోన, ఎముకలతోన చేసిన ఆయుధములు మొదలగునవి—ఆనాటి చరిత్రకు దారిజూపు సామగ్రి. ఆదిమనివాసులనబడు వీరు తమ గుహలలో చిత్రములను, శిల్పములను తీర్చి, దీర్చినారు. నూగ్డలియోక్ మానవుడు చిత్రకారుడు కూడ. మాంటిగాక్ ప్రాంతమున ఔరిగ్నాపియసుల చిత్రకళ విశేషముగా నున్నది. ఈ చిత్రములు ఇరు దెనివిడివేలచేళ్ళ పూర్వపువి. అనగా మానవుల చిత్రకళ కిది ఆదిమ నిదర్శనములు. ఈ లాస్కో గుహలలో పసుపు రాలిపై నున్న వివి. అడవి యొడ్ల చిత్రములు బ్రహ్మాండముగ నిలుగలవు. అందులో నొకటి పదునారడగుల పొడవు చిత్రము. దీని దగ్గర గుర్రము, లేడి మొదలగునవి చిత్రించబడినవి. తర్వాతివారు అనేకపర్యాయములు ఈ ప్రాచీన చిత్రములను దిద్ది మెరుగులు పెట్టినట్లు కూడ తెలియవచ్చుచున్నది. రంగుల పూతలలో చాలా మెలకువలు కన్పించుచున్నవి. కొన్ని రంగులు, ముఖ్యముగా ఎర్రదనము నేటివరకును పుణ్యముగా చెక్కుచెదరక యున్నది. ఈ చిత్రము లన్నియు వాస్తవికతతో నొప్పొచ్చుచున్నవి. జింకలు వీటిలో నీడుచున్నట్లు వేయబడినవి.

ఈ గుహలు ప్రాచీనలకు పవిత్రములైనవి. వీనిలో మానవులు నివసించిన చిహ్నము లేవి యును గానరావు. గర్భము ధరించిన స్త్రీమృగములు, ఆంధ్రముల నూడబెరికిన పురుష మృగములు మాడెక్కి మాడుజంతువులు ఏడుబాణములతో కొట్టబడినవి మొదలగునవి కలవు. కూడు, ఏడు అను సంఖ్యల తి ప్రాచీనకాలము నుంచి మత సంబంధము గలిగిన సంఖ్యలు. పడి పోవుచున్న అశ్వ మున్నది. కొన్నిటి తలలపై విచిత్రములగు గురుతులు, సంకేతము లున్నవి. ఒకమూల విచిత్రముగు ఖడ్గమృగము, ఆంధ్రములు పడిపోవుచున్న అడవియెడ్డు, పక్షిరూపమునందిన మర్రక, క్రింగుపడిన సుమృదు కలరు. పక్షుల ముక్కు ఈ మనుష్యుని ముఖమున జూపబడినది. ఈ మనుష్య చిత్ర మొక్కటే వాస్తవము గాక పోవుటచేత, ప్రాచీనకాలమున చిత్రలేఖనము అభిచారికాది క్రియలకే యుపయోక్తమైనట్లు కొంచ విలున్నది. ప్రధానగుహలలో నొక విచిత్ర మృగ మున్నది. దీని సింహశిరస్సు, ఖడ్గమృగము యొక్క కాళ్ళు తోకలు, నిలువైన రెండు సుమ్మలు, విచిత్రముగు చూపురము, కడుపుతో

యొట్టున్న శరీరము కన్పించుచున్నవి. ప్రాచీన చిత్రలేఖన మీ రీతిగా ఆశ్చర్యకరతము, వాస్తవికము సుందరము మాత్రమేగాక, మృత్యు, క్రియకు గర్భధారణకు దోహద మొసగుచు, వచ్చినది.

శృంగభంగం (11 వ పేజీ తరువాయి)

రాలు శవవుగా కాపరం చేసి ఇట్టే మారి పోయిన భర్త వింత భారణి చూచి అయోమయంలో పడిన ఆయన అర్థాంగి హృదయంలో ముసురుకునే చీకటి నీడలు. ఈ చీకటి చెలుగు లకి రెంటికి కారణమైన శకుంతల ఆ రెంటికి ఎడంగా నిలబడి అమెరికాజీవితాన్ని గురించిన మధుర స్వప్నాలతో మత్తెక్కి పోతోంది.

అవును మరి, పిల్లికి చెలగాటం, ఎలుకకి ప్రాణ సంకటం.

ఆ వుత్తరాన్ని చూచి ప్రాణెసరుగారి హృదయం ఒక్కగంతు వేసింది. కవరు మీద దమ్మరి ముత్యాలతోవలాగా వుంది. సంజూం దీనికి, అది శకుంతలదమ్మారే! ఎన్నడూ తనకి ఉత్తరం రాయని శకుంతల ఇవాళ రాసిందంటే ఏదో విశేషం వుండి తీరాలి. అందులో నిన్నటి శేష గోనే పరిష్కాఫితాలు వచ్చివై. శకుంతల ఫస్టు క్లాసులో యూనివర్సిటీ ఫస్టుగా పాస్ అయింది. పరీక్షలు కాగానే ఫలితాలు రాగానే ఉత్తరం వచ్చిందంటే ఏదో గొప్ప విశేషం వుండి తీరాలి.

గుండె దడదడ లాడుతోంది. చేతులు గడగడ వణుకుతున్నయ్. సావధానంగా ఏకాంతంగా వుత్తరం చదువుకోవాలికి ప్రాణెసరుగారు గదిలోకి వెళ్లి తలుపులు బిగించారు. అప్రయత్నంగా ఆ వుత్తరాన్ని గుండెకి అదుము కున్నార. ఆ వుత్తరం ఒకసారి శకుంతలగా మారి ఆయన ఎడమ నిలబడ్డ ఆనందం కలిగింది. కుతూహలాన్ని పట్టలేక ఆ వుత్తరాన్ని గబగబా చింపాడు. చకచకా ఆ చివరిమంచి ఈ చివరి దాకా చూపులు పరిగెత్తించాడు.

అసలు సంబోధనం చదవ గానే కాళ్ళూ చేతులూ చల్లబడి పోయినయ్. "హలో మై డియర్ తాతగారూ!" అని శకుంతల సంబోధన చూడగానే ఆకాశం ముక్కలు ముక్కలై నెలిన జూలినట్లుంది. ఉక్కిరి డిక్కిరయి పోయాడు. కళ్ళు చీకట్లు కమ్ముతున్నయ్. అక్షరాలు అలికి వేసినట్లు చీకరిబాకిగా వున్నయ్. ఒక్కసారిగా పిడుగు దెబ్బ తగిలినట్లుంది. "ఫలాన రోజున నాపెళ్ళి. తమరు తప్పక సగుటుంబంగా దయచేసి మమ్మల్ని దీవించాలి. వారంరోజుల్లో అమెరికా వెళ్లిపోతున్నాను. మీకు ఒకటి రెండు రోజుల్లో నాన్నగారు చెక్ పంపిస్తారు. దయతో స్వీకరించాలి."

ఇట్లు, మీ మనమరాలు — శకుంతల

చదివిన ఎంతో సేపటిదాకా మార్తాండం గారికి స్వప్నం రాలేదు. ఎంతోసేపటికి లేచి ఆ వుత్తరాన్ని చీల్చి, చెండాడి చిత్తుకాగితాల బుట్టలోకి విసికేసి తలుపు తీసుకొని బయటకు వచ్చాడు.

బీహారు భూకంపమంతా ఆయనముఖంలోనే కనిపించింది. తెదిరిపోతూ భార్య అడిగింది— "అదేమిటి అల్లా వున్నారేం? వొంట్లో బాగా లేదా?"

"ఏం లేదు... ఏంలేదు, బాగానే వుంది" అని తల కెక్కిన నివాదిగిపోయిన తాగుబోతులాగా బదులు చెప్పాడు.

ఆతడంనుంచీ ప్రాణెసరుగారి పాతనూట్లూ, చినిగిన కోట్లూ, చెడిన క్రాఫ్తా యథాప్రకారముగా ప్రత్యక్షమౌతున్నయ్. అయోమయంలో అలమటించిన ఆయన భార్య నాటినుంచీ గుండె మీద చెయ్యి వేసుకుని సుఖంగా నిద్రపోసాగింది.

అగస్త్యమహాకవి (10-వ పేజీ తరువాయి)

"కాట నృప్యగాఢీ నయనం పురస్తా
ద్యావేతరం సంధ్రమతోఽంజనాంకం
విధాయ తద్వంచిత వామనేత్రా
జగామ వాతాయననన్వికర్షమ్"
(నలక్కిరికొముది)

ఇట్టివి పెక్కు. 'కుమారసంభవ, నైషధ' మహాకావ్యములలోని వర్ణనములకు నాటినున్న శ్లోకములు కాన్పించుచున్నవి.

శ్రీ హర్మమహాకవికృతి నైషధ కావ్యమున రస, రతి, ఔచిత్య, గుణములే కావ్యమునకు ముఖ్యము అని యలంకారకాస్త్రాంశాల మతము. వానికి భిన్నముగా తర్క, వ్యాకరణాదులే కావ్యమునకు లక్షణము లననట్లు తన కాస్త్ర పాండిత్యము సంతయును నైషధ కావ్యముననే హగ్గుడు చూపుటయేగాక, పోషపోసుకలిపురుష ప్రవేశ వర్ణనాదులలో శేషము నుచ్చరింపరాని అశ్లీల భూయిష్టమైన శృంగారాది వర్ణనముల జూపుటచే ప్రసిద్ధాలంకారికుండగు మనయుగ స్త్రీ మహాకవి నిర్దష్టముగ కలిదోషనాశకముగ నన్ని చరితమును 'నలక్కిరికొముది' అను సుత్ర ము కావ్యముగా రచించె నని తోచెడిని.

ఈ కావ్య మెన్ని స్థలు కలదియో తెలియక పోవుటయు, గ్రంథము సమగ్రముగా లభింపక పోవుటయు మన యాంధ్రుల దురదృష్ట మనకలసి యున్నది.

నలక్కిరికొముది విజయనగరసామ్రాజ్య ముచ్చ నీతియం దున్న కాలమున విశేష ప్రచారమునం దుండి, యాంధ్రులచే సుగ్రాహ్య మగుచుండినట్లే క్రింది గాథచే స్పష్టమగుచున్నది. ఆంధ్ర ప్రబంధములలో "మనుచరిత్ర"కు సగ్రస్తానము కలదు. అందీ క్రింది పద్యమును 'రామరాజభూషణుడు' (రమచరిత్రకర్త) 'వేది తిమ్మన మహాకవి' కడ మాడువేల రూపములకు గొనె ననియు, ఆరహస్యమును 'తెనాలి రామకృష్ణకవి' వైటపెట్టె ననియు నూడ జెప్పడుగు. ఆపద్యమిది :

"నానా గుణ వితాన వాసనల నా
నందించు సారంగమే
లా నన్నొల్ల దటంచు, గంధఫలి బ
ల్కానం దపం బంది, యా
మనాసాకృతి బూని, సర్వమనున
సార్వభృహంవానియై,
పూనం బ్రేక్షణమాలికా మధుకరీ
పుంజంబు లిర్యంకలకె".

కాని యీ పద్యమును భట్టుమూర్తి తిమ్మకవి కడ గొనక నలక్కిరి కొముది లోని క్రిందిశ్లోకము నకు గొంత శబ్దజాలము దగిల్చి మాత్రమే యున్నాడు. కాన వైకథ యసత్యమని చెప్పవలసి యున్నది. ఆ శ్లోక మీ క్రిందిది :

"భృంగానవాప్తిప్రతిపన్న భేదా
కృత్యా వనే గంధఫలి తపాలమ్
తన్నానికాఽభూ దహభూతగంధా
స్వపార్శ్వనేతీకృతభృంగనేవ్యా".
(నల. 2-7. శ్లో.)

ఇది దమయంతీ నాసికాక్షరము. దీని జూచియో భట్టుమూర్తి గిరికానాసాకా వర్ణనము జేసియున్నాడు. కాని మాడువేలకు వైపద్యము గానలే దనియు మాడువేల రూపము లగస్త్యునికే చేర్చదగిన వనియు జెప్పవలసియున్నది. అగస్త్యుని బాల భారతము తిమ్మయమాత్యుని 'మనోహర' వ్యాఖ్యతో విజయనగరమున విశాఖ పట్టణము జిల్లాలో ముద్రింపబడునని యొకరును, మద్రాసు గవర్నమెంటు వారే ప్రచురింతు రని మరి యొకరును పక్షండ్లకు పూర్వమే చెప్పిరి గాని యాపని యింకను జరుగలేదు. ఎప్పుడగునో? బాలభారతము సంతను ఆంధ్రమున వచన కృత మొనర్చి శ్రీ కొత్తపల్లి సూర్యారావుగారు, ఆం. సా. పరిషత్తు పక్షమున, కాకినాడలో మృగు మధుర తెలిసి రచించియున్నారు. గ్రంథవిస్తర భీతిచే శ్లోకాలను వ్రాయ మానితిని.

నిట్టల ప్రకాశంగారు (7 వ పేజీ తరువాయి)

మాదిరి చూపవలసిందేగాని, యాయన నావెత్తు రచించిన డేదీ నాకురాదు.

కీర్తన - ఆట
నూలు చిల కేదిరా! చిన్న న్నా!
నూడుచినబోయెరా? - (మైని రాదు)
ఆన్నతో పు సారము చేసే నన్నది
నను గన్న వా రీ భువిలో లే నన్నది. (మైని రాదు.)

ఈమాదిరి నేయాలని తత్వార్థా లంటారు. వీట్లకు వ్యాఖ్యానం వ్రాయవలసిందే వేదాంత కాస్త్రమే కాదు, యోగాసభ్యం కూడా కొంత వుండాలి. ఈ రెండిటిలోనూ మొదటి దానిలో వున్న నూడు నూడు కాదు. చిలక చిలకా కాదు. జీవరత్నకృతైన కళేబరర్షి యావిధంగా నూపకాతియోక్తిలో దీన్ని చిత్రిస్తేనే తప్ప పున్న దున్నట్లు రచిస్తే సాగను రాదు వైగా అమంగళాత్మకమైన అశ్లీలానికి అట్టి రచన గుణికావలసివస్తుంది. భవతు! రెండోదానిలో వున్న—అన్నా చెల్లెట్టు ప్రకృతిపురుషులు. ప్రకృతి అంటే మాయ. సాంఖ్యకాస్త్రరీత్యా, మాయకు అది లేదుగాని, అంతి మృట్టుకు వుంది.

"ప డెన్నాక మనదయ. పురుషుడు (పర మాత్మ) న ప్రకృతి ర్న వికృతి."

కార్యకారణకోటిలో చేనిలోనూ పురుషుడు చేర దని సాంఖ్యకాస్త్రసిద్ధాంతం. పెద్ద విద్వాంసులు చర్చించుకునే విషయాలు అన్యూ పదేరంగా సాధువులు తత్వాలు అనే వేరిటి కీర్తనలతో పాడుకుంటారు. ఆ నందిస్తారు. అయీ రామనాథుగారికి వున్న శిష్యుగ్రం రామ దాసుగారికి వున్న శిష్యుగ్రం యెంతి వుండో, అంతా యేకకాలమందు నేను చూచాను.

యాయన సంసారిగానే వుండి జీవితయాత్ర గడిపినారు. కాని శిష్యుగ్రం వుండిడం వ గయి రాలు తుర్వాశ్రమగుల మాదిరి. అవసానకాలం గుజిరించి వొకనాడు వొకానొక శిష్యురాలితో (ఈపె బహుళః రామచంద్రపురంతాళాకాలో యేవో గ్రామసురాలున్నూ, చాలా ధనవంతు రాలున్నూ అస తోస్తుంది) 'అమ్మానేను శేపు భౌతికజేహాన్ని చాలిస్తాను. నాజేహాన్ని రాజ నుండి సమీపంలో వున్న—'సారంగధరుని మెట్టమీద' సమాధి చేయాలి'నంది చెప్పిన, కారణంచేత, ఆ పరమభక్తురాలు ఆయన భౌతిక కా యాన్ని స్పృశ లు రైలుమీద కాకి నాడ నుండి ఆగ్రేడికి సకాలంలో చేరేట్లు చేయడానికి యెంత ద్రవ్యం ఖర్చుపెట్టాలివస్తుందో అంతా ఖర్చు పెట్టి తన మన్న భక్తిప్రపత్తులను సారకఫలచిం దని వివదంమాత్రమే కాదు. ఆ, పుత్సం కూడా చూచాను.

కడియంపాతూ రైలులో తీసుకువచ్చారు గాని, ఆ జేహాన్ని అటంకి యేదో విమానం లాగ తయారుచేసి ఆ మెట్టపాతూ సుమాజ్జీ అయిదుక్రోసులున్నూ పూరేగిస్తూ మేళతాళా లతో తీసుకువెళ్లారు. నేను "కాకతాళియం"గా ఆ రోజున రాజమండ్రి వెళ్లి తిరిగిచ్చేటయియు కలిసివచ్చింది. ఆ కారణంచేత త్రోవలో కొంత నేపు జట్కూ ఆవుచేసి అయీ వైభవం సావ కాళంగా చూచాను. ఆ యన్ని గురించిన యిటి వలి విశేషాలు బొత్తిగా తెలియవు.

ప్రకాశంగారినిగూర్చి వ్రాస్తూవుంటే ప్రసక్తానప్రసక్తంగా జ్ఞాపకం వచ్చి యీ నాలుగు మాటలూ వ్రాశాను. బహుళః యాయనకు యేదో జ్ఞాపకచిహ్నాన్ని నెలకొల్పేవుంటారు భక్తులు. స్వస్తి!

"ప్రహ్లాదవారదపరాశరపుండరిక వ్యాసాంబరీషకుశానకభీష్మద్రుపాధ్యక్షా రుక్మాంగదాశ్వనవశిష్టవిభీషణాదీక పుణ్యా నిమాక పరమభాగవతాకాస్మరామి!"

ఆంధ్రవాఙ్మయ చరిత్ర కర్త: కళాప్రపూర్ణ

కీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు

సరికొత్తపద్ధతిని, సంగ్రహరూపంలో నడిచిన సమగ్రసమీక్ష. వెయ్యిండ్ల వాఙ్మయ చరిత్రకూ విశుద్ధదర్శనం.

పాఠచరిత్రల నన్నిటిని అవలోదనచేసి, సరిగా సమన్వయించి క్రోడీకరించిన సిసలయిన చరిత్ర. కాసాలలోనూ వాటిలోనూ అత్యుత్తమరూపంలో ఉండిఉండి, నన్నయ ధర్మమా ఆ ఒక్క ఊపున దివ్యాకారంతో వైటబడి, నానాటికి నవనవోజ్వలంగా వికసించిన మన వాఙ్మయం పోయిన పలుపోకడలను పోడిమితో ఈ పెట్టబాలిన ఉత్తమోత్తమ గ్రంథమా.

వెల రూపాయలు 2.
రహలాఖర్చు 0.8-0.
గీతాబోధ- 0.4-0
ప్రార్థనగీతావళి 0.4-0

గనోకెస్

అన్నివెగలకు గంటలలోగుడము

ఈశ్వరసార్వభౌమజమంధి

ప్రిగ్వి-లి

శ్రీ శిష్టా ఉపామహేశ్వరరావు

“యూనో అతివిశేషంగా కలిగి ఉండనూ కూడదు. అతివిశేషంగా అడగనూ కూడదు” అని తెలిసినవాడు యూనో యొక్క సర్వకార్యదర్శి బ్రీగ్విలి. “అంతఃపురాలుగాని వికారాలైనవీ ఖరీదైనవియైన భూములుగాని అక్కరలేదు. సాధారణపు ప్రభుత్వసేవలు చాలు. మేము సాధారణ మహిళలము. సాధారణ మహిళలకొరకే మేము కృషిచేసింది. ఎల్లడలా వున్న సాధారణ శ్రీ పురుషులకొరకే, వారి శుభాదయానికే, మేము, పూర్వపు రాజకీయ పన్నాగాలు లేకుండా, కృషిచేస్తున్నామని ప్రకటించుకున్నామనేదే మా కోరిక.”

నార్యేదేశపు రాజకీయకక్షల చర్యలందు ప్రభుత్వ సమావేశాలందు, చర్యలలోనూ తర్కములలోనూ లీయొక్క శక్తి సామర్థ్యాలు పడుతు పడినాయి. నార్యేదేశపు నావికాజనలలోనూ, బ్రిటిష్ నావికులలోనూ విశ్వవిశేషాల నతడు అనేక తడవలు చిప్పించాడు. ఆ చర్యలలో ప్రపంచ ప్రగతికి తోడ్పడి ఇప్పటి సంయుక్త జాతీయ సమితియొద్దంగా నెలకొల్పబడినానికి కారణభూతులైన అనేకులతో సంప్రదించి యీ సమితి ఒక మహాఆశయము అని అనకున్నవాడు. పాతక సంవత్సరాలకొండ క్రైమిలలో కూడు గంటలకాలము లేనినూ మాటాడుతుంటే విన్నవాడు—మొన్నటి యుద్ధమరణ వాషింగ్టన్ లో గూజుబెల్ల, లండనులో చర్చిలు ప్రపంచ విషయాలను తమతమ దృక్పథాలతో మాటాడుతుండగా గూడ ఇతడు విన్నాడు.

బ్రీగ్విలి నార్యేదేశవాడు. ఆస్ట్రేలీయా రాజధాని యొక్క ఒక ఉపనగరంలో ఇతని తల్లి పూట కూటి యిల్లు పెట్టగా అక్కడ పెరిగాడు. సాధారణంగా అట్టి పరిస్థితులలో పెరిగిన బాలకులవలె ఇతనూ ధనవంతుడుగనూ పేరుగలవాడు గనూ అవుదామని నిశ్చయించాడు. 1914 సంవత్సరంలో ఇతను ఆస్ట్రేలియా విద్యాలయంలో ప్రవేశించాడు. కాని మొదటి ప్రపంచయుద్ధం ఆరంభం కాగానే నార్యేదేశపు కార్యకర్త రాజకీయంలో పాల్గొంటూ స్థానిక సేవనుమాన్యుకుతున్న పాజార్లిస్ జార్జిన్స్ అనే ఆమెతో నేరుడయినాడు.

ఇతను రాజకీయాలలోనూ పుస్తకాలలోనూ ఎక్కువకాలం గడిపినా ఆస్ట్రేలియానికంటే పుస్తకాలనందు ప్రథమతరగతి ఆటకాడుగానూ, వ్యాయామములందు మొనగాడుగనూ అవుటకు సంజేహపడలేదు. ఇతను న్యాయ శాస్త్ర పరీక్షయందు తీర్ణుడయ్యా అనకుండానే నార్యేకార్యకర్తలను కార్యదర్శియైన మార్టిన్ బ్రామెల్ కు కార్యదర్శిగా జీవితమారంభించాడు. 1921 సంవత్సరమునందు పాజార్లిస్ జార్జిన్సును వివాహమాడి మాస్కోకు వెడిలిన కార్యకర్త రాయబారకర్తలను కార్యదర్శిగా ప్రయాణం చేశాడు.

ఒక సంవత్సరమైనతర్వాత లీ నార్యేదేశపు శ్రేణుయూనియన్ ఫెడరేషనుకు న్యాయ విషయక సలహాదారుడై 18 సంవత్సరాలు ఆ పుద్యోగంలో వున్నాడు. ఇతని కార్యక్రమములూ యాపిస్తములూ వృద్ధి యాతున్నట్లే స్నేహితలూ, పరిచయాలూ ప్రపంచమానమైనాయి. అటు ధనికవర్గాలలోనూ ఇటు దరిద్రవర్గాలలోనూ గూడ ఇతనికి పలుకుబడి కలిగింది. ఇప్పట్నుంటే విరోపాలో ఇత ననేక సార్లు ప్రయాణాలు చేశాడు.

1935 సంవత్సరంలో ఈయన ధర్మకాళా మంత్రిగా నార్యే ప్రభుత్వంలో చేరాడు. 1939 సంవత్సరంలో యుద్ధమారంభమైన ఒక నెలకు సప్తయశాఖలనూ నాకాశాఖలనూ మంత్రియైనాడు. 1940 సంవత్సరంలో జర్మనులు నార్యేపై దండెత్తినప్పుడు, ఇందు వల్లనే, విత్తరాజ్యసమితికి సహాయక గా 85 లక్షలు టన్నుల నాకలనున్న 25 వేలమంది నావికులనూ ఇతను ఇక్ష్వాగలిగాడు.

1940 సంవత్సరము నంబరులో లీ నార్యేకు

నిదేశాంగమంత్రి యైనాడు. ఈపదవిలో ఈయన లండనులో నున్న ఆగ్రరాజ్యాలవారి ప్రతినిధులతోనేగాక జర్మనీ చేబడిన కారణాన లండను పారిపోయినవచ్చిన అనేకస్వల్పరాజ్యాల మంత్రివర్గాలతోగూడ సరిమాటి సంపర్కము కలిగించుకొనిగాడు.

అందరూహించుచున్నట్లుగా, యూనోలో ఒక ముఖ్యపదవికి ఇతనికై మొదట ప్రతిపాదించింది రుష్యాకాదు. ఇట్లుచేసినది అమెరికా. 1945 నవంబరులో యూనో అసెంబ్లీ అగ్గరకుగా లీ ఉండుటను చించి అమెరికా స్టేటు డిపార్టుమెంటువారు రుష్యాకు చెప్పిచూచారు. కాని యీ పదవి పాల్ పాస్సాక్ అనే ఆయనకు సంభవించింది. అప్పుడు రుష్యావారు సర్వకార్యదర్శి పదవికి బ్రీగ్విలిని ఉపపాదించారు.

ఈ పదవిలో లీకి ఎవరు మద్దతు నిస్తున్నారు అనే మాటకు ఈయన గురి యాటములో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు. నిజానికి అతిరథరాజ్యాలలో ముఖ్యమైనవైన గెండునూ, అమెరికా, రుష్యా ఈయనకు శత్రునిగానే ఉన్నాయి.

దిట్ట, న్యాయవాదీయైన నార్యేదేశవాడు బ్రీగ్విలి హార్డెన్ లీ యూనోకు సర్వకార్యదర్శియైన కారణాన ఆయనను ప్రపంచ ప్రథమ అంతర్జాతీయపి సిలువవచ్చును. యూనో చార్టరు ప్రకారం ప్రపంచశాంతికి భద్రతకా ఫీవిషయములో ప్రమాదమూ అని అనిపించినా ఆ విషయాన్ని భద్రతాసమితిసమావేశనకు ఇతడు తేవచ్చును. ఈ చార్టరులో వెలువరించిన ప్రకారం ఈయనబాధ్యతలు “ప్రత్యేక మూ అంతర్జాతీయ విషయకములు.” సంయుక్త జాతీయసమితిలో ఏఒక్క సభిక దేశమువలనూ ఈయన ప్రోద్బలించబడగూడదు. అనగా యీయన ప్రపంచానికి గిట్ట వస్తాడనంటివాడు.

ఈయన ప్రథమ కర్తవ్యము యూనోయొక్క కార్యనిర్వాహకము. యూనోయొక్క సర్వ కార్యసమితికి, భద్రతాసంఘము మొదలైన వివిధ ఉపసంఘాలకూ యీయనే కార్యనిర్వాహకమందు ముఖ్యకార్యకర్త. సెక్రటేరియటు లోని ఉద్యోగములనూ, ఉపసంఘాలకు చెందిన ఉద్యోగములనూ నియమించేది యీయనే. ఈ పనులు చేయుటయందు ఈయన సూక్ష్మవిమర్శకత్వగూ, ఆధికారదర్పణూ చూపిస్తూ నిరాక్షేప జీయంగా ప్రవర్తించాలి. దీనివల్ల గూడా యీయన ముఖ్యత్వము తెల్లవాతుంది.

లీ రాజకీయాలలో ఎక్కువయెత్తుల జిత్తులలో యెదుటివారిని గొప్పగొప్ప ఉపన్యాసాలిచ్చి వశముచేసుకునే స్వభావముగలవాడుకాదు. కాని యీయనకద్ద యీ ప్రపంచానికి రోజులలో అపు సరమైన శీలసణాలున్నాయి. అందువల్లనే యీయన క్లమెంటు ఆట్లీ వలె ఉపసమితి సమావేశాలలో (కమిటీ మీటింగ్సు) ఉన్నతంగా రాణిస్తాడు. ఈ సమావేశాలలో ఇరు కక్షల దృక్పథాలనూ సమతౌలనంగా విచారించి చూచి నిష్పాక్షికంగా ప్రవర్తించగలిగే గుణ మియనాయం దున్నది.

ఇప్పుడీయనకు 51 సంవత్సరాల యీడు. ఈయీడునందు ఈయన విశ్వమందున్న సామాన్యప్రజలకొరకే కృషిచేస్తున్నాడు. వారి ఆశయాలనే హృదయమందుంచుకున్నాడు. ఇందుకుదాహరణంగా యీయనెప్పుడూ నిరాడంబరంగానే సంచరిస్తూంటాడు. సాధారణ సగటు మానవునికన్న విన్నయైన మానసిక వికసత్వమూ శక్తి సామర్థ్యాలు ఉన్నవాడేగాని గతయేడు సంవత్సరాలలోనూ యూరపునందలి సగటుమానవుడు ప్రతివాడు అనభవించిన శారీరక మానసిక బీభత్సాలను యెదుర్కొన్న కారణాన, ఆ యనభవాల వల్ల సాధారణ మానవులలో తనకు సజ్జత్యముందనే బాధ్యతను చేబట్టివాడు.

అనేకవిషయాలనుబట్టి చూస్తే యీయన భిన్నగుతుల, మనిషివలె కనపిస్తాడు. ఒక ప్రాంత

రాజకీయము యీయనను “పాలిషు చేసిన బూట్టులను మాత్రమే ధరించే అసలు కార్మిక వర్గ మానవుడు” అని వర్ణించాడు. ఇది అంత నిజమైన మాట కాదు. కాని యీ మాట యీయనలో వున్న భిన్నగుతులలో గెండుస్వభావాలను చక్కగా తేటపరుస్తుంది : ఈయన కార్మికవర్గ మానవులలో కార్మికవర్గ మానవుడు. అయినా అంతర్జాతీయ రాజకీయవర్గాలలోకలిసి వేరసారము లాడుతూ కార్యనిర్వహణను చేసుకొగలవాడు.

కీ పట్టుదలగలవాడు. గైతుబిడ్డ కుండవలసిన తెలివితేటలూ మనోబలమూ గలవాడు. న్యాయ శాస్త్ర విచక్షణలయందు నార్యే దేశమునందలి శాస్త్రజ్ఞులలో అగ్రగణ్యుడు. ఆయననూ ఇంత పట్టుదలగల మనిషి గూడా నిష్కల్మషమైన స్నేహితత్వము చూపగలిగే స్వభావము గూడ గలిగినవాడు. ఈయనలో ఒక విశ్వమైన రంజకత్వము గూడ ఉన్నది. స్నేహితులకునూ, తన క్రింద పనిచేయువారికినీ యీయన చక్కని అపేక్షనూ నమ్మకమునూ చూపించగలడు. అపు

దేశవ్యవసాయఅభివృద్ధి

శ్రీ యద్దనపూడి వెంకటరత్నం

వ్యవసాయమునకు రాజాదరణ అత్యంతావశ్యకము. వ్యవసాయముయొక్క శుష్టి పుష్టియే, రాజ్యాంగ సాప్తమమునకు ప్రాతిపదికము. సంఘీయులయొక్క నిత్యజీవనోపాధికి అవసరమగు పదార్థములను సమకూర్చు పరిశ్రమ వ్యవసాయమే. కోరిక లిహమడించిన నాలు నుండి, తమకు పండిని యితర పదార్థములకై పెనుగులాడ జొచ్చిరి. తదాది, కావలసినవాటి కంటె అదనముగా పండించువలెననెడి యూహకు తావిచ్చినది. తమకు అదనముగా పండినవాటి నిచ్చి, లేనివాటిని తెచ్చుకొను విధానమే వాణిజ్య వ్యాపారముల కంకురార్థము. ఇచ్చి తెచ్చుకొనటలు దేశాంతర్యాగములనుండియైతే అంతర్దేశీయ వ్యాపారమనియును, విదేశములతో నైతే అంతర్జాతీయవ్యాపారమని పేర్కొనబడెను. దేశాంతర్యాగములనుండి, ఒక ప్రాంతమునుండి మరియొక ప్రాంతమునకు కొనివచ్చుటకు బండ్లు, రైళ్లు, పడవలు, మొదలగువాణా సౌకర్యములను, విదేశములనుండియైతే, ఓడలు మొదలగునవియును అని వారాగత్యయైనవి. వీటి రాకపోకలు సందర్భములలో చోరులకు, శత్రువులకు యెర గాకుండా సురక్షితముగా గమ్యస్థానము చేరుటకు, కొంత పోలీసు సిబ్బంది కావలసినవచ్చినది. ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటలకు సంబంధించిన అగ్రిమెంట్లు, కాంట్రాక్టులు సక్రమముగా జరుగనియెడల, వాటి న్యాయాన్వయములను విచక్షించుటకు, న్యాయ సాసముల, న్యాయాధిపతులు కావలసినవచ్చినారు. వ్రాత మూలములను దృవపర్చుట, రిజిస్ట్రేషను డిపార్టుమెంటులు తలయెత్తినవి. వీటినిన్నిటిని సమన్వయించి చూచినచో వ్యవసాయమే రాజ్యాంగమునకు బునాది యనక తప్పదు.

వ్యవసాయమంటే, వర్షము కురియగానే దున్ని చల్లితే పండుతుం దని కొందరి అభిమతము - వ్యవసాయము అప్పకప్పుములలో నొకటి యని ప్రాచీనకవులు, - తమచే రచియింపబడిన కావ్యములలో వర్ణించియున్నారు. వీరు యెదుర్కొనవలసిన యొక్కట్లు, పడవలసినపాట్లు, అనుభవించవలసిన బాధలు వర్ష నాతీతములు - హిందూమహాయోగములో భారతదేశముయొక్క పలుప్రాంతముల నేరెడిరాజులు, తమ పాలిత ప్రదేశములందలి క్షయసాయదారుల యోగక్షేమముల నొక కంటితో చూచుచుండెడివారనట కనేకప్రత్యక్ష ప్రమాణములు కలవు. వీరి కృషికి యేమాత్రపు చేటు వాటిల్లి నా దేశారిష్టదాయకమని గుర్తెరింగి, వీరి సస్యములను పాడుచేయు వన్యమృగములను శ్రేణాడిచంపుటకును, నీటి వనస్థు బాసచేయించుటకును, వర్షాభావము కలిగినప్పుడు, వారిని కరవుకాటకములనుండి కాపాడుటకును రిజిస్ట్రేషన్లయొక్క లాచరించుచుండెడి వారు.

సరమైతే మాత్రము తోడివారిని కంపింపజేసే కోపమునూ ప్రదర్శించగలడు.

ఇట్టివారి రోజులలో బ్రీగ్విలి తన అగంతకు కోపప్రదర్శనాలను అణచుకుని కట్టివేశాడు. నేడతనిని చూస్తే ఆపాదము ప్రకటన అపేక్షాస్వభావము గలవానివలె కన్పిస్తాడు. పొడుగైనది, గుండ్రతనము గలదీయైన ఆయన ముఖము పడేపడే మందహాసములను చూపిస్తూంటుంది. మాటాడునప్పుడీయన చేతులను బహుగా ప్రదర్శిస్తాడుగాని, యీ చేతులు ఆపుతోడలవలే కన్పించినా, ఆ ప్రదర్శించడంలోనూ నాజాకు కనుబరుస్తాడు. పొడుగరియైన బ్రీగ్విలి సాధారణంగా డబుల్ బ్రెస్టుకోటు ధరించి తిరుగుతూంటాడు. “కాఫ్ టెయిలు డిప్ల మెనీ” అనగా నలుగురూ కలిసి కొంచెము కొంచెము “అవియల్ సారాయి”ని త్రాగుతూ ఎత్తుపై యెత్తులతో మంతన మాడుటను గూడ యీయన నేర్చుకొన్నాడుగాని వాస్తవానికి ఇటువంటి సమావేశాలలో పాల్గొనట కీయన ఇష్టపడడు. ఈయన మాటలవల్లనూ, చేతలవల్లనూ గూడ ఈయనకు సామాన్య ప్రజలపై వున్న ప్రీతిని నిరూపిస్తుంది.

వ్యవసాయ మవ్యాఖ్యానముగా కొనసాగా లంటే ?

భూమి దున్నేవాడిడై యుండాది. విత్తనాలు, కూలిపనులు, దుక్కి పెట్టు, నాగలి, కర్ర మొదలగు సాధనసంపత్తి పకాలములో సమకూర్చుకొని అందుబాటులో నుంచుకోవాలి. అదును తప్పుకుండా దున్నాలి. ఏ మిటువులో ఏ నేలలో, ఏ పైరు పెట్టితే, అంటి సత్ఫల మిస్తుందో తెలుసుకొనగలిగే విచక్షణాశక్తి వుండాది. కుటుంబీకులంతా శక్తి వం చ నలేకుండా, యితని పాటునకు తోడ్పడుతూ యుండాది. వీటిలో యేది కొరవడూ, పాటునకు తగిన ఫలిత ముండదు. నిరుత్సాహమున కాస్త దము - మరుచటి సంవత్సరము అదనపు భూమిని సాగుచేయవలెననే ఉత్సాహమున కంతరాయము కల్పిస్తుంది. భూమి తడికాక, అన్యథ పై నాధారపడినచో, యితనికి మిగిలే లాభము, భూమి ఖామందంబ దీయినదే భూమి యివ్వడు. భూమి యితనిడై, విత్తనాలు దుక్కి పెట్టు, పని వానితనము యితనిడైనను, పెట్టుబడికి డబ్బులేక పోతే, అదనులో వ్యవసాయము సాగదు. పెట్టుబడికై డబ్బుకొరకు పెట్టుబడిదారు నాశ్రయిస్తే, యితనికి మిగలకుండా వుండే మరతులను బిగిస్తాడు. భూమి, పెట్టుబడి, యితర సాధనసామగ్రి తనవైయుండి, పనివానితనము లేకపోతే పరజనులపై నాధారపడక తప్పదు. పనివానితనములేక, వారి నదమాయింపజూసే ఎదురు తిరుగుతారు. చూసిమాడనట్లుగావుంటే అందుబాటైనంతవరకు కైంకర్యము చేస్తారు. ఇట్టి యాతిబాధలన్నియు ప్రాచీన భారతదేశపు పాలకులకు సువిదితములే.

వీరత్కారమువలననే, యిప్పటి జమీందారులవలె మాంధాతాది మహిపతులు, తమ తమ స్వంతకమతములంటూ కొంత భూమిని తమకై ప్రత్యేకించియుంచుకొను సాంప్రదాయ మవలంబింపలేదు. అట్టి సందర్భము లుత్పన్నములై యుండినయెడల, మిమీ మహిపత్యములు నిలుపుకొనటకు మేము కావలెనా? మేము

(21 వ పేజీ చూడడు)

నెరసిన వెంట్రుకల జౌషధము

గురు పూయ నక్కరలేదు. ఆయుర్వేద చికిత్స. తెల్లని రంగును మార్చి కాళ్ళకముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కానిదో. ధబ్బు వాపసు చేయబడును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన రూ 2-8-0. మధ్య రకమై యుండిన రూ 3-8-0. పూర్తిగా యుండిన రూ 5-0-0. గమనింపు:- ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు జౌషధము.

Shri Chandra Kanta Pharmacy
No. (127) P.O. Rajdhanavari (Hazaribagh)

తోక చుక్కలు

శ్రీ పోలవారి పూర్ణచంద్రరావు

సాధారణముగా తోకచుక్కలను గూర్చి ముచ్చటిస్తే ప్రజలలో కలిగే ఉత్సాహానికి కారణము, అవి సామాన్య దృష్టికి గోచరింపక పోవటము, వానినిగూర్చి శాస్త్రజ్ఞులు అధ్యయనము చేయుచున్నందున, ప్రతి సంవత్సరము అనేక తోకచుక్కలు పుట్టినపుటికి, సామాన్య దృష్టికి (Naked Eye) అవి కనబడక పోవుటచేత అవి ప్రాముఖ్యత పొందుట లేదు. అవి కనబడనివిజ్ఞానశాస్త్ర పరికరముల సలహా మేరము పరిశీలించబడుచున్నవి. విజ్ఞాన శాస్త్ర పరికరముల సాయమున కనుగొన్నవాటిలో గొప్ప ప్రాముఖ్యము నొందినవి 1868 లో డొనాటి (Donati) అను శాస్త్రజ్ఞునిచే కనుగొనబడిన తోకచుక్క; 1910 లో కనుగొనబడిన ప్రకాశవంతమైన తోకచుక్కయొక్క (Day Light Comet of 1910).

తోకచుక్కలయొక్క ఆకృతి, వానియొక్క పుట్టుక వింతకొలుపుతూ వుంటుంది. మనకు కనబడే నక్షత్రాలు ఆకాశమంతటా కొన్ని చోట్ల దట్టంగా, కొన్ని చోట్ల పలచగా ఉంటాయి. ఆకాశంతో తెల్లగా కనబడే పాలపుంత, నిజంగా మేఘము కంటికి కాదని, అనేక చోట్ల నక్షత్రాలు మిక్కిలి దట్టంగా సుమిగూడడంచేత ఆ ప్రాంతం అంతా తెల్లగా, మేఘంలా కనబడతోందని తెలిసికొన్నాము. ఆపాలపుంతను 'గెలాక్సీ' అంటారు. గెలాక్సీలో నక్షత్రాలు అతి దట్టంగా క్లిక్కిరిసి ఉండటము, ఈ పక్కనీ, ఆ పక్కనీ పలచనై పోవటము, మనకు సులభముగా గోచరిస్తుంది. ఇట్టి నక్షత్రాలను గెలాక్సీకనుటుంబమునకు చెందినవి అంటారు. ఇట్టి కుటుంబాలు ప్రదేశము (Space) లో చాలా ఉన్నాయని, హేమిలు పండితుడు కనుగొని వీనిని ప్రదేశ మహర్షకములో ద్వీపాలు ఇన్నాడు. ఇవికూడ ఉత్తకంటికి (Naked Eye) తెల్లగా, పలుచని పొగమేఘాలులా కనబడుతాయి. మారదర్శిని ఉపయోగించి ప్రదేశములోకి పరిశీలించి చూస్తే, చుక్కలులా కనబడే నక్షత్రాలు, వానికంటే గుండ్రముగా పెద్దవిగా ఉండే వస్తువులు కొన్ని కనబడతాయి. ఈ దింబాలు కాంతివంతముగా కనబడతాయిగాని పలుచని పొగమంచులా గుంటాయి. వీటిని నెబ్యూలా లని వ్యవహరిస్తారు. ఈ నెబ్యూలా లున్న ప్రదేశంలో అతి పలుచని వాయువులు వ్యాపించి ఉంటుంది. తోకచుక్కలు యిట్టి నెబ్యూలాలయొక్క భాగాలే. (Nebulous Bodies). ఇట్టి తోకచుక్కలు కొన్ని వేలదాకా ఉన్నాయి. అవి గ్రహములలాంటివి. ఇవి సూర్యుని చుట్టూ ప్రదక్షిణము చేస్తూ, వానికర్మ (Orbit) భూమికి దాపుగా నన్ను పట్టు మన కంటికి గోచరిస్తాయి.

తోకచుక్కలను సూర్యుని చుట్టునవుడు ఏర్పరచే కక్ష్యల ఆకృతినిబట్టి రెండు రకాలుగా విభజించవచ్చును. దీర్ఘవృత్తాకారముగా సూర్యుని చుట్టి వచ్చేవి మొదటి రకమునకు చెందినవి. ఇట్టి తోకచుక్కలు సౌరకుటుంబానికి (Solar System) చెందినవి. వీనికర్మ యొక్క రేఖ (Radius) సూర్యునికి, నెప్ట్యూన్ గ్రహానికి మధ్యనున్న దూరానికి 20 రెట్లుకన్న ఎక్కువగా ఉంటుంది. న్యూటను సురుత్వాకర్షణ సిద్ధాంతం నునుసరించి, ఒక గోళం చుట్టూ ప్రదక్షిణం చేసే మరొక గోళపు కక్ష్య సమవృత్తాకారముగానుండుటం పొసగదు. దీని కనుగుణంగానే ఆకాశంలో మనకు కనబడే గ్రహాల, నక్షత్రాల కక్ష్యలన్నీ దీర్ఘవృత్తాకారముగానే ఉన్నాయి. రెండవ రకమునకు చెందిన తోకచుక్కలు తారామండలములో సంచారము చేసే ప్రదేశము (Space) లోకి సాగి పోతాయి. వీనియొక్క కక్ష్యలు గణితశాస్త్రములో చెప్పబడే పారాబోలా (Parabole). ఆకారములో ఉంటుంది. తోకచుక్కలలో యొక్క సంఖ్య యిట్టి కక్ష్యలనే కలిగి ఉంటుంది. ఇట్టి తోకచుక్కలు ఎప్పుడో ఒకసారి భ్రమకుటుంబములోనికి ప్రవేశించి మరల ప్రదేశ

ములో నుండా యథాస్థానము చేరుతాయి. తోకచుక్కలలో కొన్ని సూర్యుని ఒక మారు చుట్టి వచ్చుటకు 4 సం॥లనుండి 40,000 సం॥ కాలము తీసికొంటాయి. కనుక తోకచుక్క గమన వేగమునుబట్టి దాని కక్ష్యను నిర్ణయించవచ్చును. ఏలనంటే—ఏ గ్రహమైనా గమన వేగములో మార్పు పొందితే దాని కక్ష్య మారవచ్చును. ఉదాహరణకు భూమి సూర్యునిచుట్టు వేగము సెకండుకు 18 1/2 మైళ్లు. భూమి సూర్యుని దీర్ఘవృత్తాకారముగల కక్ష్యలో పరిభ్రమిస్తుంది. ఈగమనవేగమును యింకొక 7 1/2 మై. ప్రాచీన చంద్ర భూమిపైన చెప్పినట్లు పారాబోలా (Parabole) ఆకారములో పరిభ్రమిస్తుంది. తోకచుక్కల నిర్మాణము లేక ఆకృతి రెండు భాగాలుగా ఉంటుంది. మొదటి భాగము తల. రెండవ భాగము తోక. సాధారణముగా తోకచుక్కలయొక్క తలలన్నీ ఒకే ఆకృతిలో ఉంటువి. కాని పరిమాణములో మాత్రము భేదము ఉంటాయి. కాని తోకలు మాత్రము అనేకరకాలుగా భేదిస్తాయి. కొన్ని తోకలు పొటిగాను, మరికొన్ని పొడవుగాను, కంకరగాను ఉంటాయి. కొన్నిటికి తోకలు ఒకటిగాని అంతకు మించిగాని ఉంటాయి. 1908 లో కనుపించిన Morehouse తోకచుక్కకు 5 తోకలున్నాయి. ఈ తోకలు చాల పలచగా నున్నందున వాటినుండా చూస్తే నక్షత్రాలు మెరుస్తుంటాయి. తోకచుక్కల తోకలు ఎల్లప్పుడు, సూర్యుని వైపునకే, సూర్యునికి ఎదురు దిశలో ఉంటాయి. ఏదేని తోకచుక్కను నిరారణ చేయాలంటే దానికక్ష్యనుబట్టి నిర్ణయించగలమేగాని, దాని భౌతిక ఆకృతిబట్టి నిరారణ చేయడము మిక్కిలి కష్టము.

సౌరకుటుంబములో దాదాపు 120,000 తోకచుక్కలు ఉన్నట్లు గణనలవలన తెలియుచున్నది. కాని యిన్నాయు సామాన్యదృష్టికి గోచరించవు. 1881 వ సం॥లో, ప్రకాశవంతమైన రెండు తోకచుక్కలు ఉత్తకంటికి (Naked Eye) గోచరించినవి. 1892 వ సం॥ నవంబరు నెలలో ఒకే సారి 7 తోకచుక్కలు, 1932 వ సం॥లో 13 తోకచుక్కలు సామాన్య దృష్టికి గోచరించినవి. అన్నిటికంటే భగోళశాస్త్ర చరిత్రలో జగత్ప్రసిద్ధి గాంచిన తోకచుక్క ఎడ్మండు హాలీ (Edmund Halley) పేరుతో పిలవబడే హాలీ తోకచుక్క! హాలీ (1686-1742) న్యూటను సమకాలికుడు. ఈతడు న్యూటను చేసిన ప్రయోగములలో ఆతనికి సహాయకారిగా తోకచుక్కలపై భూహ్యకర్షణను కనుగొన్నాడు. ఈతడు 1387 నుండి 1698 వరకు కనుగొనబడిన 24 తోకచుక్కలయొక్క కక్ష్యలను గణనచేసి వీనినిబట్టి కక్ష్యలు మాత్రము సామ్య పోలికలు కలిగియుండుట గుర్తించి, అవి మూడును ఒకే తోకచుక్క కక్ష్యలని నిశ్చయించెను. ఆ తోకచుక్కను మొదటిసారి 1681 లో ఏపియాకో అండు ప్రొకాస్టరు అను శాస్త్రజ్ఞులు కనుగొన్నారు.

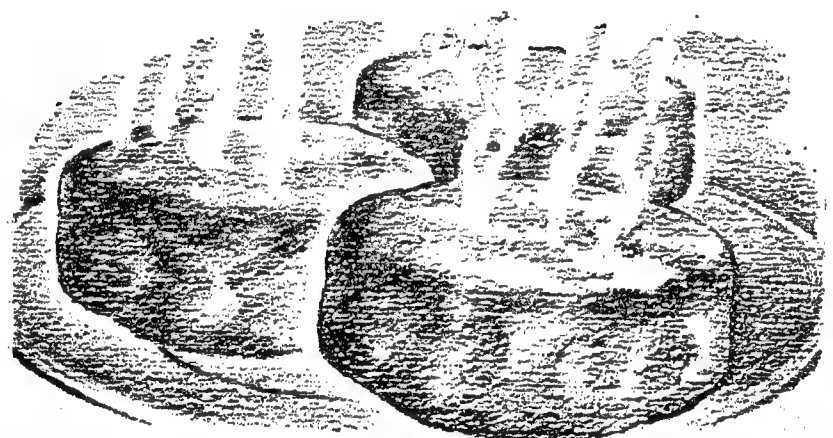
అదే తోకచుక్కను రెండవసారి 1807 లో 'కెప్లరు' (Kepler) అనే శాస్త్రజ్ఞుడు కనుగొన్నాడు. మూడవ 1882 లో ఎడ్మండుహాలీ హాలీ కనుగొన్నాడు. హాలీ, యీ మూడు సంవత్సరములకు ఒక్కొక్క సం॥వకు మధ్యగల కాలవ్యవధి 75 సం॥లని గుర్తించాడు. దీనినిబట్టి ఆతడు యీ తోకచుక్కయే, మొదటిసారి కనుపించిన 75 సం॥ క్రితమే కనుపించియుండునని దని నిరూపించి, ఆ విషయమును పూర్వప్రమాణములబట్టి నిజమే యై యుండుట గ్రహించి సంతోషించాడు. మైగణలరీత్యా అదే తోకచుక్క మూడవసారి కనుపించిన 75 సం॥లకు అనగా 1758 సం॥లో కనుపించి తీరగల దని ధైర్యముగా ప్రకటించి, ఆతనితోరక ఈతడు ఫలితముగానక 1742 వ సం॥లో మృతి నొందాడు. 1758 సం॥ సమీపించుకొనిన గొప్ప గణితశాస్త్రజ్ఞులు హాలీ జ్యోతిషమును కన్నులార గాంచవలయునని, భగోళశాస్త్రరీత్యా ఆతోక

చుక్క 1759 సం॥ ఏప్రిలు 13 వ తేదీన కనబడవని ప్రమాణముగా నిరూపించెదాడు. ఈ తోకచుక్క సూర్యునిచుట్టునవుడు, సుదగ్ర వాయువేతను, శనిగ్రహమువేతను ఆకర్షింపబడుట వలన 1758 వ సం॥ కనుపించవలసిన తోకచుక్క, 1759 సం॥ ఏప్రిలులో, 1759 సం॥లో కనబడవని శాస్త్రజ్ఞులు చెప్పారు. అదే విధముగా యీ తోకచుక్క 1759 సం॥ మార్చి నెల 12 వ తేదీన కనుపించింది. ఈ సందర్భము గాంచి శాస్త్రజ్ఞులు, హాలీ జ్యోతిష ఫలితము యీ డేరిసంవత్సరం సంతసించారు. మరల అదే తోకచుక్క 1835 సం॥లో ఆగస్టు 6 వ తేదీన కనుపించింది. దీనిని ఇంకో పేరేస్తున్నాడే Damonchel కనుగొన్నాడు. అప్పుడు దీనితోక 25 వ పాద పున్నది. అంటే చంద్రుని అక్షరాలతకు దాదాపు ఏరి (50) రెట్లున్నమాట. తరువాత అదే తోకచుక్క మరొకసారి 75 సం॥ల కాలము వరకు అనగా 1910 లో కనుపించింది. అప్పుడు దీనితోక దాదాపు 90 వ పాద పున్నది. అప్పటి దీని ఆకృతి ఆకాశానగ భాగ మారించినట్లు గోచరించింది (Day Light Comet of 1910) ఇదిజగత్ప్రసిద్ధిగాంచిన హాలీతోకచుక్కచరిత్ర.

ఈ తోకచుక్కలగుర్చి అనేక మూఢక నమ్మకాలు ఆనాడెలా ప్రబలి ఉంటుంటు మనకు తెలిసే వుంది. ప్రపంచంభయమైన కోపానికి భావము గుర్తించనపుడు యీ తోకచుక్కలు కనబడతాయని, కరువుకాలకాలము, యుద్ధాలను తెలిపే సూచనలనీ, రాజులు రాజ్యభ్రష్టులని నొందే సూచనలనీ, సామ్రాజ్య విచ్ఛిన్నతకి గోనాద మిస్తాయనీ అంటే అనేకవల అభిప్రాయము. ఈ అభిప్రాయాలను ప్రాచీన చరిత్రనుండి జరిగిన సంఘటనలతో ముడిపెడితే వారికి కొంత తృప్తి కలుగుతుంది. ప్రాచీన చరిత్రను పరిశీలిస్తే యిట్టి తోకచుక్కలు క్రీ. పూ. 11 లోను, క్రీ. త. 68 లోను, 451 లోను, 1066 లోను కనిపించినట్లు ప్రమాణాలున్నాయి. క్రీ. పూ. 11 లో

కనుపించినపుడు Dion Cassius అను శాస్త్రజ్ఞునిచే కనుగొనబడినది. అది కనుపించినపుడు Agrippa అనే రోమనురాజు మరణించాడు క్రీ. త. 68 లో కనుపించినపుడు Josephus అనే శాస్త్రజ్ఞునిచే కనుగొనబడినది. ఈ తోకచుక్క పుట్టుక Jerusalem రాజుకొనే హేతువునది. క్రీ. త. 451 లో కనుగొనబడినపుడు చిలాన్స్ యుద్ధములో కర్వనేనాని అతికన్ చేతిలో, హూబుల నాయకుడైన 'అటిలా' ఓడిపోయాడనీ, క్రీ. త. 1066 లో కనుగొనబడినపుడు విలియం ది కాంకరర్ (William the Conqueror) పారాలును ఓడించి, ఇంగ్లాండును జయించాడనీ చరిత్ర ప్రమాణాలున్నాయి. 1910 లో హాలీ తోకచుక్క కనుపించినపుడు ఎడ్మండు VII గణించాడనీ కొందరు అభిప్రాయముగా ఉండెడి. ప్రసిద్ధి నొందిన తోకచుక్కలు కొన్ని—Encke's Comet of 1818 Donatis Comet of 1858; Biela's Comet of 1828; Morehans' Comet of 1908—మరియు Brook's Comet. సామాన్యముగా కొన్ని తోకచుక్కలయొక్క తలలు 10,000 మైళ్లునుండి, 100,000 మైళ్లవరకు పడల్పు కలిగి ఉంటాయి. వీనితోకలయొక్క పొడవు 5 మిలియన్ల మైళ్లునుండి, 200 మిలియన్ల మైళ్లవరకు వ్యాపించి ఉంటుంది. మనకు యిటీవల కనబడిన తోకచుక్కయొక్క వివరాలు యింతవరకూ నిరూపము దాల్చలేదు. అధునిక శాస్త్ర విజ్ఞానంతో యింకా ఎన్ని అద్భుతాలు బయల్పడుతాయో!

నారసింహ లేహ్యము
 రంగార చర్యపడినది. పేహము, విశ్వాక, విశ్వాక్రమ, తగ్గనవ్వమును హరించి విలమము శాంతిపి పీఠ, వృద్ధిని కలిగించ వరక సాదము—
 20 ఊ దప్పి డు. 8.4.0 పోస్తే 10 ఊ
 పి. సి. ఏ. డి కంపెని. పెదేడి-నెల్లూరు జి.
 బ్రాంచి: 7 సీమమెదలి పిడి, మద్రాసు.

డాల్డాలో వేయించిన బింగాళా దుంపల వడలు
 తప్పకుండా రుచికరముగానుండను!

బింగాళా దుంపలను శుభ్రపరచి వాటిని తొక్కలతో ఉడుకబెట్టండి. అవి మెత్తగా అయినపుడు తొక్కలను తీసివేసి రుచికారిక ఉప్పు, మిరియము, కొత్తిమీర ముక్కలు చేర్చుతూ కొద్ది సాలుతో వాటిని నలగగొట్టండి. తరువాత చదునైన దిక్కులపరచేసి వాటిని కోడిగ్రుడ్లలోని తెల్లటి భాగమందో లేక బియ్యపు పిండి ముద్దయందో ముంచండి. తరువాత రొట్టె పిండిలోనో లేక మైదాపిండిలోనో దొర్లించండి. తరువాత, రెండువైపులు గోధుమ వర్ణమువలె అగునంతవరకు ఆ వడలను ఒక మూకుడులో వేడి దాల్డాతో వేయించండి. వేడిగానున్న వడలను తినండి. నిజంగా మీరు వాటి యందు చాల ఇష్టపడుతారు! దాల్డా దానితో పండిన ప్రతి వస్తువుయొక్క రుచిని వృద్ధిచేయును.

“శి వ సృ త్య ము”
 అందమైన 6 రంగులలో 1949వ సంవత్సరపు కేలండరు
 కొంచెముగానే యున్నది. తపాలా బియ్యము వాయిగు అదల తపాలా బిక్లలను పంపుతూ ఇప్పుడే బ్రాయండి.
 ది దాల్డా అడ్ వై స రీ స ర్విస్
 పోస్ట్ బాక్స్ నంబరు 353, బొంబాయి 1
 HYM. 74A-172 TL

రేడియో ప్రభావం

శ్రీ జి. యస్. సూరి

విజ్ఞాన వ్యాప్తి విశేషంగా తోడ్పడినది ముద్రాణం. పుస్తక ప్రచురణలో విప్లవాత్మకమైన పరికరమే టీవీకానిచ్చి గ్రంథస్థమైన అనేక విషయాలను జనబాహుళ్యానికి అందించేసింది. విద్యా వ్యాప్తికి దోహదమిచ్చినది ఆ చురుకైన శక్తి అంటే మరొకటి లేదు. దాదాపు అయిదు శతాబ్దాలు గడిచిన తరువాత దానికి ఉంచుమించు సరికొనలేని సాధనం అకలిరించింది. అది రేడియో.

ఫీలిం చిత్రాలనా రేడియో బ్రాడ్ కాస్టులు ప్రజలను అధికంగా ఆకర్షించటం ప్రత్యక్షంగా వ్యక్తమౌతుంది. ఇది నిర్వివాదాంశము. అందుకు కారణాలు లేకపోలేదు. పుస్తకాలవలెగా, పత్రికలవలెగా చదివి విషయాలను అంగీకరించే శక్తి కలిగినవారి సంఖ్య అనేక విషయాలను విని తెలిసికొనటానికి అవకాశం కలుగుతున్నది. ఈలాంటివారి సంఖ్య అధికంగా ఉన్న భారత దేశంలో రేడియోవలన సిద్ధించే ప్రయోజనం తేటతెల్లమవుతుంది. అందువల్లనే మునుపటి క్షుత లేక సిన్నవారి మొదలు వృద్ధులవరకు అయిన ప్రాంతాలను విని ఆనందించి లాభం పొందటానికి వీలు కలుగుతున్నది.

సాధారణంగా చదివినప్పటికంటే విననప్పటికంటే మనసుకు పట్టుతుందని సప్రయోగంగా శాస్త్రజ్ఞులు నిరూపించారు. అందువల్లనే మైక్రోఫోనులను వినినప్పటికీ మాటలకు అంతగా ఆదరం వీర్చుతున్నది. ఆ కారణం వల్లనే సామాన్య జనల హావభావాలను, అభిరుచులను అతి సున్నితంగా రేడియో మార్పు గలుగుతున్నది. సాంఘిక జీవితంలో వ్యక్తమయే అనేక అవకాశాలకు సినిమాలు కారణమని మనలో చాలవంది అభిప్రాయపడుతున్నాము. ఇది ఎంతవరకు ధార్మిక మోక్షం, ఎంతవరకు అపరాధ నిర్మూలన చెప్పటానికి వీలుపడినది. కాని అదృష్టవశాత్తూ ఈలాంటి అభిప్రాయం రేడియోను గురించి ఇంతవరకు బయలుదేరలేదు. బయలుదేరటానికి అవకాశం కూడా కనబడదు. అయితే అటు మంచిగాని, ఇటు చెడుగాని దారితీయగల ప్రభావం రేడియోకు లేకపోలేదు. ఆ కారణంవల్లనే బ్రాడ్ కాస్టుల విషయంలో అధికమైన జాగ్రత్త తీసికోవలసిన బాధ్యత వీర్చుతున్నది.

సాంఘిక జీవితంలో అభిరుచులు, ఆశయాలు, సంస్కృతి మొదలైన వాటిమీద రేడియోకు గల పుటబడిన సమగ్రంగా తెలిసికొనేందుకు అమెరికాకంటే దేశం మరొకటి లేదు. ఆ దేశపు నిత్యజీవితంలో రేడియో ప్రధానసాధనం ఆక్రమించుకున్నది. ముఖ్యంగా సంగీత, పాఠశాలలో దీని ప్రభావం విశేషంగా గోచరిస్తుంది. పత్రికా సంస్కారాలనే బ్రాడ్ కాస్టింగ్ యాంత్రా వ్యాపారసంస్థ అధీనంలో నిర్వహించుచున్నది. ప్రభుత్వం పాఠాధికారిగా ఎటువంటి జ్యోతిషా కలిగించుకోదు. ఎటువంటి బాధ్యతను వహించదు. అందువల్ల వర్తక దృష్టికి ప్రాధాన్యత వీర్చుతుంది. అధికమైన వాటిని తట్టుకునేందుకు అక్కడి బ్రాడ్ కాస్టింగ్ సంస్థలు నిరంతరం కృషిచేయవలసి వచ్చింది. జన బాహుళ్యానికి మెప్పుదలగా ఉండే ప్రాంతాలనే విశేషంగా ప్రసారంచేయటం జరుగుతుంది. అందువల్ల సామాన్యత, ఉత్ప్రేక్షత, సంస్కృతి మొదలైన ముఖ్యలక్షణాలు కొంతవరకు కుంటుపడక తప్పదు.

ఈలాంటి ప్రయోజన సాధనాన్ని కృత్రిమ సంస్కరణ వదలివేయటం శ్రేయస్కరం కాదని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం దీనిని తన యాజమాన్యం ఒక పబ్లిక్ సంస్థగా నిర్వహిస్తున్నది. బ్రిటిష్ బ్రాడ్ కాస్టింగ్ కార్పొరేషను కేవలం ప్రభుత్వశాఖ కాకపోయినప్పటికీ పర్యవేక్షణాబాధ్యత ప్రభుత్వమే వహిస్తున్నది. మనదేశంలో బ్రాడ్ కాస్టింగ్ పూర్తిగా ప్రభుత్వం చేతిలోనే నిర్వహించబడుతున్నది అందువల్ల, కృత్రిమ సంస్కరణ అధీనంలో వ్యక్తమయే చాకచక్యంగాని, సైపుర్యంగాని కనబడక పోయినప్పటికీ, వాటికి సహజమైన అవకాశాలకు తావు లేకుండాపోయింది.

ప్రాంతీయభాషలలో బ్రాడ్ కాస్టింగ్ ప్రారంభమై ఒక పుష్కరమైనా కాలేదు. 1948 డిసెంబరువరకు ఆంధ్రులకు ప్రత్యేకంగా రేడియోస్టేషను ఏర్పడలేదు. మద్రాసుస్టేషను తెలుగుదేశానికి దక్షిణసరిహద్దులలో ఉన్నందువల్ల రాష్ట్రంలో అధికభాగానికి దూరమయింది. సార్వజనీన బ్రాడ్ కాస్టులతోపు మిగతా ప్రాంతాలలో తిన్నగా వినపడవు. అదిగాక మద్రాసు స్టేషను తమిళం, కన్నడం, మళయాళం, ఇంగ్లీషు మొదలైన భాషలకు తెలుగుతోపాటు ప్రాధాన్యత ఇవ్వలసిఉంటున్నది. దానినంచి తెలుగు ప్రాంతాలు సరిపోయేటంతగా ప్రసారం కావటానికి వీలుపడడంలేదు. దీనికి తోడుగా ఆంధ్రదేశంలో రేడియోసెట్ల సంఖ్య తక్కిన రాష్ట్రాలతో పోల్చితే అతిస్వల్పమని తెలియజేసినది ఈ కారణాలవల్ల సంగీత సారస్వతాది నాగరికత లక్షణాలమీద రేడియో కనబరచిన ప్రభావాన్ని తెలుగుదేశానికి సంబంధించినంతవరకు ఇదంతామని చెప్పటానికి అనువుకాదు. అయినప్పటికీ ఒకటిరెండు ప్రధానాంశాలను స్థూలంగా సూచించేముందు వివిధరేడియో బ్రాడ్ కాస్టులను వివరించటం ఉచితమని తోచి గలదు.

అధిక సంఖ్యలకు విజ్ఞాన వికాసాలను కలిగించడమే బ్రాడ్ కాస్టింగ్ యొక్క పరమావధి. ఈ రెండు అంశాలలో ఏది లోపించినా ప్రజాదరణకు దూరమై నిరర్థకమవుతుంది అమెరికా దేశంలో వలె విలీనానికి ప్రాధాన్యత ఇచ్చినట్లయితే సంకరసంస్కృతికి దారితీస్తుంది. లేదా కేవలం వికాసంకోసమే నిర్దేశించినట్లయితే జనబాహుళ్యాన్ని ఎంతమాత్రమూ ఆకర్షించదు. అందువల్లనే రేడియో నిర్వాహకులు ఈ రెంటికి సమానప్రాముఖ్యత ఇచ్చే ప్రాంతాలను నిర్ణయించటానికి పాటుబడుతారు. వీటికి సామరస్యం కుదిరినప్పుడే ప్రాంతాల సార్థకమవుతుంది.

రేడియో ప్రాంతాలను రెండు ముఖ్యశాఖలుగా విభజించవచ్చును. మొదటిది పాటలు, రెండవది మాటలు. ముందు పాటలను టీవీకాదాము. సంగీతం అనేకవిధాలుగా ఉంటుంది. గాత్రసంగీతం, వాయిద్య సంగీతం, కృత్రిమ సంగీతం, సామూహిక సంగీతం; శాస్త్రీయ సంగీతం, గాలిపాట సంగీతం, జీవ సంగీతం, రికార్డు సంగీతం; మొదలైనవి ఉదాహరించవచ్చును. సాధారణంగా నిత్య కార్యక్రమంలో సగానికి మించుటగా సంగీతానికి అవకాశం ఇవ్వటం జరుగుతున్నది. ఈ సందర్భంలో, రేడియోకు సిద్ధించిన ఆకర్షణకు సంగీతమే కారణభూతమైనదని గుర్తించవలసి ఉంటుంది. ఎంత మధురంగా ఉన్నప్పటికీ ఒకే విధమైన సంగీతాన్ని అంటిపట్టి వినటానికి చెవి ఒప్పకొదు. అదిగాక, అభిరుచులు భిన్నంగా ఉన్నందువల్ల వివిధమైన సంగీతానికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వకపోతే

క్రొత్తలను రంజింప చేయలేదు. ఒక్కొక్కసారి సమయంలో ఒక్కొక్క విధమైన సంగీతమే రాణించి గతంలో కలిగిస్తుంది అందువల్ల శక్తి నాశనమై నవ్వుతీసి ఉపయోగించి, క్రొత్తల అభిరుచులను గుర్తించి, అధికసంఖ్యలకు తృప్తికరంగా ఉండేట్లు అనుచు సంగీతపు ప్రాంతాలను నిర్ణయించవలసిన బాధ్యత నిర్వాహకులమీద ఉంటున్నది.

ఇక మాటల విషయం పరిశీలించవచ్చు. ఈ ప్రాంతాలను కూడా అనేక విధాలుగా ఉంటున్నవి.

(1) ఉపయుక్తమైన విషయాలు. — వార్తలు, బహుభాషావాతావరణ వివరాలు, క్రైస్తవతలు; వ్యవసాయవార్తలు సలహాలు ప్రభుత్వపు నోటీసులు, పోలీసు హెచ్చరికలు మొదలైనవి ఈ శీర్షికక్రిందికి రాగలవు. మాటల ప్రాంతాలలో వార్తలకు ఉన్నంత ప్రజాదరణ మరొకదానికి లేదు. లోకంలో ప్రజలు దూరాన్ని, ప్యవధిని అతిక్రమించి సన్నిహితులు కావటానికి ఇదే ముఖ్యసాధనం. రేడియో రిపోర్టరు మన దేశంలో ఇంకా బాల్యస్థానంలోనే ఉన్నదని ఒప్పకొక తప్పదు. రేడియోవార్తల వల్ల పత్రికల వ్రాపకం అధికమవుతుంది గాని ఎంతమాత్రం లెగిపోదని గుర్తించాలి. విశ్వవిశేషాలకు తా విశ్వవిశిష్టతగా వార్తలను వినిపించటం ముఖ్యకర్తవ్యం.

(2) ప్రసంగాలు. — చిన్న ఉపన్యాసాలు, విమర్శనలు, పాఠశాల ప్రాంతాలు, విద్యా వ్యాసంగాలు. చర్చలు మొదలైనవి ఈ విభాగం క్రిందికి చేర్చవచ్చు. రేడియో ప్రసంగాలకు, సాధారణమైన ఉపన్యాసాలకు ఎటువంటి సామీప్యం లేకపోవటం ఉచ్చారణవల్లనూ, భారతీయ వ్యవస్థలను రంజింపచేయవలసి ఉంటుంది. ఎంత సహజంగాఉంటే అంత రంజకంగా ఉండి తీరగలవు. ముఖ్యంగా చర్చలు సంభాషణలు సభాసభిధానంగా, సజీవంగానే లేకపోతే ఆసక్తిని ఎంతమాత్రం కలిగించవు.

(3) రిలే ప్రాంతాలు. — ప్రాముఖ్యమైన ఉపన్యాసాలు, ప్రత్యేక సమావేశాలు, పోటీ పద్యములు, ఉత్సవాలు మొదలైనవాటిని ప్రత్యక్షంగా వినిపించటం, చూసి వినిపించటం ఈ శీర్షికక్రిందికి రాగలవు. రసవంతంగా వర్ణించే సామర్థ్యం లేనివాళ్లు ఇతరత్రా ఎంత గొప్పవారైనా ఇందుకు పనికిరారు. ఈ ప్రాంతాలను వింటున్నప్పుడు కళ్ళతో చూస్తున్నట్లు తోచాలి లేకపోతే నిరర్థకం గాక తప్పదు.

(4) రేడియో నాటికలు. — వీటి విషయంలో ప్రత్యేకమైన సైపుర్యత, శ్రద్ధచూపవలసి ఉంటుంది. క్లిష్ట పూర్తిగా అంగీతం కాని వాడు రేడియోనాటికను వ్రాయలేదు కృత్రిమ శబ్దాలు చూపించినంతమాత్రాన సాధారణ నాటకం రేడియోనాటకం కానేరదు. కంఠస్వని మార్పుతో రసాలను కృత్రిమచేయగలిగినవాళ్లు తప్ప వీటిలో నటించలేరు. ఈ నాటికలు సంగీత ప్రధానమైనవిగాను, హాస్యప్రధానమైనవిగాను, చారిత్రకమైనవిగాను, సాంఘికమైనవిగాను ఉంటున్నవి.

(5) చిన్నపిల్లల ప్రాంతాలు. — చిన్న పిల్లలు అతిసున్నితమైన మనస్సులు కావటం వల్ల ఈ ప్రాంతాలను విషయంలో ఎక్కువ జాగ్రత్త తీసికొనవలసిఉంటున్నది. ప్రపంచ జ్ఞానం పెంపొందేటటుగాను, సరియైన ఆశ్చర్యములు, ఆశయాలు ఏర్పడేటటుగాను ప్రాంతాలను నిర్ణయించాలి. కల్పనాశక్తి కృద్ధిచేయటానికి ప్రయత్నించవలసిందేకాని, ఊహగానానికి యథార్థానికి భేదం ఉన్నట్లు స్పష్టం చేయాలి. జీవితం అంటే విముఖత కలిగించకూడదు.

(6) స్త్రీల ప్రాంతాలు. — స్త్రీలకు ప్రత్యేకంగా ఉపయుక్తమైన అనేక విషయాలు ఈ శీర్షికక్రిందికి రాగలవు. సాందర్యపోషణ, విడ్డూరపంపకం, పాకశాస్త్రం మొదలైనవాటితో తృప్తిపడక సాంఘిక రాజకీయ విషయాలకు కూడా ప్రాధాన్యం ఇవ్వలసిఉంటుంది. స్త్రీల కర్తవ్యాలను సూచించాలి.

ఈమైన వివరించిన వివిధప్రాంతాలనుబట్టి, నిత్యజీవితంలో బ్రాడ్ కాస్టింగ్ ఎటువంటి ప్రధానసాధనం ఆక్రమిస్తున్నదో ఊహించవచ్చును. అందువల్లనే ప్రాంతాల నిర్వాహకులను నిగ్రహమైన ఆశయాలను దృష్టిలో ఉంచుకొనటం అంత్యక ముతువున్నది. సరియైన కట్టబాట్తో

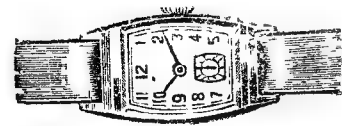
అనుచు ప్రాంతాలను వినిపించితే సంఘానికి ఎంత వీలు కలుగుతుందో, అందుకు కన్నమైన నాటికల్ దానికి ఇసుకపంటలు కలుగుతుంది. ఈ విషయంలో ఫీలింలకు, రేడియోకు, పత్రికలకు అధికమైన సామీప్యం ఉన్నదని గుర్తించవలసి ఉన్నది. ప్రజాతేమానికి పాటుబడే సంస్థలలో బ్రాడ్ కాస్టింగ్ ఒక సాధనం కాబట్టి క్రొత్తలను తృప్తి కలిగించటమే ప్రధానకర్తవ్యమని రేడియోనిర్వాహకులు భావించకూడదు. విజ్ఞాన వికాసాలకు, అభ్యుదయమానికి దోహదమిచ్చేట్లుగా ప్రాంతాలను నిర్ణయించాలి. క్రొత్తలు వాంఛించే దానికంటే ఒకసారిగా ఉన్నంతగా ఉండేట్లు చూచి వారి మానసిక పరిణామానికి తోడ్పడాలి. సంస్కృతిని, సభ్యతను ఎప్పుడూ మనసులో ఉంచుకోవాలి.

ఇన్నేట్లుగా కొద్దిగానే గొప్పగానే వింటున్నందుకు మన సాంఘిక జీవితంలో గాని, అభిరుచులలోగాని, సారస్వతంలోగాని, సంగీతాది లలితకళలలోగాని, రేడియో ప్రభావం ఏవిధంగా వ్యక్తమయిందో కొంతవరకు వివరించవచ్చును. శాస్త్రీయమైన సంగీతానికి మన తెలుగు దేశములో మొదటిసారి ఆదరం తక్కువగా ఉంటున్నది. ఏ ఒకరిద్దరికో తెప్ప సంగీత విద్యాంశులకు చెప్పకొదగిన ప్రాంతానాం లెనందుకలన జీవనోపాధికి పాఠాలు చెప్పకోలసిన దురదృష్ట ప్రాప్తించింది. దక్షిణ దేశంలో వలె పాట కచేరీలకు టిక్కెట్లు కొని హాజరు కావటం గాత్రంగా అలవాటు లేకపోవటం వల్ల పెళ్లిమేనాటిలలో పాడుకోవలసి వచ్చింది. వాయిద్య విద్యాంశులు సనాతనకు వేరే వృత్తిని అలంకరించేవాళ్లు. పోనీ రంగస్థలంలోనైనా విద్యను ప్రదర్శించి జీవయాత్ర సాగించదలచితే హిందూస్తానీ కలగలవు సంగీతానికి అలవాటుపడ్డ ప్రేక్షకులు వీరిని శోచిస్తే వాళ్లు. రేడియో బాగా ప్రచారంలోకి వచ్చిన తరువాత చాలావరకు పరిస్థితులు మారిపోయినవి. నిత్యనూ దాక్షిణాత్యుల కర్నాటక సంగీతం తప్పని సరిగా వినటంనల్ల ప్రజల అభిరుచిలో కొంత మార్పు కలిగింది కాదు. శాస్త్రీయ సంగీతంలోని ఉత్కృష్టత పూర్తిగా అంగీతం కాకపోయినా, దానిని విని ఆనందించగల శక్తి ఉత్పన్నమయింది. సంగీతవిద్యాంశులయందు గౌరవం అధికమయింది. రేడియోలో పాడేందుకు అవకాశం దొరికిన విద్యాంశులందరికీ ఆత్మ విశ్వాసం ఏర్పడ్డది. ఉత్తమ గాయకుల పోకడలు, ఫక్కిలు తిరచు కనటం, మన విద్యాంశులు చాలవరకు తమ నైపుణ్యాన్ని అభివృద్ధి పరచుకోగలిగారు. కళ్ళకు, కంఠానికి చక్కని ప్రాంతానాం ఇప్పుడెప్పుడే సిద్ధమైంది. ఇది చెప్పకొదగిన ఫలితం.

రేడియోవల్ల ఏ కాంకనాటక రచన ముఖ్యంగా అభివృద్ధిపొందినదని నిస్సంశయంగా చెప్పవచ్చును. పౌరాణిక, సాంఘిక చారిత్రక నాటికలు అనేకములు బయలుదేరినవి. ప్రత్యేకంగా ఓపెరాలంటే సంగీత నాటికలు ప్రచారంలోకి రావటానికి కేవలం రేడియో కారణం

(22 వ పేజీ చూడుము)

రు 22/8- సెంటర్ సెకండు వాచ్ శీ చిత్రము

అపూర్వమైన రిస్తువాదీలు. క్రొత్తకన్సైన్ మెంటు, అందమైన ఆకారములు. క్రొత్తవాదిరి, స్వినేమేడ్. ప్రతిది 3 ఏళ్లు గ్యారంటీ. రౌండ్ క్రొంకేసు 18/8. సెంటర్ పెకెండ్ 22/8. ప్లాట్ ఫేమ్ 4 రాళ్లు క్రొంకేసు 28/-, 5న్న వైజా 25/-, 7 రాళ్లు క్రొంకేసు 27/-, రౌండ్ గోల్డ్ 38/-, 15 రాళ్లు క్రొంకేసు 32/-, రౌండ్ గోల్డ్ 58/-, రెక్టాంగులర్ కర్వటాన్సు (టామ్మర్మాదిరి) 5 రాళ్లు క్రొంకేసు 30/-, రౌండ్ గోల్డ్ 35/-, 7 రాళ్లు క్రొంకేసు 37/-, రౌండ్ గోల్డ్ 48/-, 15 రాళ్లు క్రొంకేసు 52/-, రౌండ్ గోల్డ్ 60/-, ఆలారం టైంపీసు 18/-, మేరి 22/-, పెర్ 25/-, పోస్టేజీ అదనము. 3 రిస్తువాదీలు ఒకసారి కొను వారికి రు 22/8- రిస్తువాదీ ఉచితము.

H. DAVID & Co., Post Box No. 11424, Calcutta.

కర్నాటక గాన పరమోత్కృష్టత

ఇండియన్ ఫెడరల్ సొసైటీ షోడశకళాపరివత్తు ఉత్సవములో కర్నాటక గాన పరమోత్కృష్టతనుగూర్చి వేర్వేరు చెప్పిన మాటలు.

శ్రీ కె. ఎ. రామస్వామిశాస్త్రిగారు

‘మనకు రాజకీయ స్వాతంత్ర్యము వచ్చినను ఆరిక స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించవలసిఉన్నది. వచ్చిన స్వాతంత్ర్యమును సుస్థిరమైనట్లుగాని సంఘమైక్యమును, సామరస్యమును సాధించవలసి ఉన్నది. మనభాష, సంస్కృతి, మనమతముల సంప్రదాయములను నిలబెట్టుకొన్న గాని స్వరాజ్యము సంపూర్ణం కాదు. కళయొక్క పరమావధి సత్యావ్యవహారమే. కళలన్నిటిలో సంగీతము రాణి. సంగీతకళయే ఈశ్వర సాన్నిధ్యము. సంగీతస్వరాలముల వధించి, సంగీతామృతమును శ్రోతలకు పంచిపెట్టవలెను. భరతనాట్య శాస్త్రప్రస్థానానికి వెంకటమఖివరకు సంగీత శాస్త్ర చరిత్రను పరిశోధించవలెను. వాది, సంవాది అనువాది, వివాది స్వరాలాపనల ఆద్యంతము గుర్తెరుగవలెను. రాగ, రాగిణి, పుత్ర వర్ణ నిర్ణయ ఆంధ్రీయమును తెలియవలెను. దేశ, మార్గ సంగీతములలో తెరుంగ వలయును. సురలి, ఫిడెలు, వీణ మన్నుగు మన వాద్య సంగీతమునుగూడా వృద్ధిచేసుకొనవలెను. వీణతో సామవేదమును గానము చేసినట్లు కాంగ్గోళిపనివట్టు విశేషము చేయుచున్నది. సంగీతపాటలను తమ శాస్త్ర ప్రదర్శనముపై ప్రజలకు కూపరచక, శ్రోతలను సంగీత రసాంబుధిలో నోలబడించవలెను. రసజ్ఞులకు, శాస్త్రజ్ఞులకు సన్నివేశపరచుటకే సంగీత కళాపరివత్తులు వోడ్చుదును. దక్షిణాది కర్నాటక గాన కళాశాలలూ, ఉత్తరాదిన హిందూ సానీ గాన కళాశాలలను మన జాతీయ ప్రభుత్వము ఏర్పరచుట ముదాహము. కర్నాటక గానకళాశాలలోని విద్యార్థులకు, పట్టభద్రులను చేయుటకు చక్కని పరిశోధన జరిపించుటకు సన్నాహము చేయవలెను.’

న్యాయమూర్తి ఎ. ఎస్. పి.

అయ్యగారు

‘సంగీతరీత్యమొక్కటే ఈగౌరవమునకు నాకున్న అర్హత. ఈ పరివత్తు షోడశ కళా ప్రపూర్ణమై ప్రపంచమనుగుట సంగీతరీత్యములందరికీ సంతోషదాయకము. పాశ్చాత్య, ప్రాచ్య సంగీత తారతమ్యముల వివరింతును. పాశ్చాత్యులకు స్వరైక్యము ప్రధానము, ప్రాచ్యులకు స్వరమాధుర్యము ముఖ్యము. వారికి యుద్ధ, వీర, శ్రేయగానము బ్రయము, మనకు ఆధ్యాత్మికానందము పరమపదము. బ్రహ్మవిద్యా భ్యాసమైన భారతీయులు స్వరాజ్యమును సాధించినారు గావున, తమ సంస్కృతి సామ్రాజ్యమును సరస నున్న దేశములందు గూడ సాపించి ధర్మవిజయమును సాధించవలెను. శిశితిము, వేదాంతము, సంగీతము మోక్షప్రాప్తికి త్రివిధములు భారతీయ సంగీతము, వేదాంత మిలిపిమై, హృదయానందము, మానసికసుఖమును ప్రసాదించును. సంగీతశాస్త్రమునకు మానసహృదయముల అంకిత మొనర్చిన దేశములలో భారతదేశము ఉత్తమోత్తమ మైనది.

‘వేదములు నాదబ్రహ్మమనియు, శబ్దబ్రహ్మ మనియు ఘోషించుచున్నవి. సంగీతము ద్వవిధము. గానము, గీతము. వాద్యగానముకన్న రాగభావతాళముల తిన్నగా బహువల్లు కృత్ పరచు గాత్ర పాటయే ఉత్కృష్టత గానము. వీణకన్న మిన్న అయిన వాద్యము గానము సామగానముకన్న వన్న ఉన్న సమిప్తిగానమూ చూడము. కంఠస్వరము జన్మతో వచ్చిన సామ్య అయినను కోకిలస్వరమును ప్రతివారును అభ్యాసముచేసుకొనవలెను. 100 కి 99 పాళ్లు భారతీయగానము పవిత్రమైనది. పరాయిపారి మంచి ఎరువు తెచ్చుకొన్న మనగానమున లీనమొనర్చుకొన గల్గినదై ఉండువలెను. ఎరువు తెచ్చుకొన్న కుటుంబ శిరీషమునకు సరిపోవునదై ఉండువలెను గాని ఎగుడు దిగుడుగా నుండరాదు. ఆనానకవుల నియమించుచున్న ప్రజా ప్రభుత్వముల ఆనానగామకులనుగూడా నియ

మించి, ప్రజలకు ఉచితముగా సంగీత ప్రదర్శనము లిప్పించవలెను. జ్ఞానము ఆపారము. సంగీత మనకుగూడా దరి లేదు. కళాప్రపూర్ణము అహంభావము ఎవ్వరికినీ పనికిరాదు. తనకన్న పండితుడు లే డనుకొన్నవానికి నారద గర్వ భంగమువలె గుణపాఠము రాగలదు. అజ్ఞాపనచే అనుపమగానము రాదు. రాజులుగాని, ప్రజలుగాని శాసించి, గాయకులనుండి గాన సుధారసమును గ్రోలలేదు. భారతీయ భావతాచార్యులు రాజులను సామాన్యులను లక్ష్య మొనర్చుక, వారందరికీ రారాలైన భగవంతుని గుణకీర్తనమునే సంగీతరసము చేసిరి. తాన్వే గురునైన హరిదాసు గానము వింటుకు ఆకర్షు నానా ఇడుములు పడి తుదకు ఆ గానామృతమును గ్రోలి ‘తాన్వే, నీ వెన్నదూ అట్లు పాడవేమి?’ అని అడిగెను. తాన్వే—‘నేను రాజు పడితిండు చిలుకను. నా గురువు భగవంతుడు పలికించునపుడు మాత్రమే పలికెడు భాగవతోత్తముడు. ఆ భాగ్యము అపురూప భాగ్యము’ అని తెలిపెను. రాజు పిలువనంపను త్యాగరాజాతనిని ధిక్కరించి రామభక్తి సామ్రాజ్యమునే ఆశించెను. అందుకల్లనే అతని కీర్తనలందు గానామృత ముట్టిపడి, భక్తిభావము ఉప్పు తిల్లుచున్నది. భారతీయగానము భగవద్దానమే. భారతీయ గానాచార్యులు భాగవతాచార్యులే. అందువలననే ఏగానము ఆర్షగానమునకు సరిరాలేదు.

‘మధ్యనిశ్చయమున 17 కోట్లు కోల్పోయిన మన ప్రభుత్వం సంగీతాభివృద్ధికి ఒక్కకోటిని ఇవ్వకపోలేదు. సంగీత విమర్శకులు త్యాగరాజు, శ్యామాశాస్త్రి, దీక్షితులు, స్వాతి తిరునాళ్ళంటి గాతుక సాద్యశాముల జీవిత చరిత్రల శోధించి ప్రచురించవలెను. వారి జీవితకాండలూర్చి అనేక గాలివార్తలు వ్యాపించి ఉన్నవి. త్యాగరాజు నిరీశ్వరాదిగా మరణించె నని ఒక విమర్శకుడనెను. పరబ్రహ్మమును, నిగ్గుబ్రహ్మమును గూర్చి ఆలాపించుచు త్యాగరాజు ఆ కీర్తనల చెప్పినాడుగాని త్యాగరాజు నిరీశ్వరుడా? అంతయేలే? ద్వారం వారి వాయులీనగనము గోసాయివాని ఉపదేశ మని ఒక పుక్కిటిపురాణము ఉన్నది. వారి నడుగగా ఆ అసత్యమును చేదించి తమ గానము ఒక రిచ్చిన వారసత్వము గాదనియు, అనేక సంగీతరసములు చేసిన తపస్సు ఫలితమనియు చెప్పినారు. అందుకల్ల గాయకుల జీవితముల తెలుపు సత్యచరిత్రలు కావలెను. శేషిమో, సినిమా, నాటకములను రాక్షసులు సంగీతము నంతర్హితము చేసిన వంట సరిగాదు. సంగీతసానము ఎన్నడూ శాశ్వతము. బాలబాలి కల పాఠశాలలో భక్తులకుతోడు గాయకుల జీవితముల బోధించవలెను. ఫలాని సంగీతము వినుడని ఎవరిని అనవలెదు. ఎవరి వింపైన గానమును వారిని విననిండు. నేడు ‘ఇస్కాన్’ గానము విన్నవారు మరల కర్నాటక గానామృతమును గ్రోలుటకే రాగలరు. సంగీతశాస్త్రప్రకాండలు గాయక సార్వభౌములు, సంగీతప్రియులూ, ముగ్ధులూ ఏకమై సంగీతానందము సర్వజన సులభము చేయవలెను.’

ప్రొ|| ఆర్. శ్రీనివాసగారు

‘సంగీతపరమశ్రుతి, భరతనాట్యప్రదర్శనములూ, చిత్రకళా విశేషములు ఆంధ్రీయధరణకు ఉద్దేశింపబడిన పవిత్ర సమావేశములతోపు అన్యములు కావు. భారతదేశమున కళామతములు చేదోడుపాదోడుగా నడచినవి. ‘సత్యం, శివం, సుందరం’ అను అర్థవచనము ఈ సత్యమునే తెలుపుచున్నది. పరమాత్మతత్వములేని భారతీయ కళాప్రాభవమే లేదు. జ్ఞాన, యోగ, కర్మ, భక్తిమార్గముల మనము తిరించుటకు ఋషులు దారులు వేసిరి. చక్కని సంధ్యారాగము, సుందరమైన నదీగమనము, మనోజ్ఞమైన కోకిల గానము, మున్నగు సుందర, మంగళకర దృశ్యములు, సన్నివేశములు హృదయానంద కారకములై, భగవత్ప్రభావమును మనస్సునకు స్ఫురింపజేయుచుండును. సౌందర్యోపాసనచే

సరలు, మునులు, ఘనము తరించిరి. మన దేశములే మన కళాఖండములు. భక్తాగ్రగణ్యుల శిల్పప్రాభవ మంగు పొంగి పరలుచున్నది. సతీ దేశము ఇతరదేశములకన్న సందేశము ఒకటి ఉన్నది. దానిని విస్మరించినపు డా దేశము స్మృతిపథమునుండి, జగత్పథము నుండి అదృశ్యమగును. జాతులు పుట్టి చచ్చుచున్నవి. భారత

సంగీతం - సాహిత్యం

శ్రీ ఆదిభట్ల వేంకటరమణు

సంగీతము, సాహిత్యము, ఈ రెండు అగ్రేస్తు పదాలనే కొందరుజేరిం. ఈ గొండిటికి సంబంధం ఉన్నట్లు కవిపిస్తుంది. ఈ గొండిటిలో ‘శేషి’ లేకపోయినా శోభించదు. సంగీత సాహిత్యముల మనవునికి వాచికి ‘శీ’ లాగదండి, శరీరానికి వ్యాధిమంగా ఉంటాయి. మనస్సులో నుండి వచ్చే ఉక్లేశం వైకి ఉడికింప చేస్తే వచ్చిన సభ్యుడైన ఆవేదనని సంగీతం అన్నాడు. అభివ్యభావాన్ని వ్యవహరించే, మానవ హృదయాన్ని కలంచేది సాహిత్య మంటున్నాం. ఐతే సంగీతం ముందా? సాహిత్యం ముందా? సరా సరిగా ‘సరిగమ’ సంగీతం అని నిర్వచిస్తే కళాత్వం సిద్ధించదని చిన్న పిల్లవాడుకూడా తెలుసుకోగలడు. అంతేకాక, ఆర్యసాహిత్యమైనది సంగీతం అనవలసివస్తుంది.

సమ్యక్ + గీతం, సంగీతం అన్న వ్యుత్పత్తి బాగుంది. శ్రోత్రపేయమైన గానం సంగీత మని దీని అర్థం. అదే మనం వాడుకోవచ్చు. ప్రతి మానవునిలోని సంగీతం ఉంది. ఒక్కడూ కూర్చుంటాడు. కూనిరాగాలు తీస్తాడు. వాటి కర్మ ఏమిటి? మనస్సులో బాధ - కూనిరాగాల రూపేణ బయటికి పోతున్నాది దానికర్మలేదు. సృష్టిలోనేకాక, ప్రకృతిలోనే సంగీతం ఉంది. నిశ్శబ్దంగా ప్రకృతి అంతా నిద్రపాటుంది. ఒక పక్షుడు ఉక్లేశంగా తనలో తాను పాడుకొంటుంది. కాని సాహిత్యాన్ని సంపాదించడానికి మనవాళ్లు పడుతున్న బాధ మనం చూస్తున్నాం. అయితే శాస్త్రయుక్త సంగీతానికి సాహిత్యంతో తప్పకుండా సంబంధం ఉంది. ఒక్కటి అలాగే వలసిన విషయం. సంగీతాన్ని సభ్యత చేస్తే సాహిత్యం సరిగిపోతుంది. సంగీతకల్పనలో కొన్ని కీర్తనలు పాడినప్పుడు కీర్తనలలో భావసౌప్యం నలిగిపోవడం సాహిత్యవేత్తలకి తెలుస్తుంది. బాధపడతారు. దీప్తాంతాలను హస్త్యాంతాలగాను, ప్రాప్తాంతాలను దీప్తాంతాలగాను చివరికైన అవుసరం కలిగినప్పుడు అది లక్షణ దోషం అనరని ఒక సంగీతవేత్త కావచ్చు. నిజమే కావచ్చు. ‘వాతాత్మ్యాని బాగా తెలిసికోరా’ అన్న కీర్తనలో ‘బాగా’ అని దీప్తాంతంగా ఉండుం లక్షణదోషం అన్నాడు. ప్రాప్తాంతంగా ఉచ్చరిస్తే కీర్తననవేదన కీర్తన సాహిత్య జ్ఞానం లేకుండా, నలువడ్డదని ఎవ్వరూ అనలేవు విశ్వగాయకుడైన త్యాగయ్య భక్తిలో సాహిత్యం ఒక ఆటవస్తువు. సంగీతం ఒక ఆటవస్తువుకే సాగనం. ఇంతకుమించి ఆరాగబ్రహ్మకు అప సరం లేకపోయింది.

ఇంకొకటి చూడాలి. సంగీతానికి ప్రాధాన్యం ఇచ్చి, సాహిత్యాన్ని విడిచిపెడితే ‘రాముడు’ అన్న పదాన్ని ‘రా, ఆ, ఆ ఆము ఉ, ఉ, ఉ, ఉ’ అంటే ఆ పదంయొక్క అర్థం మన కంఠలాగ బోసపడుతున్నదో గ్రహించండి. అయితే దీన్ని సంగీతమే అనము. అంటే ఇది సంగీతానికి ఉపక్రమణిక మాత్రమే అనవచ్చు. మాయింటిదగ్గరి ఒక సంగీతవేత్త ఉన్నాడు. అతనెప్పుడూ ‘త్యాగభక్త్యా’ అని పాడుతూ ఉంటాడు. ‘అయ్యా! సాహిత్య! నీదార్పాగ్యం ఇల్లా కాలిపోయిందా? ఎండో ఈ సంగీత పాఠకుడు నీ ముక్కు, చెవులు కోస్తున్నాడు’ అని విచారించేను. ఆ మరునాడు అతని నడిగేను. ‘ఓ మహాశయా! మీరు సంగీతం మాట ఏమాగాని సాహిత్యక్రికి క్రొత్తదనము తెచ్చుచున్నారు. మీ కృషి సఫలమైంది. ఇంక

జాతి దిగ్గజాతి. భారతీయకళ, సంస్కృతులు జగతికి దివ్యులై నందించుటకు భారతజాతి జాగృతమై, బ్రతికిఉన్న మన ఆత్మలందు మన కళ స్వగా వ్యాపించియుండవలెను. మానవుని భగంతునికి అనుసంధానము చేయునది కళ. మానవుడు పతిమైనపుడు ఉత్తమ పథమునుండి కళయనెడు శాశ్వతామృతమును అందియ్యగల దివుడు కళాకాండ గాయకుడు. సర్వాంతర్యామి అను పరమాత్ముడు అట్టి పరమభక్తుల ద్వారా ప్రపంచమునకు శాశ్వతానంద సుఖముల నొసరుగాక!’

మీరు సంగీతసాహిత్యాలను పీకి పాకంపట్టి ఆ శోభని స్వంపం చేయకండి. అన్నాను దానితో అతనికి శోపం వచ్చిందిగాని, కీర్తనలో మార్పు రాలేదు. ఇలాగే కొందరు సాహిత్యజ్ఞానం లేని వారి సంగీతం ఉంటుంది.

అయితే ఇంకో ప్రశ్న: సంగీతజ్ఞానం లేని సాహిత్యవేత్తలు శ్రోతలు గాని, పద్యాలు గాని చదువుతే ఎంత కర్మకళోరంగా ఉంటుందో చూస్తున్నారా? అని అడగవచ్చు. ఇది కొంత నయమే. స్త్రీ మంటారా? సంగీతంతో సాహిత్యం కలగచేకొంటే చేసకోవచ్చుగాని, సాహిత్యంతో సంగీతం కలగచేకొంటే విలువే దని కదా మనవాళ్లున్నా. నే మాత్రం సంగీతాన్ని సభ్యతకుతీసికొని, స్త్రీనే సాహిత్యంతో సంబంధం కలగజేస కొన్నాడన్నాను. కూనిరాగాలు, వీణ, మృదంగం, ఫిడెలు, వోర్గని మొదలైనవి పాట లేపి లేకుండా వాయిస్తే వాటిలో సాహిత్యం ఎక్కడుంది?—అంటారేమో అది సభ్యతకు సంబంధించిన సంగీతమని ఎవ్వరూ అనరు. వాటిలో సంగీతం ఉండుచ్చు. సాహిత్యం ఇమడకపోవచ్చు. అయితే సాహిత్యంలో కొంత మట్టుకే సంగీతం ఇమడికంది. పుట్టలు, గేయాలు, మొదలైన ఛందస్సులలోనే సంగీతం ఉంది. గద్యలో లేదు. ఒకదాంట్లో ఉంది. ఇంకో దాంట్లో లేదంటే సందర్భంగా లేదు. కాబట్టి లేదంటేనే బాగుంది.

ఇలాగే సంగీతం తెలిసినవాడి గొంతుక ప్రతిదీ ట్రాగంగా ఉంటుం దవగలమా? ఎకడైనా సాహిత్యవేత్త పద్యాలు చదువుతూ ఉంటే విన సాంపుగా సంగీతముక్తంగా లేనట్లుటామా? ఆలోచించండి. గానకచేరిలో గాత్రం హాయిగా లేకపోతే భాగో కోలాహలం బయలు దేగుతుంది. ఉపన్యాసకుడు పద్యం చదువుతే దాని భావాన్ని మట్టుకే గ్రహిస్తాము. ఇక్కడ సంగీతానికి ప్రాధాన్యం లేదు. భావస్పందనంచేరస భరిశైల పోతూఉంటే అరం చేసి, సంగీతశాస్త్ర స్వర్ణచేయించడం కష్టం. భావంకోకుండా ఉన్న సరిగమ, లగో పాంక్షిత్వప్రకర్మ ఏ ఆగాన్ని సమ్యులకు కలగచేస్తుంది? భావముక్తంగాఉన్న పాంక్షిత్వం రాణించడం ఆశ్చర్యం లేదు. మంచి పాటగాడే ‘ఏరా! పాక, విరోధి నారమణి’ అనే చదువుతే సాహితీయందరి తానుకోగలదా?

అదీకాక, త్యాగయ్య ఉద్దేశంకూడా ఇదే. త్యాగయ్య భక్తుడు కాని, ‘సంగీతవిద్యాసు’డు కాదు. తను పాడుకొంటూఉంటే శిష్యులు పరంపరాగతంగా దానిని పదిపరచి ‘సంగమము’ తగిల్చేరు. త్యాగయ్యంటి సాహిత్యవేత్త, కాలిదాసుంటి సంగీతవేత్త భారత మాతని నేరించే రంటే మనం గవ్వదాం. త్యాగయ్య సంగీతసాహిత్యవేత్త కావచ్చే తాను ఆ మార్గంలోకి దిగేడు. ఒక పాటగాడు ‘రామ చిలుక నాకటి పెంచి’ అన్న కీర్తనని పాండిత్య ప్రకర్మకోసం పాడితే ‘భావానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వకుండా సంగీతానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం న్యాయం కాదని’ త్యాగయ్య అన్నట్లు మనం వింటున్నాం. సాహిత్యం లేకుండా సంగీతం ఏం రాణిస్తుంది. అతని గొంతుక శ్రావ్యంగానే ఉంటుం దనుకొందాం. గొప్ప సంగీతజ్ఞుడే. కాని ‘భావ్యాసాంధర్యముమా’ అని పాడితే మాత్రం ఏమాత్రం ప్రపంచం తెలిసినా వాణించలేరు. తుమించలేరు. అతని సంగీతంలో

కులాసా కబుర్లు :

'కాంగ్రెస్ తిరునాళ్లు'

శ్రీ జి. యన్. సూరి

"త్రుగువాళ్లలాగా జరగటానికి జయపురం కాంగ్రెసు కడసారిది" అన్నాడు ప్రధాని నెహ్రూ. ఇకమీదట కాంగ్రెస్ సమావేశాలన్నీ పటాభిషేకం లేకుండా ఫకడ్ బండిగా నిర్వహించాలని హెచ్చరించాడు. ఇది వివక్షన విషయమే; "వినిపించే, వేగపడక, వివరింపదగిన" విషయంకూడాను. కానీ ఇటువంటి అమూల్యమైన అలోచన గాంధీమహాత్ముడి వారసుడికి ఎప్పుడో తప్పక ఉండవలసింది అప్పుడు ప్రయోజనం ఉండేది అంతా అయినతరువాత కంత్తడికూ లన్నట్లయింది ఇప్పుడు గాత్రం.

నిజం కావుననే వస్తే ఇంత హామీమాషీగా సభ జరగటానికి కొంతకాలం నా నెహ్రూ పండితుడే బాధ్యుడనక తప్పదు. సంగం హంగామాకు కూడా ఆయనే కారకుడు ముఖ్యమైన విషయాలను విషయనిర్ణయసభ విచారిస్తూఉంటే, తనకు నమ్మకం అని ప్రదర్శనలను చూచేందుకు బయలుదేరాడు. పోయే వాడైనా ఒక్కడే పోకుండా దండధరుడ పట్టేలానూడా నంట తీసికొనిపోయాడు. పిల్లి పెత్తనానికి పోతే ఎలుకలు తోక రూపించక మరి ఊగుకొంటయ్యా? అదను దొరికిందిగా అని కడుపులో ఉన్న దానిని వెళ్లగక్కేశారు. మహామంశ్రుల ప్రవర్తన మాట పడకుండా ఉండవలసిన తీర్మానించారు. కుండ బ్రద్దలు కొట్టినట్లయింది.

చాగులద్వారా ఈ వార్త ప్రధానికి చేరింది. నివ్వెరపోయాడు. ఇంతసాహసమా అన్నాడు - శరీరమంతా కంపించిపోతూ. సాహసమేకాదు, విశ్వాసరాహిత్యం అని పళ్లు పటపట కొరికాడు ఉపప్రధాని. సభ సమావేశం కావటానికి వెంటనే తాళిబిల్లు జారీ అయినవి. చిలిపిచేపులు చేసిన జిమ్మిల మదిరి సభ్యులు హాజరైనారు. ఆ మోదించిన తీర్మానాన్ని ఉపసంహరిస్తారా, లేదా అని గర్జించాడు ప్రధానామాత్యుడు కొందరు సజీగారు; కొందరు గొణిగారు; మూగనోము పట్టారు. "తేల్చి చెప్పండి తక్షణం రద్దుచేసకోవోతే ఇదిగో నారాజీనామా" అని నాడలగొట్టాడు మన ప్రధానపౌరు ఎక్కడవాళ్ల కక్కడ దిగజారి పోయినారు. "ఇండాక అన్నది ఇప్పుడు కాదంటున్నాం" అని హీనస్వరంతో సమాధానం ఇచ్చారు నెహ్రూగారు మందహాసంతో పతేలు గారి వంకకు చూశారు; పతేలుగారు చిరునవ్వుతో పట్టాభిగారివంకకు చూశారు; పట్టాభిగారు నిమిలిత నేత్రాలతో గాంధీమహాత్ముడి పటంపై పుకు చూశారు. కథ కంచికో, గంగకో పోయింది. యాత్రకు లండనూ ఇంటికి వచ్చారు.

ఈలాంటి రాజీనామా బెదిరింపుకు ఇది రెండవసారి. పార్లమెంటు సభ్యుల పార్టీ మీటింగులో కామెంట్లు చర్చల సందర్భంలో కూడ ఇటువంటి క్రిమిఖాన్సే అందజేశారు. ప్రతి తడవా నారాయణాస్థానిని సంధిస్తుంటే దాసోహం అనక తప్పకుండా మరి? మహామహాత్మా దీనిమందు చేతులు జోడించారు. ఇక పావలా మెంబర్ల మాట లెక్కేమిటి! అయినదానికి కానీ దానికి అటువంటి ప్రతిక్రియకు పూనుకుంటే అంతంహితపువాళ్లు తట్టికొలేరు. మాటిమాటికి 'పెన్సిలిట్' నూదిమందు ఎక్కించినా, గ ర శం మింగించినా అసలేన అవరం వచ్చినప్పుడు ఇవిషనిచేయ వని డాక్టర్లు, భిషక్కులు అంటారు. ఈ మాత్రం రాజకీయాలకు వర్తించ దిని ఖచ్చిగా చెప్పటానికి అవకాశం కనపడదు. ఇది ంచవలసిన విషయం.

తెదరింపు లంటే ముసలయ్యలు చెప్పేకథ ఒకటి జ్ఞాపకానికి వస్తుంది. వెనకటికి ఒక బుద్ధిమంతుడైన గృహస్థు ఉండేవాడు. ఆయనకు పాపం ఇంటిలోని పోగు ఇంటిం త కాదుట. చిటికీ మాటికీ నూతిలో దూక తానని బెదిరిస్తూ ఉండేది గృహిణి. ఎంతో ఓర్పునో ఎప్పటికప్పుడు తొంగిపోయేవాడు ఆ పెద్దమనిషి. ఒక పారిమాత్రం సహించలేక పోయినాడుట. అమాంతం అధాంగలక్ష్మిని చెయ్యి పుచ్చుకుని బావిదగ్గరకు జరజర ఈడ్చుకుపోయి చాంతాడు ఆ మెతుకుకు ఉచ్చు తగలించాడుట. అంత

సాహసం చేస్తాడా అని నిబ్బరంగా ఊరుకున్నది ఇల్లాలు. ఏ మి జ గు గుతున్నదో తెలియకమునుపే ఆమె పాదాలకు చల్లని నీళ్లు తగిలినవిట. ఇంకొక క్షణంలో కుతికలకరకు ముంచాడుట. అప్పటికి సంగతి సందర్భాలు గ్రహించి కేకలు వెయ్యటం మొదలు పెట్టింది. "నూతిలో పడతానని ఎన్నడూ అనవుడ! అనవుడ!" అని భర్త పైనుంచి ఆరుస్తుంటే "అనను బాబూ అనను" అని భాగ్య ఆరచిందిట ఒక్కసారి గభాలన మంచి ఎత్తిపైకి లాగాడుట. అప్పటినుంచి నూతిమాట ఎత్తేది కాదుట ఆ ఇల్లాలు.

ఇంతకూ చెప్పవచ్చింది ఏమి? అంటే, ఇక నంచి కాంగ్రెసు మహాసభలు సరదా లేకుండా జరుగుత వన్నమాట. బ్రహ్మాండమైన నగరాన్ని నిర్మించటం, ఆకాశమంత పండిళ్లు, భూమి అంతవేదికలు, మైళ్లపొడుగు ఊరేగింపులు, గజశురగ రథాదివాహనయోగాలు, బాబాభజం శ్రీలు, నాలంటిగ్గు, చేతనీమకలు మొదలైన వాటిని ఇక చూడ మన్నమాట. 'స్పెషల్ రైళ్లు' నడువ వన్నమాట. టిక్కెట్ల తీయ త్రీకులు ప్రయాణం చెయ్యటానికి పిలు లేదన్నమాట. దీనివల్ల హోటళ్లవాళ్లు, ఫ్యాటో గ్రాఫర్లు, పత్రికావిలేజర్లు, పోస్టల్ ఖాళవారు, రైల్వే శాఖవారు మొదలైన వాళ్లకు అదనపు లాభాలు తప్పిపోగల వన్నమాట.

ఇటువంటి హడావుడి లేకపోతే జనం చిన్న బుచ్చుకుంటారు. ఇన్నాళ్లనుంచీ వీటికి అలవాటుపడ్డవాళ్లకు ఎంత నిరుత్సాహం గా ఉంటుందో ఊహించలేము. ఎప్పుడూ పరాజీతేమంతో తిరిగేవాడు కొల్లాయిగడ్డ మినహా వస్త్రసాధ్యులందరూ ఎంత తాగు మారు గా ఉంటుందో, ఈ తంతంగానీ లేకుండా మహాసభ జరిపితే అంత ఆకాశంగంగా ఉంటుంది. వీటివల్ల సామాన్యజనం ఏవిధంగా ఆకరింపబకుతున్నదో తెలిసికొంటే ఈలాంటి మాగ్గుకు ఒప్పుకోరు. సామాన్యప్రజల విషయమే కాదు. అన్నదైనవాడు రాష్ట్ర పత్రికావలసికూడ ఇష్టపడ. రాజసమానమైన హోదాగల పదవికి ఉచితమైన హంగు శేకమాతే ఎంతమాత్రం రాజీం చదుడ అరంగాని గౌరవంగాని, ఉండు. ప్రతి నిధులందరూ ఏగురుమూలనో చేరి, గుట్టుచప్పుడుగా చర్చలు జరిపి, తగ్గావాలకు పత్రికలలో ప్రకటిస్తే వాటిని అనుసరించేవాళ్లు ఉంటారు సరిగదా, ఆఖరుకు చదివేవాళ్లుగూడ కరుస్తా పోతారు.

దేనికైనా కొంత ఆడంబరం తప్పనిసరిగా ఉండేదిరాలి. మహాత్ముడికంటే లోకాతీతులు తప్ప సాధారణ్యులు కేరలం నిరాడంబరులై వ్యవహరించలేరు. అందులో ముఖ్యంగా పది మందిని కూడగట్టుకొని నాయకత్వం వహించదలచిన వాళ్లకు వేరే గత్యంతరం లేదు. వ్యక్తుల విషయంలోనే అట్లా ఉన్నప్పుడు సంపు విషయంలో వేరే చెప్పనక్కరలేదు. రాజకీయ పార్టీల బలాబాలు, 'సిద్ధి'యోజక ముకునే ఈలాంటి పటాభిషేకమీదనే అధికంగా ఆధారపడక తప్పదు పబ్లిసిటీ విలువను అమెరికా దేశీయులు గ్రహించినట్లు మరొకరు గ్రహించలేదు. ఆదేశంలో, ప్రధాన రాజకీయ పార్టీలైన డెమోక్రాట్లు, రిపబ్లికన్లు ప్రెసిడెంటు ఎన్నికలకు భార్యల బ్రహ్మాండమైన కలకలం జరుపుతారు. తిరునాళ్లు, సంబరాలను, తీగాలను మించిపోయి జాత్ర మదిరి తయారవుతాయి. సభ్యులు ధరించే వేషాలు, పట్టుకునే ప్లేకార్డులు, వేసే కేలు వర్ణించటానికి పిలుగాడు. అందాకా ఎందుకు? ఏమీబా ఇంగ్లండులో జరిగే పార్టీ కాన్ఫరెన్సులు ఎంత ఆశంబరంగా ఉంటాయో మనం వింటున్న విషయమే.

అయినా మన ఉద్దేశాలకుగూడ హైకమాండు కొంచెం గమనించాలి వారి ఆజ్ఞలన్నీ శిరసా వహించాం. ముతకనడ్డలను కట్టాలంటే కట్టాం. దంపుమవియ్యం తినమంటే తిన్నాం. బిరుదులు వదిలివయ్యమంటే వదిలేశాం. స్టూర్లు మానమంటే మానివేశాం. గొంతువెలుగు రాచేటా

గ్రతి నాయకుడికి 'జై' 'జై' అని అరసమంటే అరిచాం. ఎటువంటి త్రాప్తునీ ఎన్నికలకు నిలబెట్టినా ఓట్లను ఇచ్చాం. అదిగారు కాంగ్రెసు ఇచ్చిన వాగ్దానా లన్నిటినీ బుట్ట దాఖలు చేస్తుంటే నోరు మెదల్చక ఊరుకున్నాం. పరిపాలకుల అనేక అకతకలను సహించాం. అటువంటిప్పుడు మనకు మిగిలిన ఈ ఒక్క సరదానూ తీసివేయటం ఎంతమాత్రం సమంజసం కాదు. అయినా ఏదో విసుగుదలవల్ల నెహ్రూ పండితుడు ఆవిధంగా అప్పుడు అన్నాడు కానీ ఆయనకుమాత్రం ఇది ఇష్టమంటారా? ఆయన ఆభిరుచులు మనకు తెలియవు గనుకనా!

దేశవ్యవసాయాభివృద్ధి

(17 వ పేజీ తరువాయి)

దున్నే భూమి కావలెనా, అని అడిగి, అప్పుడేనే యిదమిత మని తేల్చియున్నారు. వ్యవసాయదాగు పండించు పంటకు, ధర నిర్ణయించు అధికారము ప్రభుత్వాధీనమై యుండేది కాదు. శిస్తు వసూలుచేయుటకు మర్కెట్లూ వుండేవారు కాదు. పండించేవారికి, అరగించేవారికి మధ్య మధ్యనగల్గూ లేదు. భూమి దున్నేవానికి, ప్రభుత్వానికి మధ్య మధ్యనగల్గుండకూడదనే న్యాయము, పండించేవానికి, తీసేవానికి మధ్య మధ్యనగల్గుండకూడదనటకు యెందుకు వర్తింపజేయకూడదో తెలియకున్నది.

కాబట్టి వ్యవసాయ మభివృద్ధిలోనికి రావలసిన భూమి, పెట్టుబడి, పనివానితనము ఒక్కని యందే లీనమైయుండాది సకాలములో వర్షములు కురవాలి గాలిపాటు ససిగా నుండాలి. పండినపంట, చోరగ్ని హోత్రాదిభాషకు లోను గాకుండా భద్రపరపబడాలి. ఈ విధమగు రైవిక, రాజక పారిశ్రామిక సానుభూతుల మరీననే కాని, భూమి సత్ఫలము నీడను - ఫలించినా, చేతికి రాదు. వచ్చినా సద్వినియోగము కాదు.

భూమి వ్యవసాయదారునరై యుండాది. పెట్టుబడిదారుల కిరీని పరిశ్రమయందు జోక్యముండునయకూడదు. మల్టిపిల్ టాక్సేషన్ కు గురికాకూడదు. ఇతడు పండించు పంటకు సంరక్షణాభివృద్ధి ప్రభుత్వము వహించాలి - ప్రభుత్వ మీ బాధ్యత వహించినందుకుగాను పండినపంటలో, పదారములలో కొంత నిగిప్తు భాగమును మాత్రమే భిరాజ భాగముగా తీసుకోవాలి. అంతేకాని, పప్పురూపకముగా, అతివృష్టి అనావృష్టివోషములతో నిమిత్తము లేకుండా, భూకంప మొచ్చి పాతాళలోకములలోనికి పోయినా, జలప్రళయ మొచ్చి కొట్టుకొనిపోయినా, బొల్లు, నెమ్మూ, కాయ, లేని పంటను అనుకున్న ప్రకారం, తీలుకుంచుతోగాని, శిఖరాగ్రతీగాని, కొల్చిగాని తూచిగాని, స్వంతమల్లమిది తెచ్చి కోరిన మకాములలో, అనుకున్న గంటల ప్రకారం, తెచ్చి వప్పుగించాలనే నియములు కెర గానియకూడదు. భూమి అమరకంటా మధ్యనగల్గును నిషేధించినట్లే, పండించిన పంటను అమ్ముకొనుటలో, ధరలు నిర్ణయించుటలోను మార్కెట్టులందలి, దళారులకుగాని, మధ్యనగల్గుటగాని జోక్యముండకూడదు. వీరు పండించు పకారముల కి వోళ్లు విలువ, వెండిబంగారములతో నిర్దిష్టపజినదై. వాటియం దిమిడియుండు నిజహోహపు విలువ, అదే పరిమాణముగల ముద్దోహపు విలువతో కొంత మించుమించు సరిసమానపు విలువ గలదై యుండవలె. నీచలోహములతో నిర్మించిన కృత్రిమ నాణెములుగాని, ప్రభుత్వపు మోతు బరికి సంబంధించిన వ్రాతములు లనుగాని, వీరిచే పండింపబడిన పదార్థములకు మూల్యముగా నిచ్చి, వాటిని గొనిపోయి, విదేశపుటంగళయం దమ్ముకొని, ఆయా దేశపు వెండి బంగారపు నాణెములను దెచ్చుకొని, భాగ్యకంతులు కాజూచువారల చైదముల కడ్డు తగులవలెను. పశుగణమును అభివృద్ధినిందించుటకు ఆలపోతులకు స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యములు ప్రసాదించినట్లు, వ్యవసాయదారులకూడ సర్వస్వాతంత్ర్యములు కలిగియుండవలెను. వారికి పండినపదార్థములను ఎట్టి అత్యంత గౌరవజాతుమో, వారు వాటిని పండించుట కవసరము సాధనసంపదగిని, సకాలములో అందిచ్చుటలోకూడ అంతిరద్దాభక్తులు కలిగియుండవలెను. ఇట్టి ఆదరణం భక్తి శ్రద్ధలు, జూపినప్పుడే వ్యవసాయ

దారులకు ప్రోత్సాహము దయించును. ఉత్సాహవారితులగువా సరిందు కృషియే సంపాద్య ఫలిత మిచ్చును. కడుపునిండ కూడు, వొంటినిండా గుడ్డా ఉత్పత్తిజేయుల, సంతోషాంతరంగులకు, కృషీకలులచే ఆశ్రుమైయున్న రాజ్యాంగమే సర్వలక్షణ వోభాయమానమై యలరారుచుండును. అట్లుకాక, ప్రభుత్వవ్యయమంతా భూమి శిస్తు మీదనే. రాబట్టులైనవి వాంఛించినంతకాలము, భూమిని దున్నేవానికి తిన తిండి, కట్ట గుడ్డ వుండదు. వీరిని పాలించే పాలకులకు మనస్థిమితము వుండదు. ఎన్నివిధాల యెన్ని రకముల గ్రో మోర్ ఫుడ్ స్క్రీములు ఆచరణలో పెట్టినా, వ్యయప్రయాసలకు కారణమగుచుగాని యీ ప్రితార్థ మీజేరదు - మనోరథసిద్ధి నందలేదు. వ్యవసాయమునందలి, అపూర్వ ఆతిప్రాచీనవిజ్ఞానమే భారతదేశమును పాశ్చాత్యుల నాకర్షింపజేసినది. ప్రస్తుత నైచ్యపరిస్థితికి పాశ్చాత్య సమావాస సంపర్కమే కారణమైయు భారతదేశము సునిశితభవోపేతము కావలసినన, భూమాత, గోమాత నారాధించి, వాటి నారాధించు కృషీకలులను, గోపాలురను అత్యంత ప్రేమానురాగములతో ఆదరించవలెను.

సంగీతం - సాహిత్యం

(20 వ పేజీ తరువాయి)

మంచి స్వారస్యాన్ని తియ్యడం మాని వేసి "సాంధ్య" మన్నాడని అతన్ని చంపుతాం. కొన్ని పాటల్లో భావం ఈ పాటగాడిలో సంగీత ప్రకర్ష మొచ్చు అనడంవల్ల వేగం గ్రహించడం కష్టం.

ఇంగులో ఇంకోటి ఉంది. సంగీతంలో సంగతులు, లయ, తాళం, ఇవి చాల ఉపకరిస్తున్నాయి. "శ్రీరాముడు మాకు తండ్రీ" అన్న కీర్తనని తీసికొండి. ఆ కీర్తనని ఒక్కలాగే అస్తమానం పాడుతూ ఉంటే పాడేవాడి కేమి ఆనందం, ఆ రసాన్ని అనుభవించడానికి కూర్చోనే మన కేమానందం, ఆవి నే రాముడి కేమానందం? అందుకే సంగతు లన్నారు.

శ్రీరాముడు మాకు తండ్రీ
శ్రీ...రాముడు...మాకు తండ్రీ.
శ్రీరా.. ముడు.. మా.. కు తండ్రీ!
అని అనసాంతరాలూ, వినుగుడును లేకపోతే ఆ కీర్తనలో ఉద్దేశం వేరుగా ఉంటుంది. సంగీతాస్థానిని రచించిన మహానుభావులందరు గొప్ప సంస్కృతసాహిత్య వేత్తలు. సంస్కృతంలోనే సంగీతగ్రంథాలన్నీ ఏర్పడ్డాయి. "గీతం వాద్యంతథా నృత్యం - త్రయం సంగీతం" అని సంగీతరత్నాకరం చెప్పుతున్నది. గొప్ప సంగీతవేత్తలు, గొప్ప సాహితీ వేత్తలు ఒకరి కొకరు ఆధారం అనుకొంటారు. వారిలో ఆపలు భేదాలుండవు. వాదనకోసం చెప్పడం తప్ప ప్రకృతికాంతికే సంగీతసాహిత్యాలు రెండు కళ్లు అని పెద్దలు తలుస్తారు. మన ప్రాచ్యులు సంగీత సాహిత్యాలకి సమమైన ఒక్కస్థానమే ఇచ్చేరు. ఈ సంగీతరత్నానం ఉన్నవాళ్లవాదనలకి తావు ఇవ్వను. కేవలం సంగీతమీద సాహిత్యంగాని, సాహిత్యమీద సంగీతంగాని ఆధారపడను. ఒకదానిలో ఒకటి అంతర్లీనంగా అవి నాభావంతో ఉంటాయి.

అయితే త్యాగరాజు కాళిదాసువంటి వాళ్లే తమకన్నా గొప్పవాళ్లు ఎప్పుడూ ఉన్నారని తలలాగేరు. త్యాగరాయ్ "ఎందరో మహానుభావులు, అందరికీ నందనము" అని చెప్పి, భూతభవిష్యద్వర్తమా నాలలో గొప్ప వాళ్ళున్నారన్నాడు. కాళిదాసు "మందః కవియశిప్రాభి" అని చెప్పేడు. ఇలా ఉండగా మధ్య వాళ్లలో పోట్లాట పెంచెంది. ఇప్పటికే సంగీతసాహిత్యాలరూపి దక్షిణదేశంలో వాదోపవాదాలు లేస్తున్నాయి.

ఒక వస్తునిశ్చేతం చేయడంలో సత్యాసత్యాలు బయటపెట్టుకొనేందుకి వాదాలుకావాలి. కానీ, అదే వాదన కాకూడదు. సంగీత సాహిత్యాల కెప్పుడూ సంబంధం ఉండినదా? భావాత్రయం సాహిత్యం, తాళలయానిత్యం సంగీతం అని పారస్పరికం ఏర్పరచేరు. వీటికి రెంటికీ భేదం ఏర్పరచి వాదాలు పెంచుకోవడం సత్యాన్వేషణకు మార్గం కాదని చెబుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

చైనాలో యుద్ధ సమాప్తి

శ్రీ నందివాడ కృష్ణమూర్తి

చైనా అగ్రశక్తులు చియాంగ్ కై షేక్ పదవియ్యకుడు కాగల దినములు దగ్గర బడినవన్న ఆశ్చర్యపడువా రెవరు నందెను సుమారు పదగూడు సంవత్సరముల క్రితము ప్రప్రథమముగా చైనాలో యుద్ధము ప్రారంభమాయెను. నాటినుండి నేటిరవరకు ఎవరెవరికి లేకుండు, ఆ దేశమున యుద్ధ దేవత తాంజమాడుచున్నది. గత కొండు మహా సంగ్రామములందును గూడ నాల్గు సంవత్సరముల యుద్ధమునకే ప్రపంచ మంతయు తహతహ అడిపాయెను. అట్టిచో పదమూడు సంవత్సరములనుండి జగుగుచున్న యుద్ధ కాలములో కాలము గడిసిన చైనా ప్రజలెంతటి ధైర్యవంతులూ ఊహించువచ్చును. గంభీర సంగ్రామములో గల్గిన నష్టముల నిప్పటికిని ట్రైబుల్ సరిచేసికొనలేక పోవుచున్నది అన్ని విషయల సానుభూతిగల దేశములు సహాయము చేయుచుండ ఇంగ్లాండు దేశమే కిష్ట పరిశ్రమల నెదుర్కొన జాలకున్నదన్నచో, ఇక చైనా గుర్తతి నేమని చెప్పవలయును! అందులననే చైనా మేలుకోరువా రెవరును, ఈ యుద్ధ సమాప్తికి ఎదురు చూచుచు నుండకపోదు జయోపజయము లెవరియినను ఈ పురాతన దేశమునందు ఎప్పుడు శాంతి చేకూరునా యని కోరని హితుండుండదు.

నేటి చైనా సామాజిక క్రోధలో కన్నడు అంతర్బుద్ధము ముద్రపడియున్నది. అంతర్బుద్ధము ప్రారంభమును సుమారు ఆరు సంవత్సరములయినది. అంతకు పూర్వము సుమారు ఏడు సంవత్సరముల యుద్ధము జరుగుటకు అగ్ర రాజ్యము లనిపించుకొని ఇంగ్లాండు అమెరికాల అవినీతియే కారణము. అందులననే 1981 సెప్టెంబరు 18 వ తేదీన జపాన్ మంచూరియాపై దాడిచేసినప్పుడు దాని నాపువారుగాని, అట్లు చేయుట వ్యాయము కాదని హిత విమృశారుగాని లేక పోయిరి శరణార్థియైన చైనాకు ఆ నాటి అంతర్జాతి సమితిగాని (League of Nations), అగ్ర రాజ్యములుగాని సహాయపడుట కిష్ట పడలేదు సరిగదా, జపాన్ దేశమునకే సహాయపడ జొచ్చిరి. అందులననే, ఆనాటి అమెరికా రాజ్యాంగ కార్యదర్శి మిస్టర్ స్టింసన్ (Mr Stimson) మంచూరియా ప్రాముఖ్యమును తామెవ్వరు గుర్తించలేక పోతి వని చెప్పియుండెను. ఇంతకన్న ట్రిటివ్ ప్రభుత్వము చేసిన ప్రకటన ఇంకను అసభ్యముగా నుండెను. పత్రికా విశ్లేషణలతో మాలూడురు సర్. జాన్. సైమన్ (Sir John Simon) జపాన్ తన పరిహార్ల విజృంభించుకొనవలసిన అవసరమున్నదనియు, ఏనాడో ఇంగ్లాండు చేసియుండిన పనినే, ఈ నాడు జపాన్ చేయుచున్నదనియు చెప్పియుండెను. అంతర్జాతి సమితిగాని, అగ్ర రాజ్యముల నేడైన ఒకటిగాని, ఆ నాడే ధైర్యము వహించగల్గినచో, ఈ పదమూడు సంవత్సరముల బీభత్సమేగాక, తరువాత గంభీర సంగ్రామములో శాంతి మహా సమద్రములోని యుద్ధముగూడ వారిం చియుండెడివారేమే! కాని, ఆనాటి రాజకీయ వేత్తలు, రానున్న విపత్తును చూడలేకపోయిరి. ఎన్నటికైన ప్రపంచ శాంతికి చైనా వల్లనేగాని జపాన్ నుండి ప్రమాదము రాదని వారు నమ్మియుండిరి. అందులననే తన దౌర్జన్యకార్యములందుగూడ జపాన్, అగ్ర రాజ్యములనండి, యుద్ధ సామగ్రిలను, పెట్రోలు, రబ్బరు, అల్పావినియము మొదలగు పదార్థము లన్నింటిని దిగుమతిచేసికొనగలెను.

1982 లో అంతర్జాతీ సమితి ముఖావముగా, మూడు మాటలతో, జపాన్ ఐర్యపట్ల అసమృతి తెలియచేసియుండెనే కాని, వాని నరకట్టుట కెట్టి సన్నాహములూ చేసియుండలేదు. అగ్ర రాజ్యములు తాటప్పముగా నుండిరి. అందుచే, జపాన్ ఈ సమితినుండి వైదొలగుటయేగాక మంచూరియాలోని రవ్యవల పారడ్రోలి ఆ ప్రాంతము నంతటిని ఆక్రమించుకొనెను. అంతర్జాతి సమితి నాడును నేటివర చేతగాని దగుట చేతను, అగ్ర రాజ్యములు మానముగా సూరకుండుటచేతను, అది వారి బలహీనతకు నిదర్శన

గాము భావించి అప్పటికి వృద్ధి చెంది ప్రబలుచున్న నాజీ పార్టీ అంతఃచాచికొని 1937 లో జపాన్ తన దండయాత్రను పునరాారంభించెను. 1922 లో చేసికొనిన నవరాజ్యపు ట్రాఫింబికికు (Nine Powers Agreement) అగ్ర రాజ్యములు మరచి పోయిరి. అదియునగాక, శాంతి నేర్పరుచుట కనుమిపై జపాన్ కే సహాయపడుటకు, బర్మా చైనా సాలమగ్గలగల రోడ్డును (Burma Road) ఇంగ్లాండు మూయించివేసెను. చేతులు గాలనగాని ఆకులు పట్టుకుంకినట్లు 1941 లో పెరల్ హార్బర్ బీభత్సము జరుగునంతవరకు అగ్ర రాజ్యములు తమ తప్పుల గ్రహించలేకపోయిరి. ఫిరంగి మ్రోతి లతో వారికి మేల్కొల్పుట జరిగెను. తమ చేతులతో పాలు పోసిన పాము, వారి పైననే, ఎదురు తిరుగుచూచినప్పుడుగాని అగ్ర రాజ్యములు చైనా పరిస్థితుల నవగాహన చేసికొనలేక పోయిరి కాని విజ్ఞానగుటచే 1941 లో చైనా ప్రభుత్వము అగ్ర రాజ్యముల పక్షము వహించెను.

కాని 1942 నాటికే దేశమున అసంతృప్తి పెరుగుచుండెను. రాజ్యదక్షిణయిని కుమార్ బాంగ్ పక్షియులకు, చైనా కమ్యూనిస్టులకు భేదాభిప్రాయములు కలెను. తత్కారణముగా అంతర్బుద్ధము ప్రారంభమాయెను. జపాన్ లో యుద్ధము జరుగుచున్నంతవరకు పవిత్రమైన తన మాతృభూమిపై ఒక జపాన్ నైపుడైనను నిల్చియున్నంతవరకు ఈ గండు పక్షములు ఒకటిగానే పనిచేసియుండిరి కమ్యూనిస్టులుగూడ అట్టి సమయమున, చియాంగ్ నాయకత్వ మునరమనియు, అది ఒక్కటియే శరణ్యమనియుగూడ గుర్తించియుండిరి. అందులననే పియాన్ యుద్ధము (Battle of Sian) లో తమకు బంధి అయిన చియాంగ్ ను ఆనాడు వారు విడుదల చేసియుండిరి.

ఇంత విశాల హృదయముతో ప్రవర్తించిన తన దేశయులనే చియాంగ్ అర్థము చేసికొనలేక పోయెను. అసభ్యమువల్లగూడ జ్ఞానము పొందలేకపోయెను. ఇందు మరియొక విషయముగలదు. ఇరుకత్తులకును డాక్టర్ సో ఆయిట్ సో పితృసమానుడు. ఆయన ఆదేశము లిరు పక్షములకును పవిత్రములు. ఆచరణీయములు. సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ వ్యాతంత్ర్యము ద్వారా, తమ దేశమును పునరుజ్జీవితులు చేయవలె ననెడి, వారి ఆదేశమును కొనసాగించుటయే, ఇరుపక్షములకు నేడు ముఖ్యము కర్తవ్యము. కాబట్టి భేదాభిప్రాయములు కల్గుటకు రాజ్యదక్షిణయిన చియాంగ్ పార్టీ వారి తప్పులే కారణముగా నెంచవలసియుండును.

ప్రజాసాయమున్నను, సమత్వమున్నను చియాంగ్ కు కన్నెట్టి మైనార్టీల సలహాల గోరటగాని, వారికి రాజ్యాంగ విషయములలో ప్రాతినిధ్యవిచ్చుటగాని ఆయనకు కిట్టి పని. వారి పాలనయందు, ప్రతి సంధ్యయు ఒక కారాగృహముగా (Concentration Camp) ఎంచబడుచుండెను.

అందులననే, మాతృదేశమును జపాన్ బారినుండి రక్షించవలసినంతవరకు, ప్రజలందరు కలసి పోరాడినను, జపాన్ పరాజయానంతరము, ఈ ఇరుపక్షముల కలిసి, పనిచేయించగల బల మేదియు దేశమున లేకుండెను.

సామాన్య పౌరుని విశ్వాసమును, అభిమానమును గోల్పోయిన, ఏ ప్రభుత్వమును చాల కాలము నిలువజాలదు. అందులకే, నేటి చియాంగ్ దురవస్థ. పూర్వమొకప్పుడు, ఒక చిన్న బాలికను, చైనా పటము గీసి చూపమనగా, ఆ నాటి చైనా ఆర్థిక మంత్రి డా. కంగ్ (Dr Kung) చిత్రపటము గీసినచో నట! దీనినుండి ప్రజలలో ప్రభుత్వముపట్ల ఎట్టి అభిమానము గలదో తెలిసికొనవచ్చునుగాదా! ఎట్టి సమయములందును మానవ సహనమునకు గూడ పాదులు గలవు. అందుచేతనే అంతర్బుద్ధ

మందు ప్రజాభిమానము, ఆదరణ, సాహాయ్యము, కమ్యూనిస్టులకే లభ్యమయ్యెను.

ఈ విషయమున మరియొక సంగతి గుర్తించవలెను. చైనా కమ్యూనిస్టులకును, ప్రపంచములోని ఇతర కమ్యూనిస్టులకును ఎట్టి తారతమ్యము లేదని చెప్పవచ్చునని మన దేశమునందలి విజ్ఞానగుట నమ్మచున్నాను ఇతర దేశములలోను, మనదేశ కమ్యూనిస్టులకునువలె, వీరికి తమ దేశమే మాతృభూమి గాని రష్యా దేశముగాదనియు, అంతర్జాతీయభిమానము గన్న వీరికి, జాత్యాభిమానమే హెచ్చనియు, అందులకే, వీరికురులవలె రష్యా ఆదేశములను, స్రుద్ధిగా ఆచరించువారు గాదనియు అభిప్రాయ అభిప్రాయ మైయున్నది.

ఇరు పక్షములకు పితామహుడగు డా. సో ఆయిట్ సో ఆదర్శములుగూడ, కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతములే అనుచున్న సంఘ వ్యాయము, ఆర్థిక ప్రజా సాయము వారి ఆదేశముల సారాంశము ఆగు. దేశములకొకటే, చైనా కమ్యూనిస్టులుగూడ నేడు పోరాడుచున్నాను. చైనా సంపత్తిని ప్రభుత్వ సహాయముతో పెంపొందించుటయు, అన్యాయముగా తమ దేశముపై సామ్రాజ్యవాదలకు దేశములు విధించిన, బహింబడికల నన్నింటిని, రద్దు చేసికొని తమ దేశమును ఆర్థిక సంస్కరణల ద్వారా ఔన్నత్యమునకు తెచ్చుటకు ఈ నాటి కమ్యూనిస్టులు పోరాడుచున్నారని ప్రఖ్యాత తత్వ శేత్ర సర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణణ్ గారు చెప్పియుండిరి.

అట్లనినచో, పరాభితుడగుచున్నాడుకాబట్టి చియాంగ్ పై గోప మాకోపించుట గాగు కాని అట్టి సమయములందే బాగోగుల నెంచుట సహజము. తన పరిపాలన కాల మంతటియందును ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయ మార్పులేలియు చేసియుండలేదు పెరిగి పెద్దదగుచున్న లంచ కొండి తనమును ద్రవ్యోల్బలాము (Inflation) వీకటి బజారు అక్రమములను, అరికట్టుట కెట్టి ప్రయత్నము చేయలేకపోయెను. ఒక ప్రక్క, కూటిక గుడ్డకు పేదలై, గంభీర ప్రక్క, ప్రభుత్వపు పన్నుల ధరించలేక మూల్యమున్న సామాన్య పౌరుడు తిరుగబడెనన్నచో సంచేసా మెందుకు? అదియునగాక, పవిత్రమైన తమ దేశమును, విదేశీయుల ఆర్థిక హస్తములనుండి తప్పించుటకు చులు స్వహస్తములతో వారి కందించివేసెను.

ప్రపంచము నంతటను, చైనా కమ్యూనిస్టులకు, రష్యాసహాయము చేయుచున్నదన్న వార్తల నెంతగా చాటినను ఈ మాటలను విశ్వసించుటకు కారణము లేమియు కన్నడులేదు! ఎట్టి సహాయమును పొందినను, ముప్పుపాటిల్లు నను భయముతో చైనా కమ్యూనిస్టులు రష్యా సహాయమును కోరుట లే దనుటకు నిదర్శనములు కన్నడు చున్నవి. అట్టి పరిస్థితులలో, చియాంగ్ విస్తారముగా అమెరికా సహాయముపై ఆధారపడియుండుట ఆశాంతికి, అసమృతికి కారణమయ్యెను. కమ్యూనిస్టులకు, రష్యా సహాయము లేదనుటకు వేరొక కారణముగూడ గలదు. నిజముగా అట్టి సహాయమేయున్నచో, శరణార్థియగు చియాంగ్ కు, అమెరికా సహాయము నిరాకరించెడిదిగాదు. అట్టి నిదర్శనము లేమియు లేక పోవుటచేతనే, అమెరికాగాని, ఇంగ్లాండుగాని, చైనాకు బహిరంగముగా సహాయము చేయుటకు భయపడుచున్నవి. దీనికితోడు, అమెరికా అగ్రశక్తుడును, యూరపు సహాయ సంఘ నాయకుడు, పాక్ హాఫ్ మెంట్ లు కమ్యూనిస్టులతో సంధి చేసికొనవలసినదని చియాంగ్ కు సలహా నిచ్చినట్లు వార్తలు వచ్చుచున్నవి.

చైనా కమ్యూనిస్టులకే, విజయము చేకూరవచ్చును. అంతమాత్రమున భయపడవలసిన దేమియులేదు. మన దేశముతో సమృద్ధావము గల్గియుండవలెనని గెండు పక్షములుగూడ కోరుచున్నారు. అందువల్ల మన దేశముతో, పురాతనమైనట్టియు, చరిత్రాత్మకమయినట్టియు, తన

సంబంధముల తెగ తెంపు చేసికొనుటకు, ఏ పక్షము ఇష్టపడు. బాని సత్యము, సంఘ దౌర్జన్యముల మధ్య చిక్కి, నలిగిపోవుచున్న చైనాకు మాతనయుగ ప్రారంభము కానున్నది ఏ గమయొక్క ఔన్నత్యమైనను. ఆ దేశముల ఆదర్శములను బట్టియే గీర్వాసుండవచ్చును. చైనాదేశమున కిది పరిహాసమయము. ఏకాకిత్యమునందున్న బాధపడుటయందును ధీరత్వము నిరూపింపవచ్చును. జాత్యహంకారము, సామ్రాజ్యాభిమానాలని విమోచన చైనా ప్రపంచ శాంతికి లోపపగుల దని విశ్వసించవలయుండును.

రేడియో ప్రభావం

(19-వ పేజీ తరవాతి)

భూత మయిందని ఒప్పుకొనితీరాలి. రహస్యసప్రధానమైనది ఆటలకతరించకపోయినా, నాలుక రచనలో మాతనమార్గలు త్రొక్కటానికి వీలు కలిగింది. ఈ రచనకు సిద్ధించిన ప్రోత్సాహాన్ని పురస్కరించుకొని కొత్త రచయితలు అక్షరాలు ముందుకు రాగలిగారు. సిద్ధహస్తలై కవులకు ఆదరణ సంపాదనకు అనకాంకి కలిగింది. వారానికి గెండుమార్లు ప్రసారమవుతున్న ఈ నాటికల కోసం ప్రతిభావంతులైన కొత్త రచయితలు తయారైనారు. చిన్న నాటికలను వివిధ స్థలం దించేవారి సంఖ్య విపరీతంగా పెరిగిపోయింది.

తెలుగు నాటకసర్వస్వంలో అంతకుపూర్వం లేని కొత్త రచనలు రేడియో ప్రసంగాలు. ఇవి కేవలం ఉపన్యాసాలు కావు; వ్యాసాలూకావు పేరు బట్టి రచయితలేగాక వివిధ వ్యక్తులలో ఉన్న వారిలో అనేకులు రచనకు మునుకొనినానికి ప్రోత్సాహం కలిగింది. ఈ సందర్భంలో స్త్రీల విషయం ప్రత్యేకించి పేర్కొనవచ్చును. అది వరకు కాగితంమీద కలం పెట్టటానికి జంకేవాళ్లు, సంగీతవిద్యలో సమర్థత ఉండేవాడేమందినా తమ వైద్యశాస్త్ర ప్రవర్తించటానికి సాహసించివాళ్లు మొదలైన వారనేకులు రేడియో ప్రోత్సాహములతో పాల్గొని స్త్రీల అభ్యుదయానికి లోడ్డువలగిగారు. ఇది నిజంగా ప్రశంసనీయమైన విషయం.

అమెరికాలోని పాశ్చాత్య దేశాలలో ప్రజాభిప్రాయాన్ని రేడియో తన అదృశ్యప్రభావంతో మార్చుకులుకున్నది. విపరీతంగా రేడియో స్థలం ఉండడమూ, నిత్యనూ రేడియోను వినే అలవాటు జనబాహుళ్యంలో విస్తరించి ఉండడమూ దీనికి సహాయభూత మయింది. అట్లు వంటి పరిస్థితులు ఈనాటివరకూ మనదేశంలో ఏర్పడకపోయినా ప్రజాభిప్రాయంమీద రేడియో ఎటువంటి పలుకుబడి మాపించలేకపోయిందని చెప్పక తప్పదు. కాని ఇప్పటికే నా ఆంధ్రుల కొక ప్రత్యేక రేడియో స్నేహను అమరిందికాబట్టి ఈ విషయంలోకూడ దాని ప్రభావం కళ్లకంతాగలదని ఊహించవచ్చును. ఈ అవకాశాన్ని ఆంధ్రులు పురస్కరించుకొని అన్నివిధాలా భం పొందగల రని ఆశించాము.

నవీనరకం రిప్లేవాచిరు. 16/12.

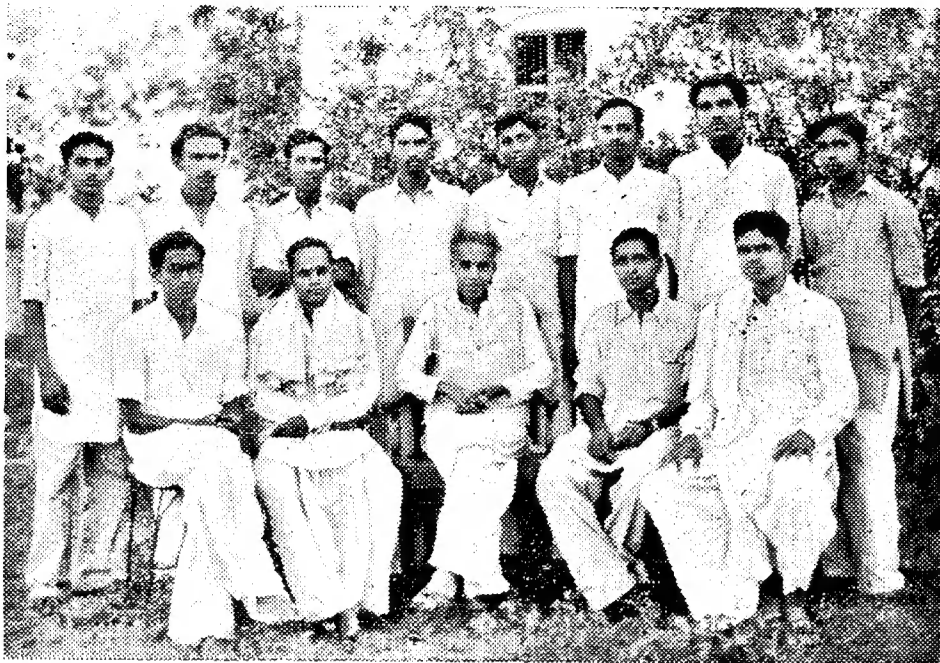
రాస్కోవ్ లీమరు ప్లాన్ షేపు 10 1/2
 నెం. 38W వెకెర్ నిల్వకేసు రు. 112.0.0
 నెం. 32B DO DO 4 రాకు రు. 20. 0.0
 నెం. 38R DO వెంటర్ వెకెర్ రు. 25.12.0
 నెం. 55C DO 15 రాకు రు. 36.12.0
 నెం. 44E టోగోల్ 10వర్గగారంటిరు. 55.1
 ఒకేసారి 3 వాటిని కొన్నవారికి ఒక 1 3/4 పౌండ్స్ వెన్ ఉచితము. ప్యాకింగు. పోస్టేజీ 1 అణచు. జాబులు ఇంగ్లీషులో వ్రాయాలి.

UNIVERSAL WATCH Co., (A)
 Post Box No. 11401, Calcutta. 6.

కాశ్మీర్
 అన్నిదగ్గులకు తమోస్తుమైనది
గిరిజా & కో. రాజమండ్రి

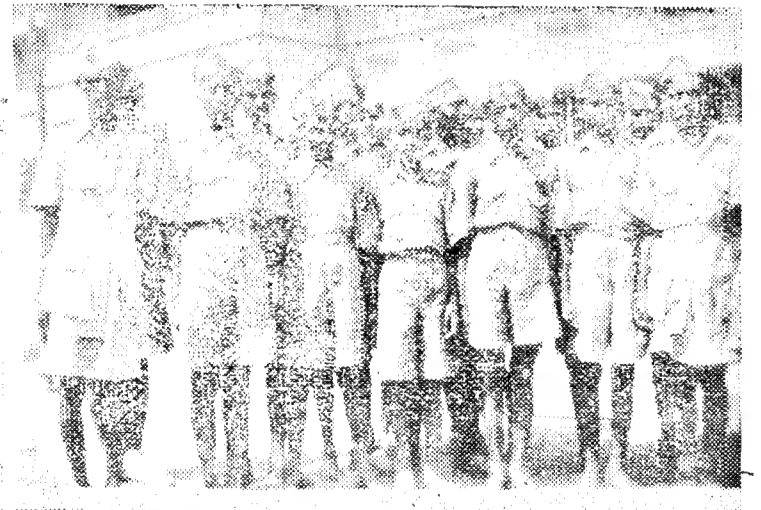
రాష్ట్రవార్తలు

అనంతపురంలో రాయలసీమ విద్యార్థిమహాసభ సందర్భమున సోపానిస్టుపక్ష ఉపాధ్యక్షుడు మినాకాగారికి స్వాగతమిచ్చినప్పటి చిత్రం

ఓవీరెడ్డిమంత్రి కళా సంక్రమణ గారు నెంబూరు జిల్లా కలెక్టరు 'బొమ్మాజీనగర్'కు శంఖస్థాపన జరిపినప్పటి చిత్రం

గౌ|| వ్యవసాయశాఖామంత్రి మాధవమినాకాగారికి తెనాలి పశువైద్యకళాశాలవారిచే స్వాగతసందర్భమున తీయబడిన చిత్రము. మాధవమినాకామంత్రిన వెంకటరాజు ఎం.ఎల్.ఎ., కళాశాలాధిపతులు లేజర్ల శ్రీరాములుగార్లు మధ్య నున్నారు

రాయలసీమ సభలో వలంబేరదర్శము

కర్నూలుజిల్లా ప్రథమ మహిళాసభ నవంబరు 29-వ తేదీన నంద్యాలలో జరిగినప్పుడు తీయబడిన ఛాయాపటము. మహాసభాధ్యక్షురాలు:- ఎడమనుండి రెవ వారు శ్రీమతి శైల శేషమ్మగారు

భారతి

రజతోత్సవసంచిక

ఉత్తమోత్తమమైన వ్యాసాలతో ★ మంచిమంచి కథలతో ★ రమణీయమైన చిత్రాలతో,
అందమైన కూర్పు తీర్పులతో ★ 300 పేజీల ఉజ్వలసంపుటము.

1949 జనవరి 7-తేదీన వెలువడుతుంది.

వెల రూ. 2-8-0 పోస్టేజి అదనం.

ఆశాభంగం చెందకుండా మీ ప్రతికిగాను మాకు గాని, మీ సమీపంలో ఉన్న మా వశెంటుకు గాని వెంటనే ఆర్డరు ఇవ్వండి.

ఆంధ్రపత్రిక

శ్రీ విరోధినామ సంవత్సర పంచాంగం

శుభానికిగాని, అశుభానికిగాని పంచాంగము చూడని హిందువు ఉండడు.

ప్రతి హిందూ గృహానికి తప్పనిసరి వస్తువు పంచాంగము.

దైవజ్ఞభూషణ

బ్రహ్మశ్రీ విడపర్తి కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిలు

గారిచే గుణింపబడినది.

1000 కి రూ. 175/- 100 కి రూ. 20/- వెల 1-కి రూ. 0-4-0.

ప్యాకింగు, పోస్టేజి ప్రత్యేకము. ఆర్డరుతోపాటు, సగం వైకం అడ్వాన్సుగా పంపవలెను

(1000 ప్రతులకు ఆర్డరిచ్చువారి చిరునామా ముఖపత్రముమీద ముద్రించబడును.)

వివరములకు: మేనేజరు,

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయం, మద్రాసు.

వ్యాఖ్యాత: శ్రీ కాశీనాథునినాగేశ్వరరావుగారు

ఐదవ ముద్రణము

సంస్కృతమూలము, తెలుగున టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ

వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము. గీతాధ్యయన

కులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది.

ఖర్చులు బైండు.

వెల రూ 4-0-0 లు.

తపాలా ఖర్చు అ. 0-9-0.

ఆంధ్రగ్రంథమాల

పోస్టుబాక్సు 212,

మదరాసు 1.